

1914.

XV.

3320

1914

Venerabiles Fratres et Fili Dilectissimi!

Obitus
SSmi
Patris
Pii X.

„Moerentes oculi spargite lacrimas,“ his immenso contritus dolore vos omnes excito, pastores, fideles, filiique cuncti Sanctae Matris Ecclesiae nostrae in hac Dioecesi, cum triste nuntium mortis repentinae Sanctissimi Patris publicare cogor.

Quod horis antea corda nostra agitare coepit, nunc iam completum est: caput Ecclesiae, Vicarius Christi, Pius Papa X. decessit. Vix aurora rutilans festo hodierno Beati Stephani, Protoregis nostri paullatim illuxit, cum iam caligine moeroris immensi vultus Ecclesiae tetre obductus est. Tamquam fulgur e coelo sereno, quod „exit ab oriente et paret usque in occidentem,“¹ ita mundum, plagis agitatum horrendis bellorum dolorosa carpit notitia patrem universi orbis christiani, principemque eminentem pacis terram reliquisse, unde furor nationum, strepitusque cruentus armorum exulare coegerunt pacem. Nuper adhuc verba eius penitus commoti cuncti legeramus, quibus vota sua pro pace fundebat, gentes, principesque universi orbis in nomine Christi ducis hortabatur, ut Deo movente cogitent,

¹ Matth. XXIV. 27.

quae pacis, non autem quae afflictionis sunt: et ecce hodie ori eius plus quam eloquenti pallida mors silentium indixit aeternum.

O mortem amaram! Sicut fur et latro in gregem intravit, atque ipsum, patrem universi e medio filiorum cito avellendo gaudium, coronam, roburque optimum nobis eripuit.

„*Ignis ardens*“, qui zelo flagranti pro Deo et salute aeterna sibi creditorum adusque ardebat, ecce consumptus est; lumen oculorum, qui coelesti luce radiarunt, cordaque omnium quasi penetrando ad aeternas evehebat oras, nunc iam extinctum est; vultus ille amabilis, qui animum revera paternum atque bonitate supernaturali refertum spirabat, decoloratus est; beneficae manus, ad thesauros Ecclesiae large prodigendos iugiter paratae, cor aureum tam indigentibus, quam necessitatibus ubicunque succurrere primum, ac corpus infirmum sub immenso sacri Principatus pondere fracta sunt.

Infando dolore registrandum manet: Pium Papam X. in terris *fuisse*.

At non tantum filialis amor, diesque completi ipsum exstitisse omnibus asserunt: vita enim eius sanctitate plena, factaque ipsius vere clarissima memoriam eius aeternam servabunt.

Quis enim nesciret Magnum Pium instaurationis orbis christiani, spiritusque genuini Ecclesiae Dei, munus reformandi inde iam ab initio sui principatus inconcussa fide, viribus intensis et fortitudine timere nescia ita suscepisse, ut annis undecim, quibus Ecclesiam Christi gubernavit, opus saeculare revera exegit.

Omnibus notum est, Pium Papam X. in rebus fidei et morum acerrimum custodem depositi sacri, doctrinaeque a Christo traditae semper exstitisse, qui novos errores modernismi iterato ita profligavit, ut fides integra Dei Crucifixi nova luce ubique splendeat.

Nullum dein latent praeclara decreta, quibus cantum liturgicum, curiam Romanam, tribunalia ecclesiastica, codicem iuris canonici, educationem cleri iunioris, ceteraque maximi momenti intuitu perlucido, conatu coelesti, manu intrepida reformare coepit.

Et quis demum ignorare posset ipsius statuta, quibus fidem, amo-

remque in Christum Dominum Eucharisticum excitare, inflammare constanter studuit? Quem fugerent decreta diu expectata Pii X. sanctae memoriae circa communionem quotidianam atque puerorum, quos cito citius ad mensam coelestem adducendos sanxit?!

Et quis posset adhuc enarrare cuncta eximia, quae ipse peregit?!

„O quot undis lacrimarum, quo dolore“ nos ergo volvitur, cum funestam tanti Patris mortem referre cogimur! Non enim unice Caput Ecclesiae divinitus datum in ipso lugemus, qui in terris Christi vices gessit, neque tantum Successorem Petri deploramus, in cuius manibus claves regni Dei depositae erant, neque solum Pastorem supremum universi orbis catholici, patrem familias Creatoris nostri lamentari iuvat, sed etiam Patrem carissimum, cui famulari, vitae sanctae exemplum videre biennio Nobis concessum est, e cuius manibus Pontificis dignitatem ipsi accepimus.

Communis iactura eo magis Nos ergo deprimit, quo propius Ipsum cognovimus.

Convenit igitur, ut exuvias SSi Patris compunctis cordibus omnes celebremus, Ipsum saltem in spiritu ad tumulum deducendo, qui cineres eius in ultimum diem conservabit. In luctu attamen gravissimo meminisse oportet verborum Sancti Pauli, Doctoris gentium, qui ad Thessalonicenses, quasi ad nos scribit: „Nolumus vos ignorare fratres, ut non contristemini, sicut et ceteri, qui spem non habent. Si enim credimus, quod Iesus mortuus est et resurrexit, ita et Deus eos, qui dormierunt per Iesum, adducet cum eo“¹. Sanctissimus Pater, qui per longam vitam Domino servivit, animasque innumeras verbis, factis et vitae exemplo Christo lucrificavit, animo hilari, vultuque sereno e vivis migravit, commutando hanc in meliorem, quae amicis, filiisque Dei semper parata est. „Beati mortui, qui in Domino moriuntur“². Post longos labores in gloriam Dei susceptus est.

Etsi ergo Patrem et Pastorem in ipso perdamus, naviculam vero Petri summo duce orbatam cernemus, non est adhuc animo cadendum. Spiritus ipsius Ecclesiae suae e coelo aderit, manus autem Dei Ecclesiam, fidelesque gubernabit et de successore certe providebit.

Cum igitur decessum SSi Patris in luctu deflemus, animamque

¹ Thess. IV. 12. 13. — ² Apoc. XIV. 13.

eius fervidis precibus Deo commendamus per Iesum Filium, cuius Vicarium in terris dignissime egit, auxilium speciale flagitemus omnes, ut Dei bonitas in acerbis hisce temporibus Ecclesiam Sanctam, patriamque nostram per intercessionem, meritaque SSi Patris conservet, protegat, atque incolumes e tempestatibus iniqui temporis emergere clementer concedat.

Ut igitur exequiae Sanctissimi Patris digne celebrentur, novusque Pontifex Deo adiuvante quo citius et felicius — attentis praesertim hisce temporibus — eligi valeat, sequentia praesentibus in universa dioecesi peragenda mando:

1. Omnes parochi, parochiarumque administratores his meis circularibus litteris acceptis fidelibus suis cum tristi notitia e sacro ambone annuntiabunt: feria III. sequentis hebdomadae, die nempe 25-a Augusti pro anima denati SSi Patris, Pii Papae X. missam cantatam de Requiem fore celebrandam. Item fideles provocandi erunt, ut interim fervidas pro pace animae defuncti offerre satagant, prout filialis ab omnibus nobis pietas postulat. Usque ad diem huius missae cantatae de Requiem quotidie post missam parochialem celebrantes ter Pater et Ave cum fidelibus ad eundem finem recitare debent. Dein promulgandum: feria IV., 26-a scilicet Augusti cantatum pro novo Pontifice celebrandum fore, quem in finem et fideles pias preces fundant.

2. Diebus 23-a, 24-a et 25-a mane, meridie et vespere post salutationem angelicam omnes cunctarum ecclesiarum campanae per dimidiam pulsantur horam in signum communis luctus orbis christiani.

3. In omnibus ecclesiis parochialibus, filiabusque maioribus (quantum fieri poterit) feria III., die 25-a Augusti erecto castro doloris decentissime ornato, solemnes exequiae cum Libera pro requie pie in Domino defuncti SSi Patris, Pii X. peragi debebunt, ad quam magistratus, sodalitates et consociationes cath. cum omnibus fidelibus tempestive invitentur.

4. Feria IV., die 26-a Augusti Missa sollemnis cum expositione SSi Sacramenti pro eligendo novo Pontifice decantanda erit.

5. Ab hac autem die, qua nempe Missa sollemnis pro eligendo novo Pontifice decantata fuerit, quotidie in quolibet sacro sumatur collecta

pro electione novi Pontificis, usquedum electio facta certo innotuerit. Finito vero sacro parochiali recitentur 3 Pater et Ave lingua populi in eundem finem.

Suapte praeter haec cuique patebit ob decessum SSi Patris collectam pro Papa, commemorationemque in Canone Missae usque ad electionem novi Pontificis relinquendam esse.

Ubi autem hae nostrae litterae tempestive neque advenire, nec mandata in ipsis contenta die Dominica (23. Aug.) observari possunt, missa de Requiem die 30. Augusti, cantatum vero pro eligendo novo Pontifice 1. Sept. celebranda erunt.

In urbe autem Quinque-Ecclesiarum praeter supradicta sequentia adhuc observanda erunt:

Feria III., die 25-a Augusti in Ecclesia Mea Cathedrali hora 8-a persolvetur Officium defunctorum cum tribus Nocturnis et Laudibus, dein vero solemne Requiem et postea quinque absolutiones ad castrum doloris ritu in Pontificali praescripto, sub quibus Ecclesiae Cathedralis campana pulsabitur maior. His autem finitis unus e Dominis Capitularibus immediate Sacrum solemne Angelorum decantabit.

Ut autem fideles piis istis solemnitatibus conformi devotione interesse possint, proxima post obtentas has litteras Dominica, in sacro sermone luctuoso eventui accommodando edoceantur: de praeclara vita, exemploque SSi Patris vere admirando, de divina primatus Romani institutione, Eiusdemque tum ad Ecclesiae unitatem servandam necessitudine, tum ad salutem fidelium promovendam utilitate.

Datum Quinque-Ecclesiis, 20. Augusti 1914.

† Julius m. p.
episcopus.

1914.

XVI.

3397

1914

Ssmus Dnus noster Pius div. prov. Pp. X in audientia R. P. D. Commissario S. Officii impertita, die 11 iulii 1914, benigne concedere dignatus est, ut quicumque christifideles, corde saltem contrito ac devote, iaculatoriam precem „Laudetur Cor sacratissimum Iesu in sanctissimo Sacramento“ recitaverint, quoties id egerint, Indulgentiam centum dierum, defunctis quoque adplicabilem, lucrari valeant. Praesenti in perpetuum valituro absque ulla Brevis expeditione. Contrariis quibuscumque non obstantibus.

Indulgentia
recitantibus
quandam
laudem in
honorem
SSmi Cordis
Iesu.

D. Card. Ferrata, *Secretarius*. L. + S. † Donatus Archiep. Ephesin.,
Adsector.

3398

1914

Sacrae Rituum Congregationi sequentia dubia pro opportuna solutione proposita sunt:

Dubia
quaedam a
S. C. Rituum
solvuntur.

I. Occurrente aut concurrente Festo Conversionis S. Pauli Apostoli cum Dominica Sexagesimae, fieri debet de ipso Festo commemoratio, quamvis in Oratione Dominicae fiat mentio de eodem Apostolo?

II. Si infra Octavam simplicem Nativitatis B. Mariae Virg. dicenda sit Missa votiva eiusdem B. Mariae Virg., legenda est Missa votiva de Tempore, an Missa ut in Festo Nativitatis? et quatenus affirmative ad secundum, adiungine debent Gloria et Credo?

III. Officia de Communi plurimorum Confessorum Pontificum vel non Pontificum et plurium Virginum vel non Virginum per Decretum S. R. C. diei 12 maii 1914 adprobata valentne inseri et adiici tantum Propriis Officiorum rite adprobatis; an etiam ipsi Breviario Romano?

Et sacra eadem Rituum Congregatio, audito specialis Commissionis suffragio, singulis quaestionibus propositis ita respondendum censuit:

Ad I. Affirmative.

Ad II. Legatur Missa ut in Festo Nativitatis B. Mariae Virg. cum Gloria sed sine Credo.

Ad III. Affirmative ad primam partem, iuxta citatum decretum; negative ad secundam partem; quia per enunciata officia ob plurium petitionem et instantem necessitatem provisum est ad tempus iuxta Motu Proprio *Abhinc duos annos* et ad mentem decreti approbationis editionis typicae Breviarii Romani, diei 25 martii 1914.

Atque ita rescripsit ac servari mandavit.

Die 7 augusti 1914.

Fr. S. Card. Martinelli, *Praefectus*. L. + S. † Petrus La Fontaine, Ep. Charyst., *Secretarius*.

3399

1914

Festum dedi-
cationis ec-
clesiarum
consecrata-
rum.

Natalis cuiusvis ecclesiae, ritu solemniori ab Episcopo consecratae, quem Rubricae die anniversaria recolendum iubent, hucusque ex consuetudine fere universali non eo mensis die celebrabatur, quo consecratio peracta fuit, sed aliqua potius Dominica fixa, nec unquam sine venia Apostolicae Sedis immutanda.

Iuxta novas et nunc vigentes Rubricas autem Dominicae quaecunque assignationem cuiuslibet festi perpetuam omnino excludunt. Anniversarium igitur dedicationis ecclesiarum in aliam diem mensis fixam perpetuo reponi et assignari debet. Cum ergo consecrationes ecclesiarum aestivali vel maxime autumnali tempore peractae fuerint: anniversarium pro omnibus ecclesiis consecratis (Cathedrali excepta) commode ad tempus autumnale, et quidem ad diem 22-am Octobris transferri poterit, quae cum tota fere octava libera est a festis novem lectionum ac proinde celebrationi talis Festi particularis aptissima.

Audito igitur Ven. Capitulo Cathedrali nostro decernimus anniversa-

ria omnium ecclesiarum consecratarum in nostra dioecesi inde a Calendis anni 1915. — relicto consecrationis anniversario, licet olim ab Episcopo legitime fixo — 22. Octobris iuxta Rubricas quotannis celebranda esse. Omnia autem scitu necessaria in Calendario dioecesano notabuntur.

Licebit attamen iis in locis, ubi dedicatio ecclesiae sua anniversaria die a fidelibus festive obiri solebat, hanc *externam solemnitatem* porro quoque servare. In tali casu Officium et Missa dici omnino debet iuxta Calendarium dioecesanum, sed in Missa — de Officio currenti celebranda — sub una conclusione addi poterit (sed non debet) commemoratio dedicationis ecclesiae. Si autem in tali ecclesia plures dicantur Missae, una solemnis et cantata celebrari poterit de anniversario dedicationis (quin de eo recitatum fuerit officium), et in ea, sub una conclusione cum oratione dedicationis sumitur oratio mysterii vel Sancti, in cuius honorem ecclesia consecrata est. In ecclesiis autem tantum benedictis — prout cuicunque suapte patebit — officium dedicationis nullatenus erit recitandum, nec Missa dedic. erit celebranda.

3400

1914

Ad illustrandum rigorem decreti Apostolici ddo. 9. Oct. 1911., in litteris circularibus dioecesanis sub No. 4608/911. publicati, opportunum censeo hic notum facere sequentem S. Congregationis Consistorialis sententiam:

„Quantum semper abominata sit Ecclesia clericos a christifidelibus in ius rapi coram laicis iudicibus in saeculari foro, sacri canones vel antiquissimi, qui ab ipsis monitis Apostoli Pauli ad Corinthios (I., cap. VI.) sumunt initium, et poenae sanctionesque gravissimae contra huius legis transgressores illatae plane docent et omnibus perspicuum est. Quas leges et sanctiones nuper renovans et confirmans Ssmus D. N. Pius PP. X. Apostolicis Litteris diei 9. octobris 1911. haec statuebat et edicebat: „Quicumque privatorum, laici sacrive ordinis, mares - feminaeve, personas quasvis ecclesiasticas sive in criminali cuasa sive in civili, nullo potestatis ecclesiasticae permissu, ad tribunal laicorum vocent, ibique adesse publice compellant, eos etiam omnes in excommunicationem latae sententiae speciali modo Romano Pontifici reservatam incurrere.“

Quum autem sacerdos Philippus I. Gnam, olim parochus loci Wyoming in comitatu Lambtoniensi dioecesis Londonensis in Canadensi dominio,

Excommuni-
catio nomi-
nalis in
sacerdotem,
ob delictum
contra cleri-
cale privile-
gium fori.

temerario et sacrilego ausu, spretis tribunalibus ecclesiasticis, absque ulla licentia, imo salutaribus monitionibus eidem factis contemptis, memoratam canonicam legem violaverit; imo ad tantum facinus progressus sit, ut ipse sacerdos, qui ceteris exemplo esse deberet et ecclesiasticae legis tutor, absque ullo iustitiae titulo (ceu exitus causae commonstravit) ipsum Metropolitanum suum Archiepiscopum Torontinum et Apostolicae Sedis Delegatum coram saeculari foro in iudicium primae et secundae instantiae rapuerit, in poenam Excommunicationis speciali modo Summo Pontifici reservatae miserrime incidisse lugendum est.

Quapropter ad salutarem ipsius sacerdotis correctionem, ad ecclesiasticae disciplinae tutelam, ad scandali et laesae iustitiae reparationem, de mandato ipsius Summi Pontificis, praesenti decreto declaratur, denunciatur, statuitur memoratum sacerdotem Philippum I. Gnam in poenam Excommunicationis incidisse et a fidelibus omnibus iuxta ecclesiasticas leges esse vitandum. — Datum Romae ex aedibus S. Congregationis Consistorialis, die XIV. maii MCMXIV. — † C. Card. De Lai, Episcopus Sabinen., *Secretarius*. — L. † S. — I. Bapt. Rosa, *Substitutus*.“

3401

1914

Examen prosynodale.

Consuetudini annuo conformiter examina prosynodalia anno currenti quoque quarta hebdomada proximi mensis, diebus nempe 22-a et 23-a Septembris in aedibus Seminarii Nostri asservabuntur. Die prima e studiis stabilitis viva voce, altera autem die e homiletica atque catechesi scripto-tenus candidati tentamen subibunt. Omnes ergo sacerdotes dioecesanos, qui se supradicto examini hoc anno subiicere debent, provoco, ut semet tempestive Officio dioecesano insinuant simulque statuto Nostro in Litt. Circ. XVII. a. 1909. sub nr. 4652 publicato conformiter exponant, num ex integra materia, vel ex quali parte eiusdem examen subire intendant.

3402

1914

Usus Breviariorum antiquorum tantum cum libello variationum licitus.

Recentia S. Sedis decreta usum Breviariorum hucusque adhibitorum absolute quidem non prohibent, nihilominus haec antiqua Breviaria, quae nempe ante reformationem Breviarii prodierunt, in persolvendis horis canonicis tantummodo cum novo Psalterio et insuper alio libello novas Rubricas, quasdam lectiones et novissimum Officium OO. FF. Defunctorum con-

tinente adhiberi possunt. Huiusmodi fasciculus typis Vaticanis impressus sub titulo „*Variationes in divino officio recitando*“ prodiit, atque tum per librariam Societatis S. Stephani, tum per librariam Dunántul 70 obulis comparari potest, ab iis vero, qui novum sibi Breviarium procurare nolent, adhiberi debet.

3403

1914

Per impositionem manuum Illmi ac Rssmi Domini Augustini Fischer Ordinatio. Colbrie, episcopi Cassoviensis diebus 12. 13. et 14. Julii a. c. *Michael Piliván*, alumnus noster in Collegio Pazmaniano Vindobonae, diebus vero 23. 25. et 26. eiusdem mensis Julii *Andreas Kelemen*, clericus noster in Collegio Oenipontano per Illmum ac Rssmum Dominum Sigismundum Waitz, Episcopum auxiliarem Brixinensem ad ss. ordines subdiaconatus, diaconatus et presbyteratus promoti sunt.

3404

1914

Pro beneficio parochiali Radikovci, per obitum Michaelis Bergovecz Concursus vacante, praesentibus usque 20. Septembris a. c. concursum publico. Sacerdotes igitur dioecesani, in examine prosynodali approbati, beneficiumque pro Radikovci. istud obtinere cupientes provocantur, ut recursus suos Illmo Domino Ladislao e Comitibus Majláth, tamquam patrono inscriptos, usque dictum terminum Mihi exhibeant.

3405

1914

Kárászon a lélekszám jelentékeny emelkedése miatt és a hivek Káplánállomás szervezése Kárászon. könnyebb lelki ellátása céljából káplánállomás szerveztetett. Az új állomás kongruaszükséglete az orsz. kath. kongruatanács és a nm. vallás- és közokt. ministerium hozzájárulásával évi 434 koronában állapított meg.

3406

1914

A cs. és apostoli kir. tábori püspök ur folyó hó 12-én 7545. sz. a. Gyűjtés a hadsegélyező hivatal céljaira. a következő felhívást intézte hozzám:
„Méltóságos Püspök ur! A komoly napok nagy áldozatokat kívánnak a monarchia népeitől. Igazán megható és elismerésre méltó, hogy ezrek és

százezrek oda állanak, a hová a szeretet s a szent kötelesség szava hívja őket. A lelkesedés óriási, de épen ezen nagy lelkesedés miatt attól kell tartani, hogy az erők szétforgácsolódnak, mert sok nagy tervet kezdenek, de hiányozván az egységes vezetés, a tervek nem valósulhatnak. Ezen okból *a cs. és kir. hadügyministerium egy hadsegélyző hivatalt* (Kriegsfürsorgeamt) létesített, melynek két fontos feladat jutott osztályrészül, *hogy elsősorban segítse a hadra kelt katonákat, másodsorban pedig istápolja a háboruban elesettek és elhaltak özvegyeit és árváit* és a mennyire lehet, enyhítse az általános nyomort. A háboruba indult katona áldozatkészségét csak növeli és őt magát csak lelkesíti az a tudat, hogy az otthonmaradottak szeretet-adománnyal gondolnak reá, a ki otthagya hivatást és családot, jólétet és kényelmet, követi a legfőbb hadur hívó szavát s ezer baj és nélkülözésnek ki van téve. De vigasztaló reá nézve az a tudat is, hogy özvegyéről és árváiról a lehetőleg legjobban van gondoskodva. Természetes, hogy a csataterén elesettek és a háboruban elhaltak özvegyeiről és árváiról az állam köteles gondoskodni, de egymaga s egyhamar nem teheti, hanem rászorul a polgárság áldozatkészségére. A szeretet törvénye tehát azt parancsolja, hogy azok, a kik nem vérüket ontják a hazáért, áldozzanak a felebaráti szeretet oltárán. A hadsegélyző hivatal nevében s megbízásából bátor vagyok Méltóságodat s egyházmegyei papságot arra kérni, hogy e nemes célra nagylelkűen s tehetségük szerint áldozzanak s a hívőket is arra buzdítsák, hogy azt némi, bármily csekély adománnyal is támogassák. Ugy szintén arra is kérem Méltóságodat, hogy *engedtessek meg ezen célra a plébániai, szerzetesi templomokban és a kath. egyletekben gyűjtőperselyek felállítását*. Bármily csekély adomány is nagy segítség. A gyűjtött összeget vagy egyenesen, vagy a tábori Vikáriátus útján is lehetne *a hadsegélyző hivatalnak* (Kriegsfürsorgeamt Wien IX., Schwarzspanierstrasse 15.) juttatni. Wien, 1914. augusztus hó 12-én. *Bjelik Imre* tábori püspök.

Fentiek alapján felhivom a tiszt. egyházmegyei papságot, hogy a hadsegélyző hivatal nemes célját hiveik figyelmébe ajánlva buzdítsák őket az adakozásra, ahol célravezetőnek mutatkozik, állítsanak fel templomokban gyűjtőperselyt s az adományokból befolyó összegeket küldjék fel vagy egyenesen a hadsegélyző hivatalnak, vagy pedig a tábori helynökségnek.

3407

1914

Magyar királyi vallás és közokt. miniszter 52240. sz. A vásárosdombói plébános és kántortanító párbér járandósága ügyében N. N. jágonaki lakosnak, a vármegye alispánja múlt évi november hó 10-én 15772. sz. a. kelt jelentésével ide bemutatott, s ezen ügyben 1907. évi november hó 16-án 121462/1907. sz. a. hozott véghatározatom ellen irányuló újrafelvétel iránti kérelmét a többi iratokkal együtt ./. a. idezártan oly felhívással küldöm meg a Tekintetes Bizottságnak, miszerint értesitse panaszost, hogy újrafelvétel iránti kérelme teljesíthető nem volt, minthogy abban semmi újabb bizonyítékot nem hozott fel, mely az alapeljárásban hozott határozatok helyességét megdönthetné. Kérelmében N. N. ugyanis az alapeljárásban megállapított tényállásra támaszkodva csak az ez alapon hozott határozatok helyességét kifogásolja azt vitatván, hogy tévesen lett telkesi minőségben párbérfizetésre kötelezve, holott *polgári* szántóföldjei összevéve sem tesznek ki egy nyolcad telket. Kérelmezőnek ezen állítása azonban nem áll helyt, minthogy ugy az alapeljárásban a községi előjáróság által felvett jegyzőkönyv, mint az újból folyamatba tett eljárás során a községi előjáróság által kiállított bizonyítvány szerint N. N. összes ingatlanai a kisházas és telkes birtokokat együttléve többet tesznek ki 9 holdnál, vagyis $\frac{1}{8}$ urbéri teleknél, s így megütik azt a legkisebb mértéket, mely a telkesi párbérszolgáltatás alapjául szolgál. Az a körülmény, hogy N. N. ingatlanának egyes részletei kisházas birtokot képeznek, a jelen ügy elbírálásánál közömbös, minthogy a párbérszolgáltatás mértékének megállapítása szempontjából az ingatlanok telkesi minőségének megállapítására nézve nem azoknak, vagy azok egy részének eredete, hanem terjedelme az irányadó. Budapest. 1911. május hó 24-én Zichy s. k. Baranyavármegye közigazgatási bizottságának Pécs.

Telkesek
párbér-
szolgáltatása.

3408

1914

Tudomásvétel és miheztartás céljából közlöm a nm. vallás és közoktatásügyi miniszter ur 71424/1914. sz. értesítését.

71424/1914. VI. c. szám.

Méltóságos és Főtisztelendő Gróf Püspök Ur!

A tanítók fegyvergyakorlatra és katonai kiképzésére vonatkozó behívásuk tárgyában m. évi 3365. szám alatt kelt becses előterjesztésére tiszte-

Tartalékos és
póttartalékos
tanítók kato-
nai gyakor-
latra vagy ki-
képzésre csak
nagy szüni-

dőben hivat-
nak be.

lelettel értesitem Méltóságodat, hogy a honvédelmi miniszter ur értesítése szerint a cs. és kir. hadügyminiszter a közös hadsereg állományába tartozó tanítókra nézve rendeletileg aként intézkedett, hogy a nyilvános vagy nyilvánossági joggal felruházott tanintézetek tanító személyzet az első katonai kiképzésre illetőleg fegyvergyakorlatra csupán *tanítási szünetben hívhatók be*.

A m. kir. honvédségnél is megfelelő rendelkezések történtek ez irányban,- ehhezképest a póttartalékos tanítók csakis tanítási szünidőben fognak katonai szolgálatra behívni.

Fogadja Méltóságod őszinte tiszteletem nyilvánítását.

Budapest, 1914. július hó 4-én. A miniszter rendeletéből: *Jankovich*, miniszteri osztálytanácsos.

3409

1914

Pályázat
a Lackenbacher-féle
díjra.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Minisztertől.

84734/1914. vm. szám.

Pályázat. A bibliai tanulmányok előmozdítására és a kapcsolatos alapnyelvek tökéletes elsajátítására létesített Lackenbacher-féle alapítványból a héber Pentateuchus sorshuzás által meghatározandó 15-20 versének legsikerültebb és az alapítólevél határozmányainak leginkább megfelelő latin fordításáért és nyelvbeli, valamint tárgybeli magyarázatáért 945, azaz Kilencszáznegyvenöt korona tüzetik ki jutalmul. A feltételek a következők:

1. Mózes öt könyve mindegyikének a sors által kijelölt helyéről 3-4 versszak lesz a pályázók által héberből latin nyelvre fordítandó és nyelvbeli, valamint rövidre fogott tárgyi magyarázatokkal ellátandó.

A pályázóknak rendelkezésére bocsátatnak a héber biblián kívül Onkolos Traguma (Berliner-féle kiadás 1884.) a szyr Peschittó-nak szövegkiadása és az arabs verzió megjelent Beyrouthben 1877. vagy a Saadia haggaonnak arabs verziója (héber betűkkel kiadta Derenbourg J. Oeuvres complètes de Saadia I. Páris 1893. az u. n. LXX. a következő kiadásban The old Testament in greek by H. Barclay Sulte Gambridge University Press 1901.)

Hasonlóképen átengedtetnek a pályázóknak használat végett a héber, szyr, aramäi és arabs nyelvek szótárai.

Pályadíj-nyertes azon munkálat lesz, mely a héber szöveget a leg-helyesebben adja vissza és amelynek nyelvbeli és tárgybeli magyarázatai a

verseknek és a legfontosabb verzióknak semmiféle lényeges nehézségét nem hagyja figyelmen kívül.

2. Az e célra kijelölt helyen összegyűlt pályázók dolgozataikat az e végből felállított bizottság felügyelete alatt, meg nem szakítható 12 óra lefolyása alatt tartoznak befejezni.

3. A pályázatban résztvehetnek:

a.) mindazon magyar és osztrák állampolgárok, akik a folyó évben vagy a legközelebbi múlt 1, 2, vagy legfeljebb 3 évben a theologiai tanfolyamot a bécsi, prágai vagy budapesti egyetemen befejezték és a róm. kath. presbyteri fokot elnyerték;

b.) mindazok, kik az előbbi feltételeknek megfelelőleg a két első pályázatban részt vettek, azonban jutalmat nem nyertek.

4.) A jutalomért való versenyzés a bécsi egyetemen 1914. november 18-án szerdán, a prágai és budapesti egyetemen pedig 1914. évi november 21-én szombaton fog megtartatni.

Folyamodók kötelesek a pályázatban való részvételre jogosultságukat legalább 3 nappal előbb az illető egyetem theologiai karának dekanatusa előtt okmányilag igazolni.

3410

1914

A báró Sina Simon nevét viselő „néptanító-segélyezési alap“-nál négy, egyenként 200 koronás hely megüresedvén, arra a nagymélt. m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 1914. július 9-ikén 67961/1914. sz. megkeresése szerint pályázatot hirdet.

Pályázhatnak oly néptanítók, 1-ször, akik önhibájukon kívül tanítói teendők végzésére alkalmatlanok s keresetképtelenek; 2-szor, akik annyi vagyonnal nem bírnak, hogy abból megélhetnének, sem más segélyt nem élveznek, vagy legalább nem oly mérvben, hogy abból vagyonuk jövedelmét is hozzáértve megélhetnének; 3-szor, akik igazolják, hogy működésük idején hivatalukat hiven és buzgón töltötték be s fedhetlen életet éltek és élnek.

Pályázhatnak továbbá a fenti kellékekkel birt tanítók árvái, akik azonban csak azon esetben részesülhetnek e segélyben, ha keresetképtelen tanítók nem jelentkeznek. Egy árva évi segélydíja 72 koronát, két testvér árváé 144 koronát, több árváé 200 koronát meg nem haladhat. Aki e se-

Pályázata bá-
ró Sina Simon
alapítványból
volt népisk.
tanítók ré-
szére ado-
mányozható
négy helyre.

gélyben részesül, a Széchenyi-Kollonits-féle alaptól netán birt segélydíjtól elesik.

Ehhez képest felhívom a tiszt. plébános urakat, hogy a működésük területén esetleg létező keresetképtelen rk. tanítókat, illetve azok árvaít e pályázatra figyelmeztessék s keresztlevéllel, orvosi bizonyítvánnyal, családi körülményeiket, vagyoni állapotukat, nyugdíjuk nagyságát, működésüket s feddhetlen múlt és jelen életüket igazoló okmányokkal felszerelt, különben a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urhoz címzett kérvényeiket *f. évi szeptember 20-ig* az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján terjesszék fel hozzám.

3411

1914

A Regnum
Marianum
kiadványai.

Vonatkozással m. évi XV. körlevelemben 3611/1913. sz. alatt közreadott ajánlásomra, a nm. magyar püspöki kar f. évi március 18-án tartott tanácskozmányán hozott határozata alapján a következőket rendelem:

1. Az összes róm. kath. jellegű népiskolák tartoznak a *Kis Pajtás*-t az iskolai könyvtár számára legalább egy példányban megrendelni. Fedezetül szolgál a tanulóktól az 1908. évi XLV. t. c. értelmében szedhető könyvtárilleték. Előfizetési ára egy évre 4 kor.

2. Óhajtom, hogy az összes fokozatu róm. kath. jellegű iskolák tanítói vagy tanári könyvtárai részére az *Élet* című heti folyóirat megrendeltessék. Előfizetési ára egy évre 20 K.

3. A *Zászlónk és Nagyasszonyunk* terjesztését minden hitoktatótól vagy amennyiben az intézet kath. jellegű, úgy az igazgatóságtól mint a tanári kartól is elvárom. A hitoktatók kötelességévé teszem, hogy az évvégi jelentésben megemlítsék, hány példányban járnak e lapok. A *Zászlónk* előfizetési ára egy évre 2 K., Diáknaptárral 3 K 10 f., a *Nagyasszonyunk* előfizetési ára évi 4 K.

4. A kerületi tanfelügyelők iskolalátogatásaik alkalmával kötelesek arról is meggyőződést szerezni és rendes évi jelentéseikbe felvenni, vajjon a tanulóifjúság körében a kath. szellemű ifjúsági lapok terjesztésére kellő gondot fordítanak-e?

A fentjelzett összes kiadványok megrendelhetők a *Regnum Marianum Egyesület Igazgatóságánál Budapest, VII. Damjanich-u. 50 sz.* Különben a Regnum Marianum Egyesület Igazgatósága külön körlevélben maga is kéri a pártfogást minden r. k. iskola igazgatóságától.

Datum Quinque-Ecclesiis, 26. Aug. 1914.

† Julius m. p.
episcopus.

1914.

XVII.

3464

1914

Inter singultantes animi dolores, quibus mortem peramaram Sanctis-De fe-
simi Patris, Pii Papae X. planximus, precesque communes, quibus Dei cle-lici
mentiam ad tumulum Supremi Pastoris pro novo Pastore atque Patre chri-novi
stiani orbis quotidie impugnare non intermisimus, „qui consolatur humiles, Pontifis
consolatus est nos Deus.“¹ electione.

Prout enim telegrapho Nobis nuntiatur: novus Christi Vicarius e
Conclavi hodie exivit, votis enim quasi concordibus Sacri Collegii die 3.
Septembris Eminentissimus ac Reverendissimus Dominus **Jacobus della**
Chiesa Cardinalis Archiepiscopus Bononiensis Papa electus est atque **Bene-**
dictus XV. nominari ibidem decrevit.

Dum strepitus igitur armorum undique terreat, bellaque regnorum
innumeris repleant lamentis mundum universum, nutu Dei Optimi Maximi
surgit Princeps pacis, Vicarius Christi, ut ex arce Petri orbi christiano pa-
ternis oculis semper invigilet, eundem dirigat et ad Christum Ducem, salu-
tem omnium animos convertat. Quanto ergo ferocius furant passiones, irae
et odia inter nationes: tanto vivacius lucescit caritas, amorque fraternus in
filiis Dei et in Ecclesia Christi Salvatoris novum caput nunc in Bene-
dicto nacta.

Quanto funestius ruant, contremiscant et forte corruant throni, regna
atque principatus: tanto solidius thronus Petri constat, quem Deus unicum
super gentes aeternum posuit. Et quanto altius undae et procellae tempe-

¹ II. Cor. 7. 6.

statis huius saecularis arces omnes, quas homo sapiens sibi ipsi ubique erexit, dire quatiantur interitum minitando carni et sanguini, arti et culturae, regnis et gentibus, coronis et imperiis, quae huius mundi sunt: tanto tranquillius arca Dei, cathedraque Petri cum tiara Summi Pontificis omnibus praefulgent fidem, caritatem, pacem, concordiam, ceteraque bona perennia, quae ad regnum Dei fideles perducunt, semper inculcando.

In tantis igitur periculis rerum caducarum et in tali iactura bonorum, quae mundus hic offert et quae solum ad tempus durabunt, gaudeamus Carissimi Ecclesiam Catholicam, Sanctam Matrem Nostram immortalem atque semper vivam emergere omnibus fluctibus. Laetemur eandem in novo Capite tali nunc rectore et duce potiri, quem Spiritus Sanctus ipse designavit et qui manu referta omnibus bona et thesauros vitae immortalis offerre festinat, cum bene noverit omnes Ecclesiae atque fidelium necessitudines. Novus enim Sanctissimus Pater, priusquam ad solium papale elevatus esset et antequam archidioecesi magnae et celebri Bononiae a Pio X. sanctae memoriae praefectus fuisset, gubernio ecclesiae universae in urbe aeterna, in aedibus Vaticanis summa prudentia operam navavit. Relictis autem nunc confinibus angustioribus suae dioecesis assumit regimen universi orbis christiani.

Intonuit enim ipsi e Christi labiis: „Ecce constitui te hodie super gentes et super regna . . . ut aedifices et plantes.“¹ Et ipse, ut olim Petrus in littore maris, sequitur Dominum, voluntatem suam pro Eius praecepto, vitam, vires et quidquid habeat, pro Eius gloria, libertatem ipsam pro carcere Vaticano pro Deo et propter Deum Ipsi offerendo.

At quo tristiora sint ista tempora, quando ipse thronum Petri Dei voce vocatus ascendit, eo immensius munus istud sanctissimum esse atque novo Pontifici incumbere omnibus clarum est.

Cum igitur ad thronum papalem, ante pedes novi nostri Patris ac Pastoris fidem profiteamur, qua in ipso Christi Vicarium agnoscere atque venerari corda nostra urgent; cum amorem, pietatem, devotionemque vere filialem simul contestamur, quibus Ipsi adhaerere, Eum semper sequi dulce munus nostrum reputamus; cum in nostro sincero iubilo viduitas Ecclesiae, Sanctae Matris cessat, nobis autem — paucis ante deiectis orphanis — Dei clemen-

¹ Jer. I.

tia pater redonatur, ob quem cuncti Deo Nostro Optimo Maximo cordicitus gratias agimus: provoluti in conspectu Sanctae Trinitatis imis ex animis comprecemur omnes, ut suam Deus Ecclesiam atque novum Vicarium Christi semper tueatur, protegat, defendat, eaque agere atque perficere clementer concedat, quae Dei gloria, quaeve universae gentis christianae ex-
postulat salus.

Sit Ipse igitur vere „*benedictus*, qui venit in nomine Domini“, afferatque nobis bona sempiterna christianae pacis atque veritatis.

Nunc autem in signum communis gaudii ob electionem Sanctissimi Patris feliciter factam sequentia observanda mando:

1. Die illa, qua hasce litteras acceperint sacri curiones, meridie per quadrantem horae pulsari curabunt omnes ecclesiarum suarum campanas.

2. Dominica proxima, quae est XIV. post Pentecosten, vel die festo Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae, 8. Septembris, populo fideli nuntiabunt hunc laetum eventum provocantes ipsum, ut pro novo Patre ac Pastore orbis christiani, animarumque nostrarum fervidas cum ipsis exhibeant preces, ut Eidem gubernium felix et tranquillum a Deo postulent. Deinde in omnibus ecclesiis, ubi Sacra ordinarie peraguntur, Sacrum Solemne celebretur cum collecta pro Papa. Post Missam vero Te Deum cum vers. et oratione in Rituali praescripta cantetur.

Ad hanc autem solemnem gratiarum actionem etiam magistratus invitare velint.

3. Hac eadem Dominica vel festiva die in omnibus ecclesiis propter laetitiam omnes ecclesiarum campanae mane, meridie et vespere post salutationem angelicam, vel si mane magis libuerit hora 8-a, per quadrantem pulsabuntur horam.

4. In Canone Missae abhinc nomen novi SSi Patris inseri oportet, in omnibus vero Missis secundum Rubricas oratio imperata pro Papa adhiberi debet.

Datum Quinque- Ecclesiis, 3. Sept. 1914.

† Julius m. p.
episcopus.

1914.

XVIII.

3560

1914

Josephus Bótz alumnus Collegii Pazmaniani, theologus absolutus Ordinatio. diebus 2. 3. et 4. Septembris a. c. in Capella nostra residentiali Quinque-Ecclesiensi per manuum Nostrarum impositionem ad sacros ordines subdiaconatus, diaconatus et presbyteratus promotus est. Die autem 3. Sept. una cum ipso *Stephanus Papp*, subdiaconus sacro ordine diaconatus initatus est.

3561

1914

Ad servitium activum militare, tamquam curati sequentes sacerdotes Personalia. dioecesani vocati, in altoque hoc munere constituti sunt:

Dr. Ladislaus Bencze praebendatus Ecclesiae Cathedralis Quinque-Ecclesiensis; *Stephanus Csizmadia* cooperator e Dolnji-Miholjac; *Carolus Fejes* cooperator e Fadd; *Dr. Gabriel Gere* praef. studiorum et professor s. theol. in Seminario nostro Quinque-Ecclesiensi; *Emericus Graumann* cooperator e Tevel; *Joannes Kaufmann* coop. e Högyész; *Dr. Sigismundus Kápolnai* professor praep. Quinque-Ecclesiensis, tamquam parochus milit.; *Adalbertus Kletzl* cooperator e Szászvár; *Ludovicus Kún* cooperator e Szekszárd (civ. int.); *Franciscus Lippai* catecheta schol. elem. Quinque-Ecclesiis; *Ludovicus Meyer* professor religionis in gymn. Szekszárdensi; *Stephanus Németh* cooperator e Gyulaj; *Aloysius Wagner* coop. e Püspökbogád.

Cooperatores missi sunt: *Josephus Bauer* curatus instituti soc. Patron. cath. in Znióváralja ad Fadd; *Antonius Berta* e Püspökszenterzsébet ad Egerág; *Adamus Biswurm* e Kajdacs ad Berkesd; *Josephus Bótz* neopresbyter ad Püspökbogád; *Antonius Faust* e Mecsekszabolcs ad Báticasék; *Georgius Gasparics* ex Egerág ad Szekszárd (civ. int.); *Paulus Hal* e Babarcz ad Püspöknádasd; *Carolus Horváth* e Szakcs ad Mecsekszabolcs; *Ludovicus Iselstöger* valetud. ad Dolnji-Miholjac; *Eleutherius Kalauz* e Dunaföldvár ad Szakcs; *Stephanus Nagy* e Báticasék ad Dunaföldvár; *Franciscus Navracsics* e Dolnji-Miholjac ad Podgajci; *Michael Piliván* neopresbyter ad Kajdacs; *Carolus Sebestyén* tamquam capellanus expositus e Szekszárd (civ. int.) ad Hidja; *Franciscus Sebestyén* e Szigetvár ad Szekszárd (civ. int.); *Franciscus Szabó* e Berkesd ad Szigetvár.

3562

1914

Min. rend. a
hadba vonult
tanítók szolgálati viszonyainak és illetményeinek szabályozása tárgyában.

Alábbiakban közlöm a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak 120000/1914. sz. rendeletét, mely rendelet a hadba vonult tanítók járandóságainak ügyét részletesen szabályozza, miért is azt a hatóságom alá tartozó összes érdekelt tanítókra s iskolai hatóságokra nézve érvényesnek jelentem ki.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Minisztertől. — 120.000—1914. sz./VI. c. — Valamennyi egyházi ft. Főhatóságnak.

A mozgósítás folytán tényleges katonai szolgálatra bevonult községi és hitfelekezeti elemi népiskolai tanítók szolgálati viszonyainak és illetményeinek szabályozása tárgyában jelen ügyszám és kelet alatt kiadott rendeletmet szives tudomás végett oly kéressel van szerencsém megküldeni, méltóztassék saját hatáskörében is odahatni, hogy az iskolafenntartó hitközségek a bevonult tanítóknak ezen rendelet alapján kijáró illetményeit pontosan kiszolgáltassák.

A kir. tanfelügyelőségeket egyidejűleg felhívtam, hogy az illetmények megállapításában úgy az iskolaszékeknek, mint a tanítók hozzátartozóinak készségesen segédkezzenek. Méltóztassék tehát az iskolaszékeket utasítani, hogy kétség esetén forduljanak az illetékes kir. tanfelügyelőséghez.

Budapest, 1914. szeptember hó 1.

Jankovich.

A magyar kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1914. évi 120,000. számú rendelete

a mozgósítás folytán tényleges katonai szolgálatra bevonult községi és hitfelekezeti elemi népiskolai tanítók szolgálati viszonyainak és illetményeinek szabályozása tárgyában.

A községi és hitfelekezeti elemi népiskolai tanítók az 1907. év XXVII. t.-c. 1. §-a értelmében köztisztviselők és törvényesen megállapított járandóságaik közigazgatásilag biztosítottak; miért is szolgálati viszonyaik és javadalmazásuk tekintetében, összhangban azokkal a rendelkezésekkel, amelyeket a. m. kir. minisztérium a mozgósítás folytán tényleges katonai szolgálatra bevonult állami és vármegyei tisztviselőkre nézve megállapított, a következőket rendelem:

I. Szolgálati viszonyok.

1. §. A községi és hitfelekezeti elemi népiskolai tanító a mozgósítás folytán teljesítendő tényleges katonai szolgálat tartama alatt állását megtartja. Ez a szolgálat magasabb fizetési fokozatba való előlépést és az ezzel járó illetmény élvezetét nem akadályozza s a szolgálati időt nem szakítja meg.

II. Illetményviszonyok.

2. §. *Általános rendelkezések.* A mozgósítás folytán bevonult tanítót a fizetés természetével bíró illetmények és pótlékok, valamint ezeken kívül a nyugdíjtörvény értelmében beszámítandó egyéb díjak és pótlékok, nemkülönben az 1912. évi XXXV. t.-c.-nek megfelelően esetleg engedélyezett családi pótlék is megilletik.

Megilleti tehát a bevonult tanítókat:

a) a tanítói alapfizetés természetével bíró valamennyi készpénzbeli és természetbeni járandóság;

b) a kántori illetmények abban a mértékben, amint azok az 1913. évi XVI. t.-c. 25. §-a alapján a tanítói fizetés összegébe beszámítottak (vagyis évi 1000 K erejéig);

c) az általános és a gazdasági ismétlőiskolai, valamint az igazgatói díjak (mint amely díjak a nyugdíj szempontjából beszámítandók);

d) az 1913. évi XVI. t.-c. 16. §-a alapján esetleg engedélyezett személyi pótlék;

e) az 1913. évi XVI. t.-c. 28. §-a alapján, az 1893. évi október hó 1-jét megelőzően teljesített szolgálat megjutalmazására esetleg engedélyezett személyi pótlék;

f) az 1907. évi XXVII. t.-c. 14. §-ának második bekezdése alapján, az állami elemi iskolai tanítók fizetése arányában esetleg adott fizetésemelés.

Ellenben minden más illetmény és járandóság (pl. esetleges drágasági és működési pótlék, a kereskedő- és iparostanulók oktatásáért adott díj, a tanítói fizetésbe nem számított kántori járandóság) a bevonulás napját követő hó elsejétől kezdve teljesen beszüntethető.

3. §. Azokat a tanítókat, akik a katonaságnál a *legénységi állományba* tartoznak, a 2. §. a—f) pontjai alatt felsorolt azok az illetmények, amelyeket az iskolafenntartó részükre biztosított, teljes összegükben megilletik. Azokat ellenben, akik a katonaságnál a *havidijasok* közé tartoznak, ezek az illetmények a bevonulás napját követő hó elsejétől kezdve csak leszállított mértékben illetik meg. (L. 5. §.)

4. §. *Lakás- és kertilletmény, vagy lakáspénz.* A lakást és kertilletményt, vagy lakáspénzt — tekintet nélkül arra, hogy a katonaságnál a legénység állományába, vagy a havidijasok sorába tartoznak — érintetlenül megtartják azok a tanítók, kik nők, vagy akiknek gyermekük van és háztartást visznek, továbbá azok is, akik olyan családtagot vagy más rokont tartanak el, akinek megélhetését biztosító vagyona, jövedelme, vagy keresete nincs.

A többi tanító részére természetben biztosított lakás és kert — a bevonult tényleges katonai szolgálatának tartamára — az iskolafenntartó rendelkezésére áll, a lakáspénz pedig a bevonulás napját követő polgári lakbérnegyedről kezdve beszüntethető.

5. §. *A havidijasok illetményei.* Ha az iskolafenntartó (iskolaszék) sem a rendelkezésre álló adatokból, sem a bevonult tanító hátrahagyott családtagjaitól nyert értesülés útján nem tudná megállapítani, hogy a tanító a katonasághoz milyen minőségben (rangfokozatban) vonult be, a szükséges felvilágosítás megszerzése végett közvetlenül ahhoz a hadkiegészítő kerületi (honvédkiegészítő, népfölkelő) parancsnoksághoz fordulhat, amely a bevonultak nyilvántartására — a bevonult állandó tartózkodási helye szerint — illetékes.

6. §. A katonaságnál a *havidijasok* sorába tartoznak a XI., vagy annál magasabb rangosztályba sorozott tartalékos és népfölkelő katonaállományú tisztek, lelkészek, hadbírók, orvosok, csapatszámvivők és tisztviselők, akiknek havidíja egy évre számítva a XI. rangosztályban (hadnagy és azzal egyenlő rangú) évi 1.680 K, a X. rangosztályban (főhadnagy és azzal egyenlő rangú) évi 2.200 K, a IX. rangosztályban (százados és azzal egyenlő rangú) évi 3.000 K.

A tartalékos és népfölkelő zászlósok és hadapród-őrmesterek, valamint a velük egyenlő rangúak, akik évi 1.200 K szolgálati átalányt kapnak, *nem tartoznak ugyan a havidijasok sorába*, azonban illetményeiket — a mozgósítás folytán teljesítendő katonai szolgálat tartama alatt — úgy kell megállapítani, hogy fizetés természetével bíró, beszámitható tanítói illetményük és katonai szolgálati átalányuk együttvéve annyi legyen, mint amennyit kapnának fizetés természetével bíró tanítói illetmény és katonai havidíj címén együttvéve abban az esetben, ha hadnagyok lennének.

7. §. Azokat a tanítókat, akik a katonaságnál a *havidijasok* sorába tartoznak:

a) a jelen rendelet 2. §-ának *a—f)* pontjai alá tartozó összilletményüknek egyharmada s ezenfelül

b) abban az esetben, ha a katonai havidíj kevesebb a beszámitható tanítói fizetés természetével bíró illetmények összegénél, a kettő közötti különbség is megilleti őket.

Az *a)* alatti egyharmad és a *b)* alatti különbség azonban együttvéve nem lehet több az illető tanító fizetés természetével bíró tanítói illetményének eredeti összegénél.

Abban az esetben, ha a leszállított tanítói illetmények és a katonai havidíj együttvéve kevesebb mint évi 2.400 K, a tanítót a két összeg közötti különbség is megilleti.

Azokat a tanítókat, akik mint tartalékos, vagy népfölkelő zászlósok (hadapród-őrmesterek), vagy azokkal egyenlő rangúak vonultak be, tanítói illetményeikből a zászlósi szolgálati átalány és a hadnagyi havidíj közötti különbségnek megfelelő évi 480 koronával több illeti meg, mint azokat, akik hadnagyi minőségben vonultak be.

8. §. Azoknál a tanítóknál, akiknek tanítói illetményeik a 7. §. értelmében leszállítottak:

a) a fizetendő adókat és nyugdíjárulékot is a kisebb összeg után fogják a m. kir. adóhivatalok megállapítani s az eredetileg megállapított adóknak és nyugdíjárulékknak a leszállított összegű tanítói illetmények kiutalásától az év végeig esedékes részét *hivatalból* törlik;

b) a fizetésre bíróilag előjegyzett követelések levonásánál ügyelni kell arra, hogy — a katonai havidíjnak évi összegét teljesen figyelmen kívül hagyva — fizetésnek *nem* a beszámitható tanítói illetményeknek *eredeti* összegét, hanem csak a 7. §. értelmében *leszállított* összegét lehet tekinteni

s hogy ennél fogva a biróilag előjegyzett követeléseket — minden újabb birói eljárás nélkül — az 1908. évi XLI. t.-c. 6. §-a értelmében csak ennek a *leszállított összegnek egyharmada erejéig*, de évi 2000 K-nak érintetlenül hagyásával lehet levonni. Ez alól a határozmány alól — az 1912. évi LXIII. t.-c. 16. §-ában nyert felhatalmazás alapján — kivételnek azok a biróilag előjegyzett követelések, amelyeknél a levonás a fizetésnek emelkedése esetén sem változó, egyenlő havi részletekben történik, amelyeket tehát a tanítói illetmények csökkenése dacára, továbbra is a biróilag előjegyzett havi részletekben kell levonni.

Hogy a m. kir. állampénztárak és adóhivatalok a fenti *a)* és *b)* pontok alatt foglalt rendelkezéseknek — amennyiben ez az államsegélyes tanítókat érintőleg hatáskörükbe esik — megfelelhessenek, azok az iskolafenntartók (iskolaszék), amelyek bevonult tanítóik illetményeit a 7. §. értelmében leszállították, ezt a körülményt az eredeti és a leszállított illetmények összegének feltüntetése mellett a kir. tanfelügyelőnél azonnal bejelenteni tartoznak, a kir. tanfelügyelő pedig erről az illetékes m. kir. állampénztárt (adóhivatalt) értesíti.

9. §. A beszámítható tanítói illetményeknek a 7. §. értelmében megállapított összege a katonai havidíjnak emelkedése esetén sem változik akkor, ha a tanító a katonaságnál már a bevonulás időpontjában is a havidíjasok sorába tartozott.

Ellenben, ha a tanító *nem* havidíjas minőségben vonult be s ha ennél fogva tanítói illetményei *nem a katonai havidíj figyelembe vételével* állapították meg, az iskolafenntartó (iskolaszék) ezeket az illetményeket a 7. §-ban foglaltak szerint újból állapítja meg akkor, ha bármily módon hiteles tudomást szerez arról, hogy a bevonult a katonaságnál a legénység állományából — ideértve a zászlósokat, hadapród-örmestereket és a velük egyenlő rangukat is — a havidíjasok sorába jutott.

Ezt a körülményt az iskolafenntartó (iskolaszék) az illetékes közigazgatási bizottságnak nyomban bejelenteni tartozik, utóbbi pedig erről hozzám is jelentést tesz.

III. Egyéb általános rendelkezések.

10. §. A bevonultnak tanítói illetményeit — a fizetési ivbe való bejegyzés mellett — annak a kezeihez és nyugtájára kell az iskolafenntartónak kifizetnie, akit a bevonult az iskolaszékhez vagy a kir. tanfelügyelőhöz intézett írásbeli nyilatkozatában vagy levelében az illetményeknek a tényle-

ges katonai szolgálat tartama alatt való felvételére meghatalmazottja gyanánt kijelölt.

Mindaddig, amig a bevonult ilyen meghatalmazottat ki nem jelöl, tanítói illetményeit — a kellő óvatosság szem előtt tartásával — annak a családtagnak a kezeihez és az iskolaszéki elnök által láttamozott nyugtájára kell kiszolgáltatni, akinek eltartásáról a bevonult tartozott gondoskodni s akinek a bevonulthoz való viszonyánál fogva feltehető, hogy a bevonult őt fogja meghatalmazottjául kijelölni.

Ha a bevonult tanítónak ilyen hozzátartozója nem volna, ugy az illetmények a kir. tanfelügyelőnek teendő előzetes bejelentés után az iskolaszék elnöke által, elszámolás kötelezettsége mellett, felvehetők.

11. §. Ha az iskolafenntartó (iskolaszék) bármily módon hiteles tudomást szerez arról, hogy a bevonult tanító meghalt, a tanítói fizetés természetével bíró addig kiszolgáltatott illetményeket az elhalálozást követő hó végével, a lakás- és kertilletményt pedig az elhalálozást követő lakbérnegyed végével beszüntetheti.

Ha azonban az elhunyt tanító a félévi ellátásra jogosult özvegyet vagy árvát hagyott hátra, utóbbiak részére az 1868. évi XXXVIII. t.-c. 140. §-a értelmében a félévi ellátás kiszolgáltatandó és pedig az iskolafenntartó által díjlevélileg biztosított eredeti mennyiségben, még akkor is, ha a bevonult havidíjas volt is a katonaságnál, mert a 7. §-ban megengedett illetményleszállítás a félévi ellátás mértékét nem érinti.

Ezt a körülményt az iskolaszék az illetékes közigazgatási bizottságnak minden esetben azonnal bejelenteni tartozik, a bizottság pedig erről hozzám jelentést tesz.

12. §. Ha a bevonult tanító tényleges katonai szolgálatának megszűnése után szolgálattételre ismét jelentkezik, a bevonulás előtt élvezett összes tanítói illetményeire, a tényleges katonai szolgálat megszűnésének napját követő legközelebbi esedékességi időpontoktól kezdve, jogigénye ismét megnyílik.

Ha azonban a tényleges katonai szolgálat megszűnése és a tanítónak szolgálattételre való jelentkezése között harminc napnál hosszabb idő telt el, a bevonulás előtt élvezett tanítói illetményeket csak a szolgálattételre való jelentkezés napját követő legközelebbi esedékességi időpontoktól kezdve igényelheti, ha csak nem igazolja, hogy önhibáján kívül nem jelentkezhett harminc napon belül.

13. §. A közigazgatási bizottságok kötelesek a törvényhatóság területén alkalmazott azokról a községi és hitfelekezeti elemi népiskolai tanítókról, akik a mozgósítás folytán tényleges katonai szolgálatra bevonultak, saját céljaikra szolgáló s a szükséges adatokat (katonai minőség, katonai havidíj összege, a tanítói illetmények eredeti és újonnan megállapított összege) feltüntető pontos nyilvántartást vezetni, azonban sem ezt a nyilvántartást, sem abból készített kivonatokat, vagy más kimutatást nem kell a katonai hatóságokkal közölniök.

IV. Átmeneti intézkedések.

14. §. Azok a tanítók, akik 1913. évi október hó 1-én egyévi önkéntesi katonai szolgálatuk teljesítése végett bevonultak s akiket ekként a mozgósítás tényleges katonai szolgálatuk közben ért, az 1913. évi XVI. t.-c. 20. §-ában foglalt rendelkezés nyomán továbbra is szabadságoltaknak tekintendők s mindaddig, amíg állásukat ismét el nem foglalhatják, fizetés természetével bíró illetményeiknek csak évi 800 K-t meghaladó részére jogosultak.

Azokat a tanítókat pedig, akik egyévi önkéntesi katonai szolgálatukat csak folyó évi október hó 1-én kezdték volna meg, de a mozgósítás következtében korábban vonultak be, folyó évi szeptember hó végeig illetményeik teljes összege illeti meg, míg ellenben folyó évi október hó 1-től kezdve egy tekintet alá esnek az 1913. évi október hó 1-je óta egyévi önkéntesi katonai szolgálatot teljesítő tanítókkal.

V. Az államsegélyes tanítók illetményeinek megoszlása az iskolafenntartók és az államkincstár között.

15. §. Ha a mozgósítás folytán bevonult államsegélyes tanító a katonaságnál a legénységi állományhoz tartozik, mind a helyi járulékként biztosított fizetését, mind a részére megállapított államsegélyt katonai szolgálatának egész tartamára csonkitatlanul megkapja.

Ha pedig a tanító a katonai havidíjasok sorába tartozik, a 7. §. szerint újból megállapítandó leszállított tanítói illetmények kiszolgáltatására a fizetéskiegészítés szempontjából megállapított helyi javadalom összegének erejéig az iskolafenntartó köteles, az ezen felül esetleg szükséges összeg pedig, az eddigi államsegély beszüntetése mellett államsegélyként fog utalványoztatni.

A havidíjasoknál a fizetés természetével bíró tanítói illetmények, valamint az államsegély összegének megállapítása a mellékelt két kimutatás szerint történik.

I. melléklet az 1914. évi 120.000 V. K. M. számú körrendeletéhez.

K I M U T A T Á S

arról, hogy a mozgósítás folytán tényleges katonai szolgálatra bevonult községi és hitfelekezeti elemi népiskolai tanítóknak az iskolafenntartótól, valamint az államsegélyként járó **tanítói** illetményeit miképen kell megállapítani abban az esetben, ha az illető a katonasághoz **hadnagyi** vagy ezzel egyenlő rangu minőségben vonult be.

A hadnagyi havidíj összege egy évre	A fizetés természetével bíró beszámítható tanítói illetmények									A fizetés természetével bíró tanítói illetmények új összege a hadnagyi havidíjjal együtt egy évre
	eddig egyévi összege			eddig egyévi összegének egyharmada	eddig egyévi összegéből az egyharmadon felül magmaradó rész azon a címen, hogy		új összege egy évre			
	az iskola-fenntartótól	állam-segélyből	együtt		a katonai havidíj kevesebb, mint a tanítói fizetés	a tanítói fizetés a katonai havidíjjal együtt évi 2400 koronánál kevesebb	az iskola-fenntartótól	állam-segélyből	együtt	
k o r o n a										
1.680	1.200	.	1.200	400.—	.	320.—	720.—	.	720.—	2.400.—
1.680	1.400	.	1.400	466.67	.	253.33	720.—	.	720.—	2.400.—
1.680	1.600	.	1.600	533.33	.	186.67	720.—	.	720.—	2.400.—
1.680	1.800	.	1.800	600.—	120.—	.	720.—	.	720.—	2.400.—
1.680	2.000	.	2.000	666.67	320.—	.	986.67	.	986.67	2.666.67
1.680	2.200	.	2.200	733.33	520.—	.	1.253.33	.	1.253.33	2.933.33
1.680	2.400	.	2.400	800.—	720.—	.	1.520.—	.	1.520.—	3.200.—
1.680	2.600	.	2.600	866.67	920.—	.	1.786.67	.	1.786.67	3.466.67
1.680	2.900	.	2.900	966.67	1.220.—	.	2.186.67	.	2.186.67	3.866.67
1.680	3.200	.	3.200	1.066.67	1.520.—	.	2.586.67	.	2.586.67	4.266.67
1.680	100	1.100	1.200	400.—	.	320.—	100.—	620.—	720.—	2.400.—
1.680	200	1.000	1.200	400.—	.	320.—	200.—	520.—	720.—	2.400.—
1.680	300	900	1.200	400.—	.	320.—	300.—	420.—	720.—	2.400.—
1.680	400	800	1.200	400.—	.	320.—	400.—	320.—	720.—	2.400.—
1.680	500	700	1.200	400.—	.	320.—	500.—	220.—	720.—	2.400.—
1.680	600	600	1.200	400.—	.	320.—	600.—	120.—	720.—	2.400.—
1.680	700	500	1.200	400.—	.	320.—	700.—	20.—	720.—	2.400.—
1.680	800	400	1.200	400.—	.	320.—	720.—	.	720.—	2.400.—
1.680	100	1.300	1.400	466.67	.	253.33	100.—	620.—	720.—	2.400.—
1.680	200	1.200	1.400	466.67	.	253.33	200.—	520.—	720.—	2.400.—
1.680	300	1.100	1.400	466.67	.	253.33	300.—	420.—	720.—	2.400.—
1.680	400	1.000	1.400	466.67	.	253.33	400.—	320.—	720.—	2.400.—
1.680	500	900	1.400	466.67	.	253.33	500.—	220.—	720.—	2.400.—
1.680	600	800	1.400	466.67	.	253.33	600.—	120.—	720.—	2.400.—
1.680	700	700	1.400	466.67	.	253.33	700.—	20.—	720.—	2.400.—
1.680	800	600	1.400	466.67	.	253.33	720.—	.	720.—	2.400.—
1.680	100	1.500	1.600	533.33	.	186.67	100.—	620.—	720.—	2.400.—
1.680	100	1.700	1.800	600.—	120.—	.	100.—	620.—	720.—	2.400.—
1.680	100	1.900	2.000	666.67	320.—	.	100.—	886.67	986.67	2.666.67
1.680	100	2.100	2.200	733.33	520.—	.	100.—	1.153.33	1.253.33	2.933.33
1.680	323	877	1.200	400.—	.	320.—	323.—	397.—	720.—	2.400.—
1.680	417	983	1.400	466.67	.	253.33	417.—	303.—	720.—	2.400.—
1.680	285	1.315	1.600	533.33	.	186.67	285.—	435.—	720.—	2.400.—
1.680	541	1.259	1.800	600.—	120.—	.	541.—	179.—	720.—	2.400.—
1.680	1.126	874	2.000	666.67	320.—	.	986.67	.	986.67	2.666.67
1.680	842	1.358	2.200	733.33	520.—	.	842.—	411.33	1.253.33	2.933.33
1.680	924	1.387*	2.311*	770.33	631.—	.	924.—	477.33	1.401.33	3.081.33

* Az 1913: XVI. t.-c. alapján engedélyezett személyi pótlékkal együtt.

K I M U T A T Á S

arról, hogy a mozgósítás folytán tényleges katonai szolgálatra bevonult községi és hitfelekezeti elemi népiskolai tanítóknak az iskolafenntartóktól, valamint az államsegélyként járó tanítói illetményeit miképen kell megállapítani abban az esetben, ha az illető a katonasághoz zászlósi (hadapród-örmesteri) vagy ezzel egyenlő rangú minőségben vonult be.

A zászlósi (hadapród-ör- mesteri szolgá- lati átalány összege egy évre	A fizetés természetével bíró beszámítható tanítói illetmények											A fizetés természe- tével bíró tanítói illetmények új összege a zászlósi (hadapród- örmesteri) szolgálati átalány- nyal együtt egy évre
	eddiggi egyévi összege			eddiggi egyévi összegé- nek egy harmada	eddiggi egy évi összegéből az egy- harmadon felül megmaradó rész azon a címen, hogy			új összege egy évre				
	az iskola- fenntar- tótól	állam- segély- ból	együtt		a zászlósi (hadapród- örmesteri) szolgálati átalánynak egy évi összege 480 K-val kevesebb, mint a had- nagy havi- díjnak egy- évi összege	a zászlósi (hadapród- örmesteri) szolgálati átalány az előző hasá- bon emli- tett 480 K-val együtt kevesebb, mint a tan- ítói fizetés	a tanítói fizetés a zászlósi (hadapród- örmesteri) szolgálati átalánnyal együtt évi 2.400 K-nál kevesebb	az iskola- fenntar- tótól	állam- segély- ból	együtt		
k o r o n a												
1.200	1.200	.	1.200	400—	480—	.	320—	1.200—	.	1.200—	2.400—	
1.200	1.400	.	1.400	466·67	480—	.	253·33	1.200—	.	1.200—	2.400—	
1.200	1.600	.	1.600	533·33	480—	.	186·67	1.200—	.	1.200—	2.400—	
1.200	1.800	.	1.800	600—	480—	120	.	1.200—	.	1.200—	2.400—	
1.200	2.000	.	2.000	666·67	480—	320	.	1.466·67	.	1.466·67	2.666·67	
1.200	2.200	.	2.200	733·33	480—	520	.	1.733·33	.	1.733·33	2.933·33	
1.200	2.400	.	2.400	800—	480—	720	.	2.000—	.	2.000—	3.200—	
1.200	2.600	.	2.600	866·67	480—	920	.	2.266·67	.	2.266·67	3.466·67	
1.200	2.900	.	2.900	966·67	480—	1.220	.	2.666·67	.	2.666·67	3.866·67	
1.200	3.200	.	3.200	1.066·67	480—	1.520	.	3.066·67	.	3.066·67	4.266·67	
1.200	100	1.100	1.200	400—	480—	.	320—	100—	1.100—	1.200—	2.400—	
1.200	200	1.000	1.200	400—	480—	.	320—	200—	1.000—	1.200—	2.400—	
1.200	300	900	1.200	400—	480—	.	320—	300—	900—	1.200—	2.400—	
1.200	400	800	1.200	400—	480—	.	320—	400—	800—	1.200—	2.400—	
1.200	500	700	1.200	400—	480—	.	320—	500—	700—	1.200—	2.400—	
1.200	600	600	1.200	400—	480—	.	320—	600—	600—	1.200—	2.400—	
1.200	700	500	1.200	400—	480—	.	320—	700—	500—	1.200—	2.400—	
1.200	800	400	1.200	400—	480—	.	320—	800—	400—	1.200—	2.400—	
1.200	900	300	1.200	400—	480—	.	320—	900—	300—	1.200—	2.400—	
1.200	1.000	200	1.200	400—	480—	.	320—	1.000—	200—	1.200—	2.400—	
1.200	1.100	100	1.200	400—	480—	.	320—	1.100—	100—	1.200—	2.400—	
1.200	100	1.300	1.400	466·67	480—	.	253·33	100—	1.100—	1.200—	2.400—	
1.200	200	1.200	1.400	466·67	480—	.	253·33	200—	1.000—	1.200—	2.400—	
1.200	300	1.100	1.400	466·67	480—	.	253·33	300—	900—	1.200—	2.400—	
1.200	400	1.000	1.400	466·67	480—	.	253·33	400—	800—	1.200—	2.400—	
1.200	500	900	1.400	466·67	480—	.	253·33	500—	700—	1.200—	2.400—	
1.200	600	800	1.400	466·67	480—	.	253·33	600—	600—	1.200—	2.400—	
1.200	700	700	1.400	466·67	480—	.	253·33	700—	500—	1.200—	2.400—	
1.200	800	600	1.400	466·67	480—	.	253·33	800—	400—	1.200—	2.400—	
1.200	900	500	1.400	466·67	480—	.	253·33	900—	300—	1.200—	2.400—	
1.200	1.000	400	1.400	466·67	480—	.	253·33	1.000—	200—	1.200—	2.400—	
1.200	1.100	300	1.400	466·67	480—	.	253·33	1.100—	100—	1.200—	2.400—	
1.200	1.200	200	1.400	466·67	480—	.	253·33	1.200—	100—	1.200—	2.400—	
1.200	100	1.500	1.600	533·33	480—	.	186·67	100—	1.100—	1.200—	2.400—	
1.200	100	1.700	1.800	600—	480—	120	.	100—	1.100—	1.200—	2.400—	
1.200	100	1.900	2.000	666·67	480—	320	.	100—	1.366·67	1.466·67	2.666·67	
1.200	100	2.100	2.200	733·33	480—	520	.	100—	1.633·33	1.733·33	2.933·33	
1.200	561	639	1.200	400—	480—	.	320—	561—	639—	1.200—	2.400—	
1.200	632	768	1.400	466·67	480—	.	253·33	632—	568—	1.200—	2.400—	
1.200	343	1.257	1.600	533·33	480—	.	186·67	343—	857—	1.200—	2.400—	
1.200	1.414	386	1.800	600—	480—	120	.	1.200—	.	1.200—	2.400—	
1.200	815	1.185	2.000	666·67	480—	320	.	815—	651·67	1.466·67	2.666·67	
1.200	366	1.834	2.200	733·33	480—	520	.	366—	1.367·33	1.733·33	2.933·33	
1.200	987	1.436*	2.423*	807·67	480—	743	.	987—	1.043·67	2.030·67	3.230·67	

* Az 1913: XVI. t.-c. 16. §-a alapján engedélyezett személyi pótlékkal együtt.

A fent közölt rendelet 1. §-ának következményekép utasítom a hatóságom alá tartozó összes iskolaszékeket avagy iskolaszékeket helyettesítő gondnokságokat, hogy amennyiben hadba vonult tanítóik a háboru időtartama alatt az 1913. évi XVI. t. c. vonatkozó szakaszai értelmében „előlépés”-re vagy „előléptetés”-re válnak jogosulttá, az előlépés és előléptetéshez szükséges megelőző intézkedéseket (államsegély iránti kérvényezés, egyházmegyei főhatóságnál az előléptetés kérése) saját felelősségükre haladéktalanul tegyék meg s intézkedjenek, hogy az illető tanító az őt megillető jogos előlépéshez vagy előléptetéshez a törvényszabta időben hozzájuthasson s javadalma az itt közölt rendelet szabványainak megfelelőleg rendeztessék. Szükséges ez azért, mert a katonai szolgálattal elfoglalt tanítóknak nem áll módjukban, hogy saját ügyeiket rendezhessék s amennyiben az ilyen ügyek elhanyagoltatnának, utólagosan a jogsérelmek orvoslása rendkívül sok és bonyodalmas eljárásra adna alkalmat. Épen ezért minden iskolaszék vagy gondnokság tartozik tanítóinak szolgálati viszonyait nyilvántartani s a tanítókat megillető jogokat törvényszabta időben érvényre emelni.

3563

1914

A hadbavonulás következtében a hitközségek iskolaszékeinek jelen- Iskolaszé-
tény számu tagja, sok helyen csaknem az egész iskolaszék világi tagjai kekre vonat-
mind eltávoztak. Nehogy ezen körülmény az iskolaügyek vezetésében zavart okozzon, ez ügyben a következőket rendelem: kozó intézke-
dés a háboru
idejére.

1. Tekintettel a hadba vonult hitközségi választók nagy számára, mindazon iskolaszékek megbizását, melyeké időközben lejár, a háboru idejére meghosszabbítom. Ilyen iskolaszékek tehát csak a háboru végeztével ujitandók meg.

2. Amely iskolaszék *választott* tagjainak legalább a fele a póttagokat is figyelembe véve otthon van, az iskolaszék úgy működik, mintha rendkívüli állapotok nem is lennének. Az iskolaszéki elnökség feladata, hogy amennyiben iskolaszéki ülések vannak, az összes otthon levő iskolaszéki tagokat az ülésen való részvételre buzdítsa s ezáltal a rendes időben szokásos határozatképességet a mostani kivételes állapotokra nézve is biztosítsa. Ha az iskolaszéki tagok száma páratlan, a megfelelés úgy értendő, hogy az otthonmaradottak száma az eltávozottak számánál legalább eggyel több legyen.

3. Olyan hitközségekben, ahol az iskolaszéki tagoknak több mint a fele hadba vonult, az otthonmaradottakat minden további intézkedés nélkül jelen rendeletem erejével az egyházi elnök vagy helyettesének elnöklete alatt iskolagondnoksággá alakítom át s felhatalmazom ezen gondnokságot, hogy a háboru időtartama alatt mindazon teendőket ellássa, amelyek a fennálló törvények értelmében az iskolaszék hatáskörébe tartoznak. Amely iskolaszékek jelen határozmány értelmében gondnoksággá alakulnak, azok e tényről az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatalnak haladéktalanul jelentést tenni tartoznak.

4. Ahol az egyházi elnököt vagy helyettesét kivéve egyetlen iskolaszéki tag sincs otthon, ott a gondnoki teendőket az egyházi elnök vagy helyettese látja el s ha lehetséges, társgondnok kinevezése iránt az eh. főtanfelügyelő útján javaslatot tehet.

3564

1914

Min. rend. új
államsegély-
kérek
ügyében a
háboru idő-
tartamára.

Tudomásvétel és mihez tartás céljából közlöm a hatóságom alá tartozó iskolaszékekkel a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak 121031/1914. sz., a kir. tanfelügyelőségekhez intézett s egyuttal az egyházmegyei főhatóságokkal is közölt rendeletét.

A Vallás- és Közoktatásügyi Magyar Királyi Minisztertől. 121031/1914. VI/c. ügyosztály.

Tekintettel a beállott hadi állapotra és az ezzel kapcsolatos pénzügyi helyzetre, a kisdédóvódák szervezésére, építésére elhalasztható átalakításokra és fentartási segélyezésére, nemkülönben a községi és hitfelekezeti iskolák részére engedélyezendő építési államsegélyekre, s végül a most említett iskoláknál új tanítói állásoknak államsegéllyel leendő szervezésére vonatkozó kérvényeket ez idő szerint tárgyalni nem kívánom. Felhivom ehhez képest Tanfelügyelő urat, hogy az erre vonatkozó beadványokat egyelőre tartsa vissza, s csak a háboru befejezése után terjessze javaslatait a közigazgatási bizottság elé, s illetve terjessze fel kérvényeiket ide indokolt javaslata kíséretében.

Budapest, 1914. szeptember hó 2.

A miniszter helyett: *Klebensberg* államtitkár.

3565

1914

A kir. horv.-szlav.-dalm. orsz. kormány vallás- és közokt. osztálya a lelkeszi jövedelmek összeírásának beterjesztési határidejét f. é. aug. 28-án 22370. sz. a. kelt rendeletével f. é. dec. 31-ig meghosszabbította.

Lelkeszjöveldelmek
összeírása
Horv.-Szlavonországban.

3566

1914

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Minisztertől. 112056/914. számhoz. IV/o. *Pályázati hirdetés.* A Lackenbacher-féle alapítványból a következő kérdés legjobb megoldásáért 1200, azaz Egyezerkettőszáz korona tüzetik ki jutalmul:

Lackenbacher-féle pályázat.

„Jesus Christus persona historica.“

Csatolandó a használt irodalmi segédeszközök pontos jegyzéke, s egy betűrendes tárgymutató.

A pályázati feltételek a következők:

1. Nem tarthat számot a jutalomra az a munka, amely nem a „Providentissimus Deus“ encyclica szellemében oldja meg a kérdést és nem mozdítja elő a tudományos kutatást. Hasonlóképen nem jutalmazható meg az a munka, amelyből nem tűnik ki, hogy a szerző járatos azokban a nyelvekben, amelyeknek ismerete a bibliai tanulmányok eredményes műveléséhez elengedhetetlen s melyeknek megtanulását a Lackenbacher-féle alapítólevél előmozdítani kívánja.

2. A pályamunka nyelve a latin vagy német; teljesen egyenlő értékű munkák közül azonban a latin nyelven írott előnyben részesül.

3. Pályázhatnak a bécsi egyetem, a prágai, cseh és német egyetemek és a budapesti tudományegyetem theologiai karainak rendes hallgatói, azonkívül Magyarország és Ausztria minden r. kath. papja, kivéve az egyetemi tanárokat.

4. A pályamunkákat a bécsi cs. kir. egyetem theologiai fakultásának decanatusánál legkésőbb 1916. évi május 15-ig kell benyújtani.

5. A pályamunkáknak jeligével kell ellátva lenniök és sem kívül, sem belül nem szabad elárulniok a szerző nevét, mert különben a pályázatból kizáratnak. A jeligével ellátott munkák lepecsételt boríték kíséretében nyújtandók be, mely boríték külsején ugyanaz a jelige olvasható, belül pedig a szerző nevét és lakását tartalmazza.

6. A megjutalmazott pályamunka a bíráló-bizottság által eszközölt változtatásokkal, toldásokkal, javításokkal együtt nyomtatandó ki. (Átalány

400 korona.) Ezért kívánatos, hogy a pályamunkák ne legyenek bekötve és a papirlapnak csak egyik oldalára írva nyujtassanak be. — Budapest, 1914. augusztus hó 25-én.

3567

1914

A magyarországi lat. és gör. szertartású r. kath. tanítók segélyalapjának 1913. évi számadása.

A magyarországi lat. és gör. szert. katolikus tanítók Segélyalapjának, Árvaházának s esetleg szervezendő Tápintézetének vagyonáról szóló 1913. évi jóváhagyott számadást az érdekeltek részére tudomásvétel céljából közlöm.

A zárótételek a következők:

I. A segélyalapról:

- a) bevétel . 18,529·15 K
- b) kiadás . 16,607·10 K
- c) maradvány 1,922·05 K

Vagyonszámla 206,333·22 K

II. Az árvaház alapjáról:

- a) bevétel . 17,299·07 K
- b) kiadás . 17,299·07 K
- c) maradvány —·— K

Vagyonszámla 164,099·07 K

III. A tápintézet alapjáról:

- a) bevétel . . 3,157·56 K
- b) kiadás . . 3,157·56 K
- c) maradvány —·— K

Vagyonszámla 14,357·56 K

3568

1914

A „Fónagy-féle dustless“ ajánlása.

Az iskolák pormentesítésére és fertőtlenítésére a „Fónagy-féle dustless“ köztapasztalás szerint igen alkalmasnak bizonyulván, az iskolaszékeknek figyelmébe ajánlom. Ugy a jelzett fertőtlenítő és pormentesítő szer megrendelése, valamint ezen ügyben való érintkezés és tájékozódás céljából az érdekeltek forduljanak Erdős József és társa céghez, Budapest VI. ker. Sziv-utca 26.

Datum Quinque-Ecclesiis, 12. Sept. 1914.

† Julius m. p.
episcopus.

1914.

XIX.

3722

1914

Az emberi képzeletet szinte túlhaladó óriási csatatereken még egyre tart a véres küzdelem, melyben fiaink, testvéreink s a magyar föld szeretetében egybeforrt összes honfitársak életükkel és vérükkel védik a szeretett hazát s benne mindazt, ami földi életünkben mindnyájunkra nézve értéket képvisel.

A harcterek mögött az elesett hősök porait helyezik jeltelen sirokba, míg a sebesültek százait, ezreit hazahozzák újra, hogy a szülőföldön nyerjenek új erőt és az otthon kedves melegében épüljenek fel a további szívos küzdelemre. Itthon pedig a hátrahagyottak aggódnak és küzködnék is talán, mert sok munkás férfikéz hiánya sok családot a megszokott keresettől foszt meg.

A ránk kényszerített öldöklő háboru végtelen sok áldozatot kíván: szerte a harctéren, a sebesült hősök körül és a szükölködők gyámolításában. S amikor azt látjuk, hogy fiaink, testvéreink fenn és lenn a számtalan csatában életüket és vérüket — az embernek legsajátabb kincsét — szívesen áldozzák; amidőn azt halljuk, hogy a zordabb időjárás mellett harcosaink a hideg miatt is mind többet szenvednek, mert nincs elég melegítő, védő ruházatuk; ha azt látjuk, hogy a sebesültek gondos ápolása itt-ott bizony nehézségekkel jár, mert nincs elég megfelelő helyük, puha ágyuk, szorgos ápolójuk; ha azt tapasztaljuk, hogy a küzdők hátrahagyott családjai talán nélkülöznek, sirnak, szomorkodnak, mert a család fenntartója messze a hazá-

Gyűjtés a
Vörös
Kereszt
Egylet és a
magyar
Hadsegélyző
Hivatal
részére.
Könyörgő
nap okt. 4-én.

ért, s benne mindnyájunkért a gyilkos tűzben áll: akkor lehetetlen, hogy mindnyájan ne buzduljunk minden lehetséges, pénzbeli és egyéb áldozatra, mit a honszeretet, harcban álló avagy megsebesült fiaink szüksége, s az itthon maradtak esetleges nélkülözései követelnek tőlünk.

A sebesült harcosokról a minden tiszteletre méltó Vörös Kereszt Egylet, hadban álló katonáink szükségleteiről s az ő itthon maradt családjairól pedig az Országos Hadsegélyző Hivatal kíván gondoskodni. Ámde ez a fokozott szükségben csak úgy lehetséges, ha az egész társadalom eddigi nagy áldozatán kívül újabb támogatást biztosít részükre.

A hozzám érkezett felhívás alapján ismételten kérem és buzdítom egész egyházmegyém tisz. papságát és buzgó hiveit, hogy honfiui szívük nemes készségével adakozzanak a fent megjelölt magasztos célokra ama szilárd, szent meggyőződésben, hogy amit a küzdő harcosoknak, értünk verezett, megsebesült fiainknak, vagy a hadban állók itthon maradt családjainak gyámolítására szánunk s ajánlunk fel, szeretett hazánknak s minmagunknak adjuk.

A hozzám juttatott aláírási ívet újból 2000 koronával kezdem meg és szívesen remélem, hogy nem lesz egyházmegyémnek egyetlen papja sem, ki e gyűjtéshez a maga adományával ne sietne szintén hozzájárulni.

Egyben elrendelem, hogy egyházmegyém összes templomaiban október első vagy második vasárnapján e célokra a hivek körében is gyűjtés rendeztessék, s annak eredménye haladéktalanul az egyházmegyei hatóság címére beküldessék.

Hívják fel a tisz. lelkészek hiveik figyelmét erre már a legközelebbi vasárnapon, s ha a gyűjtést annak eredményessége szempontjából inkább október második vasárnapján kívánnák megtartani, járjanak el belátásuk szerint. Minden fillér fájó sebet gyógyít, könnyeket töröl le s kenyeret juttathat a szükölködőknek.

A begyűlt összeget fele részben a Vörös Keresztnek, fele részben pedig a magyar Hadsegélyző Hivatalnak fogom elküldeni.

Ne feledjük azonban emellett, hogy az igazságért vállalt nagy küzdelem, vitéz seregeink hősi bátorsága, szövetségeseink nemes kitartása és az egész magyar társadalom nagy áldozatkészsége magában nem elég. A biztosan remélt s várva várt diadal Isten kezében van. Ezt pedig csak szilárd hittel, istenes étellel, buzgó imádsággal érdemelhetjük ki.

Fohászkodjunk tehát alázatos és hívő lélekkel a hadak Urához, a sokat szenvedett magyar nemzet jóságos, irgalmas és nagy Istenéhez, hogy fiaink, testvéreink vére ne hulljék hiába s fegyvereik nyomán engedje az igazságot diadalra jutni.

A buzgó imára újabb kedves alkalom nyílik most. Ránk köszönt októbernek hava, mely a szent olvasó naponkénti végzésével Szűz Anyának, régi Pátrónánknak van mindig szentelve. Október havának első vasárnapján (okt. 4.), mely egyuttal a szent olvasónak különös ünnepe, Felséges Urunknak névünnepe is lesz. Egyesítsük tehát az egész hónapban, de főleg e napon szívünk legmélyéből fakadó imánkat Felséges Urunkért, szeretett hazánkért, küzdő fiainkért. Ostromoljuk bizakodó, ragaszkodó szívvel Szűz Anyánkat, hazánk Nagyasszonyát s fogadjuk meg neki, hogy búban s örömben, egész életünkben mint hűséges gyermekei kitartunk mellette. Legyen e nap *könyörgő nap* az egész megyében, melyen buzgó imádságunk milliók és milliók fohászával egyesülten fog az égbe szállni, kik e napon nemcsak e hazában, hanem az egész monarchiában is ugyanezen célokért könyörögnek az eget Urához. Elrendelem tehát, hogy jövő vasárnap egyházmegyém összes templomai egész napon át nyitva tartassanak s a lelkipásztorok a szent beszéd kapcsán fentieket a hivek figyelmébe ajánlják mindeütt, összegyűjtván őket a nap folyamán is többször, hogy Isten áldását közösen leesdjék — leesdjük mindnyájan — Felséges Urunkra s egész nemzetünkre.

3723

1914

A jelenlegi rendkívüli idők mindenkinek kötelességévé teszik, hogy tehetségéhez és körülményeihez képest kivegye részét a most folyó nagy nemzeti küzdelemből. Ez alapon a nm. vallás és közoktatásügyi minister ^{Katonai célú női kézi munkák készítése leányiskolákban.} urnak f. hó 10-én 119855. számú intézkedésével egybehangzóan megengedem, hogy az egyházmegyém területén levő és hatóságom alá tartozó elemi nép, felsőbb és polgári leányiskolákban a női kézimunka tantervszerű tanítása a háboru tartama alatt a szükség mérve szerint felfüggesztessék és a növendékek a női kézimunka keretébe tartozó katonai célú ruhadarabok és ruhanemű felszerelési tárgyak készítésével foglalkoztassanak.

Az anyag-beszerzésre és a kapcsolatos kiadásokra szükséges költségek fedezésére iparkodjék a tantestület a növendékekkel karöltve társadalmi uton gondoskodni.

3724

1914

Kimutatás a hadbavonultak családjainak és a sebesült katonáknak segélyezéséről.

Örömmel láttam kezdettől fogva, hogy a hadbavonultak hátramara-
dott családtagjainak segítését, majd utóbb a sebesültek támogatását megye-
szerte úgy a tisztt. egyházmegyei papság, mint buzgó hiveim lelkesen felka-
rolták. A felebaráti szeretet eme legnemesebb tényeinek gyakorlása termé-
szetszerű kötelességünk is mindnyájunknak s ebben jó példával az
egyháziaknak kell előljárniok. Épen ezért — tudni óhajtván, hogy egyház-
megyém területén a hadbavonultak családjainak segítésére s a megsebesült
katonák ápolására a papság és az egyházi intézmények részéről minő
intézkedések történtek és vannak folyamatban, — felhivom a tisztt. egyházme-
gyei papságot, hogy az egyes plebániákból (ott ahol vannak, a fiókközsé-
geket külön felsorolva) a gyűjtött pénzbeli és egyéb adományokat, a fentar-
tott kórházakat, tartalékkórházakat az ágyak számával, népkonyhákat s efféle
jótékony intézményeket felsoroló kimutatást az egyházmegyei hatósághoz
lehetőleg forduló postával felterjessze.

3725

1914

Miniszt. ren-
delet a gyü-
mölcs és zöldségfélék konzerválása ügyében.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter urnak a gyümölcs és zöldségfélék
konzerválása ügyében a közélélmezés érdekében kibocsátott alábbi rendeletét
a nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak folyó hó
16-án 4401/1914. eln. sz. a. kelt átiratával kapcsolatosan a tisztelendő lel-
kész uraknak és a főhatóságom alá tartozó iskolák tanerőinek különös figyel-
mébe ajánlom és felhivom mindnyájokat, hogy a közönséget a rendeletben
foglaltak gondos betartására az ügy fontossága által megkívánt buzgósággal
serkentsék.

M. kir. földmivelésügyi miniszter — 76993/1914. XI. 2. szám. A
háborus helyzetben kötelességünk minden olyan alkalmat felhasználni, mely
a közélélmezés zavartalan biztosítását előmozdithatja.

Nem szükséges hangoztatnom a Czim előtt azt, hogy mennyire meg-
könnyíthetjük a tél folyamán különben is több gondot és nehézséget okozó
közélélmezést azzal, ha abba a gyümölcs- és zöldségkonzervek használatát
beillesztjük. Most a nevezett termények bőségének idején sok olyan gyü-
mölcs és zöldségféle kallódik el, mely veszendőbe, mely későbbben a leg-
egészségesebb táplálékul szolgálhat. Éppen ezért a midőn felhivom Czimet,

hogy minden rendelkezésre álló módon a közönséget buzdítsa a konzervek készítésére, egyben miheztartás végett tudatom, hogy az összes szakintézmények felszerelésében lévő bármely nagyságu és rendszerű valamennyi aszaló készülék átengedendő a közönség használatára, akképen, hogy azokat első sorban a magánosok, de a lehetőség és a mutatkozó szükség szerint esetleg egyes czégek is díjtalanul használatba vehessék és pedig a jelentkezés sorrendjében és akként, hogy a konzerváláshoz szükséges tüzelő és egyéb anyagot a helyszínen az illetők, akik ezt a kedvezményt igénybe veszik: szolgáltatathatják át.

Midőn ezt a Czimnek tudomására hozom, egyidejűleg felhivom, hogy tegye meg a maga hatáskörében mindazt, amit a fentebb vázolt cél elérése érdekében szükségesnek vél. Nevezetesen hívja fel vidéke közönségének figyelmét a helyi lapok útján és egyéb kínálkozó alkalmas módokon a gyümölcs és zöldségfélék konzerválásának fontosságára, adjon az érdeklődőknek tanácsot és utbaigazítást, az aszalásra jelentkezők terményeit pedig, ha ily célra nélkülözhető vagy átengedhető személyzete volna, saját személyzetének utmutatásával és segédkezésével dolgoztassa fel, minél nagyobb tömegekben. Kérje fel továbbá azon birtokosokat, akiknek aszaló berendezésük van, hogy hasonló feltételekkel szintén bocsássák ezeket másoknak is rendelkezésükre, mert ezzel most nagyon értékes hazafias szolgálatot teljesítenek. De felhivandónak vélem a közönségnek a figyelmét arra is, hogy aszalni a tűzhelynek, a sütőkemenczének felhasználásával is lehet.

Meg vagyok győződve, hogy Czim a legteljesebben átérzi a szóbanforgó ügy fontosságát és hazafias kötelességérzetből mindent el fog követni a siker érdekében. — Budapest, 1914. augusztus 30. *Ghillány. s. k.*

3726

1914

Az idén ünnepli az egyház szent Terézia boldoggá-avatásának háromszázados évfordulóját. Istenben boldogult X. Pius pápa egy klasszikus körlevéllel nyitotta meg a nevezetes centenariumot.

Szent
Terézia
élete.

Ez a körülmény kiválóan aktuálissá teszi azt a szép művet, mely a napokban került ki sajtó alól: Szent Terézia önéletrajzát. Szent Teréz művei tudvalevőleg az aszketikus irodalomnak és kivált a misztikának gyöngyei, melyeket emelkedett jámborság, az érzelmek hatalmas energiája, a stilus nemessége jellemez. Önéletírásában gyóntatói parancsára a bánat mélységével

s a szeretet tüzével írja le az Istentől kapott kegyelmeket. Mindenütt felcsillannak ennek a nagy szeráfi léleknek megvilágításai és fönséges gondolatai. A lelki életnek gyönyörű mélységei tárulnak fel benne. Azért műveltebb világiaknak rendkívül élvezetes lelki olvasmány, gyóntatók részére pedig gyakorlati tanácsok és tapasztalatok tárháza.

A magyar olvasóközönség, mely már régóta nélkülözte Szent Terézia műveit, bizonyára örömmel fogadja ezt az érdekes munkát. Fordítása igen kellemes, közvetlen és magyaros.

A 40 ivre terjedő, előkelő kiállítású könyvnek ára füzve 4 K; vázonkötésben 5 K 50 f. Megrendelhető a karmelita nővérek zárdájában (Szombathely, amely sorrendben Szent Terézia összes műveit ki fogja adni magyar fordításban).

3727

1914

Reviczky Aladár füzetkái ajánlatnak.

Reviczky Aladár lazarista atya „*Imák és intelmek* katonák számára a háboru idejére,“ „*Bizzál fiam!* Sebesült katonák részére,“ „*Uram, irgalmazz nekünk!*“ (ára 10 fillér) az itthonmaradtak imádságai a háboru idejére“ és „*Imádkozzunk a hadbavonultakért*“ (ára 20 fillér) címmel rövid, megkapó imafüzetkét adott ki, melyeket pártolás és tömeges terjesztés céljából a legmelegebben ajánlok a tiszt. egyházmegyei papság figyelmébe. A „*Bizzál fiam!*“ címűt, mely a sebesült katonáknak szól, a Szent-István-Társulat ingyen küldi mindenhova, ahol sebesült katonák vannak és ezt a társulatak bejelentik.

3728

1914

Az „Élet“ imafüzete.

Az „Élet“ budapesti kath. irodalmi és nyomda r. t. „*Imádkozzunk a hadbavonultakért*“ címmel kis imafüzetkét adott ki, telve a legmegkapóbb imákkal, melyek más imakönyvekből hiányzanak és kiváló kath. egyházi íróink tollából kerültek ki.

A füzetkét, mely csupán 20 fillérbe kerül s megrendelhető nevezett r. t. vezetésénél (Budapest, I. Fehérvári-ut 15.), széles körökben való terjesztés céljából melegen ajánlom a tiszt. egyházmegyei papság és hiveim figyelmébe. A tiszta jövedelem a Vörös Kereszt Egyleté és a Kath. Karitászé.

Kelt Pécsen, 1914. szept. 28.

† Gyula s. k.
püspök.

1914.

XX.

3897

1914

In inferiore praesertim parte Dioecesis Quinque-Ecclesiensis non pauci existunt schismatici graeco-orientales dispersi. Nunc autem in diversis nosocomiis militaribus inter fideles nostros crebro occurrunt etiam milites huiusmodi. Itaque quaestio tempore hoc belli saepe emergitur: An aliquando absolvi possint schismatici materiales, qui in bona fide versantur? Quaestionem nuper Eminentissimus Dominus Archiepiscopus Strigoniensis in Ordinibus ad Clerum suum datis solvit sapienter. Opportunum igitur videtur eam hisce paucis recolere.

De sacramentali
Schismaticorum
Orientalium
absolutione.

Justo, nimis tamen acerbo furente belli certamine, de die in diem magis augescit numerus adversariorum militum, qui aut coacti arma posuere, aut vero in acie fortiter dimicantes vulneribus sauciati imbellesque effecti in captivitatem devenere, a nostratibus pari humanitate et innata hospitalitate excepti. Milites utplurimum schismatici orientales, aegre decumbentes et in mortis articulo constituti, non raro sacramenta sibi a nostris sacerdotibus dari petunt, et utrum id licite facere valeant, identidem a nobis quaesitum est. Profecto homines, miseratione digni, de quibus agitur, licet professione religionis dissideant, bonam tamen eos habere indolem et in optima fide versari, cuique notum est. Schismatici etenim orientales, unum alterumque si excipias, circa fidei veritates in crassa versantur praeter omnem culpam ignorantia, religionemque in meris caeremoniis positam et ritibus comprehensam persuasum omnino tenent, ita ut fere omnes schismatici

materiales habendi sint. Jam vero quoad hos Sacro Officio propositum est dubium ut sequitur: *An aliquando absolvi possint schismatici materiales, qui in bona fide versantur?* et S. C. O. die 20. Julii 1898. respondit:

„Cum scandalum nequeat vitari *negative, praeter mortis articulum*; et tunc efficaciter remoto scandalo.“ „Quam declarationem SS. D. Leo PP. XIII. adprobavit 22. Julii 1898. (Vide Archiv für Kirchenrecht 1899. pag. 336.) Igitur ut schismatici materiales sacramentaliter licite absolvi possint (dummodo sciant quae de necessitate medii et praecepti sunt necessaria), requiritur: 1) ut nullum timendum adsit offendiculum, quod tamen facillime praeverti potest, quia auditio confessionis fit absque testibus, vel si in uno cubiculo inter alios infirmos decumbat, sacerdos illum ita absolvere poterit, quin alii animadvertant ipsum peccata confessum fuisse; 2) sacramentali absolutione donandus constitutus esse debet *in articulo mortis seu instanti vitae periculo*, atque peccata sua necesse est ut prius rite confiteatur. Suapte tamen intelligitur schismaticis materialibus esto rite confessis et sacramentaliter absolutis SS. Eucharistiam praebere non licere, siquidem Sacramentum mirabile signum est externum intimae fidelium cum Ecclesia Christi unionis. Item non potest illis administrari extrema unctio, quia facile exinde scandalum oriretur, et absolutio sacramentalis omnino sufficit.

3898

1914

Resultatum
examinis
prosynodalis.

In examine prosynodali diebus 22-a et 23-a Septembris a. c. asserto tentamen subierunt et ad sexennium adprobari meruerunt: Petrus Frost, Ludovicus Horváth catecheta, Bartholomaeus Tolnai, Carolus Horváth, Josephus Léh, Matthias Weyer. Praemium Král-ianum cum laude Ludovico Horváth adiudicatum est.

3899

1914

Obitus Geor-
gii Fülöpp.

Intimo cordis dolore notifico *Georgium Fülöpp* capell. secretum pontif. ad honores, emeritum vicearchidiaconum et parochum rudedonatum Miszla-ensem 18. Octobris a. c. brevi fractum infirmitate anno aetatis suae 70-o, sacerdotii vero 44-o in Paks obiisse. Erat parochus Miszla-ensis ab anno 1882, ibidemque a. 1893. capellanus secretus pontif. ad honores, anno vero 1899. vicearchidiaconus districtus Simontornya-ensis nominatus est. Decennio peracto munus vicearchidiaconale, a. dein 1911. parochiam dimisit, annuaque pensione provisosus est.

Pro refrigerio animae denati confratris quilibet sacerdos dioecesanus tres missas quantocyus offerre satagat. R. i. P.!

3900

1914

Cum plures e Ven. Clero in statum quietis recedere cupiant, decrevimus pensionem tam ordinariam — morte Georgii Fülöpp nunc liberam, quam supranumerariam unicum anno praeterito constitutam et nunc vacantem denuo elargiri. Praesentibus igitur ii, qui annua pensione provideri anhelant, provocantur, ut recursus suos statutis instituti pens. dioec. (in Litt. Circ. V. a. 1908. publicatis) conformiter exaratos usque 31. Octobris a. c. Officio dioecesano submittere velint.

Concursus
pro
pensione.

3901

1914

In Seminario Nostro Quinque-Ecclesiensi praelectiones dogmaticae ad int. *Dri Ludovico Szilvek* canonico Cathedrali commissae sunt. Personalialia.

Josephus Streicher, abbas t., canonicus, parochus Eccl. Cathedralis a munere directoris praep. puellarum et commissarii episcopalis penes schol. puell. super. erga preces proprias relevatus est.

Josephus Halvax vicearchidiaconus, parochus Mágocs-ensis, sacerdos iubilans, nominatus est assessor consistorialis.

Dr. Adalbertus Jakab professor ordinarius praep. episcop. ludimagistrorum a munere hoc, necnon directoris in schola sup. puellarum relevatus, atque director praep. puellarum et commissarius episcopalis penes eandem scholam puell. super. nominatus est.

Josephus Györkös sacerdos dioecesanus, praefectus stud. in Collegio S. Emerici Budapestini, nominatus est professor supplens praep. ludimagistrorum episcopalis Quinque-Ecclesiensis.

Dr. Georgius Hajós prof. religionis praep. constitutus est ad interim praef. studiorum Seminarii et professor supplens philosophiae ibidem.

Ferdinandus Hirling parochus Mozsgó-ensis a munere notarii districtus Szigetvár-ensis relevatus, idemque munus *Eugenio Gosztonyi* parochi in Szentlászló commissum est.

Stephanus Cséplő cooperator antea in Püspöknádasd a serv. dioec. ad interim relevatus et curatus subst. instituti Kir. Gyűjtőfogház Budapestini factus est.

Ludovicus Horváth catecheta Quinque-Ecclesiensis et *Eleutherius*

Kalauz cooperator Szakcs-ensis tamquam curati castrenses ad servitium activum milit. applicati sunt.

Cura militum in nosocomio interimali stationis viae ferr. Quinque-Ecclesiensis decumbentium *Dri Nicolao Gebauer* archivario episcopali commissa est.

Cooperatores translati sunt. :

Joannes Baranyai e Nagynyárád ad Zomba; *Joannes Cserta* e Zomba ad Szászvár; *Petrus Frost* e Regöly subsidiarius factus est in Németkér; *Stephanus Papp* diaconus catecheta nominatus est in Gyulaj.

3902

1914

Lelkipásztori
segélynyújtás
a sebesülte-
ket szállító
vonatokon.

A tábori püspök urtól vett értesülés szerint a harctéren, s a tábori egészségügyi intézményekben több mint kilencszáz áldozópap fáradozik. Az ország különböző részeiben felállított katonai kórházakhoz is számos áldozár van berendelve. A tényleges és tartalékos tábori lelkészi állomány már-már az utolsó emberig mozgósítva lett, s a hadi kötelékbe tartozó papság soraiban alig maradtak olyanok, akik a vasutvonalakon szállított és a betegnyugvó állomásokon ideiglenesen elhelyezett sebesült katonákat a felette kívánatos lelki gondozásban és segítségben részesítsék.

Szükséges volna tehát, hogy az egyházmegye területén átfutó minden egyes vasutvonalon legalább egy-egy áldozópap legyen, aki a sebesült katonákat szállító vonatknál megjelenve, azokra esetleg felszállva menetközben a sebesültek lelki gondozását eszközölné a szükséghez képest mindaddig, míg őt az egyházmegye határán, vagy a vonal mentén egy másik pap fel nem váltja. Az egyházmegyében a behívások folytán mindjobban érezhető paphiány miatt állandó megbizottakat azonban csak úgy rendelhetek ki, ha erre a vasutvonalak mentén állomásozó lelkészekből olyanok jelentkeznek, akik egyéb elfoglaltságuk mellett ezt a nemes feladatot is el láthatják. Ezek részére rendes igazolványok fognak kiállíttatni. Addig is minden vasut mentén állomásozó pap szent kötelessége rendelkezésre állni az állomásokon, hogy az átutazó súlyosabb sebesültek ne maradjanak a vallás vigasztalása nélkül.

A sebesülteket szállító vonatok parancsnokai utasítva vannak, hogy szükség esetén a vonatok által érintett helyek lelkészeit a reájuk váró feladatról előre értesítsék. Kívánatos azonban, hogy a lelkészek a vasuti állo-

mások vezetőivel érintkezésbe lépve a sebesültek átvonulása felől már ez uton is idejében értesüljenek, a vonatok érkezésekor lehetőleg az állomáson tartózkodjanak s a szolgálatukra utalt sebesülteket a vallás vigaszaival ellássák.

3903

1914

A csatatereken hősi halált halt katonáink életüket áldozzák fel, hogy nekünk a győzelmet és a békét biztosítsák. A legnagyobb áldozat, melyet a hazáért és érettünk hoztak, méltán megérdemli, hogy az elesettek lelkeiről közös és buzgó imában megemlékezzünk, s azoknak, akik hősi vérük ontásával a földi békét igyekeztek nekünk megszerezni, az örök béke és boldogság honát segítsük megnyitani. Elrendelem tehát, hogy folyó évi november 3-ikán egyházmegyémnek minden plebániái és szerzetes templomában ünnepélyes engesztelő szent-mise tartassék a háboru folyamán elhunyt hőseinkért, s erre a hatóságok, intézetek és testületek is meghivassanak. A hiveket ugyanerre a megelőző vasárnapon figyelmeztessék a tiszt. lelkészu-
rak. Pécsi székesegyházamban az ünnepélyes gyászistenítiszteletet Magam kívánom végezni.

A háboruban
elhalt kato-
nákért
requiem.

3904

1914

A most folyó háboruban a mi katonafiaink közül is számosan a hősök halálát lelik a csatamezőkön. Holttetemeiket ritkábban hozhatják csak haza a temetőbe az apák porladozó csontjai mellé, legtöbbször a messze távolban közös sirokba helyezik őket pihenőre. Csak kivételes esetekben jutnak haza egyes elesettek elhunyt szeretteik közelébe. Kegyeletes és méltó eljárás volna azonban így is, ha itthon minden temetőben megfelelő diszhely jelöltetnék ki a célból, hogy azoknak a hősöknek holttesteit, akik a harcban megsebesültek vagy elesetek és haza jutottak, itthon egymás közelségében, megkülömböztetett helyen temethessük el, vagy azok részére, akik messze földön pihennek, méltó emléket állithassunk. Ahol a temető katolikus tulajdont képez, iparkodjék a plebános a hitközség mérvadó tagjaival ezt a kegyeletes célt megvalósítani; ahol pedig ily temető nincsen, törekedjék befolyásával az illetékes hatóságot hasonló rendelkezésre indítani. Ott azonban, ahol az elhunyt katona a saját családi sírhelyébe temethető, ily irányu intézkedésre nincs szükség.

A háboruban
elesettek
közös
sírhelye.

3905

1914

Lelkeszi
korpótlékra
vonatkozó
min. döntés.

A nm. vallás és közokt. miniszter ur folyó évi 70273. és 93068/II. számok alatt kelt rendeleteiben kijelentette: 1. hogy az olyan korpótléket élvező lelkesz, aki félév közben más lelkeszi állomásra megy át, ahol szintén korpótlékra jogosult: arra a félévre *az előbbi állomásán részére kiutalt korpótlék összeget kapja*; 2. hogy a félév közben nyugdíjazott, elhunyt, avagy korpótlékigénnyel nem járó állomásra távozott lelkeszek részére kiutalt és általuk tényleg fel is vett korpótlék *csak azon időpontig* illeti meg a lelkeszeket, illetve azok hagyatékát, *ameddig a korpótlékra jogosító lelkeszi állomáson működtek.*

Ezen elvi kijelentések irányadóul veendőek a lelkeszek jövedelmének, illetve hagyatékának megállapításánál.

3906

1914

Könyvek és
folyóiratok
a sebesült
katonák
részére.

A pécsi katonai kórházakban és betegnyugvó állomásokon igen sok magyar, német és horvát ajku sebesült katonánk részesül odaadó és gondos ápolásban. Ennek köszönhető, hogy az első sebesültek legnagyobb része teljesen harcképes állapotban ismét visszatérhetett a csataterre, hogy igazságos ügyünk diadaláért tovább küzdjön. Helyüket újabb sebesültek váltják fel, akik ugyanolyan szeretetteljes bánásmódot tapasztalnak. A felebaráti szeretet testi cselekedeteinek gyakorlásában az egész társadalom szívesen segédkezik, a lelkeikről való gondoskodás pedig a papság feladata. A vallás vigaszainak kiosztásáról a lelkeszek gondoskodnak, s figyelmük kiterjed arra is, hogy a sebesültek — amennyiben állapotuk megengedi — szórakoztató és szívnemesítő olvasmányokat is kaphassanak. E téren azonban még jelentékeny hiány észlelhető. Jól tudva tehát azt, hogy a legtöbb plebánián, az egyházmegyei papság tulajdonában igen sok megfelelő, jó szellemű, szórakoztató s egyben tanulságos könyv, folyóirat, füzet és lap található, melyeket az illetők könnyen nélkülözhetnek, felhivom a tiszt. egyházmegyei papságot, hogy ily irányu *felesleges* könyveiket és egyéb nyomtatványaitak püspöki irodám címére beküldeni szíveskedjenek, mely azoknak kiosztásáról s alkalmas felhasználásáról gondoskodni fog. Onnét, ahol hasonló kórházak és katonai üdülőhelyek vannak, nem kívánok semmit, mert a meglevő készletet helyben is használhatják. A könyvek magyar, német s főleg horvát

(esetleg angol) nyelvűek lehetnek, s azoknak visszaszolgáltatásától a beküldők sziveskedjenek eltekinteni, minthogy azokat használat után a Vörös Kereszt-Egylet kívánja megtartani. Ha a hivek ugyanezen nemes célra szintén ajánlanának fel alkalmas könyveket, a tiszt. egyházmegyei papság azokat is sziveskedjék beszolgáltatni. Köszönettel fogadtatnak.

3907

1914

A háborúval kapcsolatban fellépett kolerajárvány már hazánk egyes részeiben is felütötte fejét. A pécsi egyházmegye területén azonban — Istennek hála — szórványosan sem fordultak elő eddigelő esetek. Mindazáltal a legnagyobb elővigyázatra van szükség a járvány elhárítása céljából. A hatóságok mindent elkövetnek a fenyegető veszedelem kizárására, s ahol a járvány fellép, annak korlátozására. Felhivom tehát a tiszt. egyházmegyei papságot: szólítsák fel hiveiket a szószékről is, hogy a koleraveszély elhárítására vonatkozó szabályokat és óvintézkedéseket a lehető legpontosabban tartsák be, az esetleges megbetegedéseket az illetékes hatóságnak azonnal jelentsék be, az előirt fertőtlenítéseket gondosan eszközöljék, a tisztaságra és a mértékletes életmódra éber figyelemmel ügyeljenek, mert a veszedelem idején ezek a járványnak leghathatósabb óvószerei.

A kolerajárvány elhárítása céljából szükséges intézkedésekre a hivek figyelme felhívandó.

3908

1914

Az országos hadsegélyző bizottság népjóléti albizottsága feladatai közé legelsősorban a gyermekvédelmet is sorozván, tárgyalása során szükségesnek találta arról is gondoskodni, hogy a gyermekek érdeke kellőleg megvédessék azon családokban, melyek az 1882. évi XI. t.-c. értelmében a kereső családfő hadbavonulása tartamára államsegélyben részesülnek.

Hadsegélyző biz. népjóléti albiz. felhívása.

Anélkül, hogy általánosságban vádolni akarnók, vagy csak gyanuba is hozni a magyar társadalom azon részét, mely itt szóba kerül, mégis számolni kell azzal, hogy egyesekre az államnak atyai gondoskodása nem jár a megkívánható hatással — sőt e tekintetben több oldalról panaszok is érkeztek hozzánk.

Azon családok ugyanis, amelyek a családfő napi keresményéből éltek, nem voltak hozzászokva egyszerre nagyobb pénzösszeget látni, annál is kevésbé, minthogy a családfő legtöbb esetben keresményének kisebb-nagyobb részét saját egyéni szükségleteire, esetleg kedvteléseire fordította, s

csak részben adta oda családjá háztartási szükségleteire, most a család az államsegély következtében egyszerre több készpénzhez jut, amit még tetéző azon körülmény, hogy technikai okokból az államsegély kiutaltványozása vidékenként késedelmet szenvedett, s a segély első részlete most augusztus 1-től visszamenőleg egy összegben lesz kifizetve. Hozzájárul az is, hogy faluhelyen sok esetben a családfő keresménye nagyrészen terményekből állott — mint pl. a gazdasági cselédekénél, — míg az államsegély csakis készpénzben adatik ki.

Félő most már, hogy ha egy család egyszerre meg nem szokott készpénz-mennyiséghez jut, ez egyrészt azon következményre vezet, hogy annak felhasználása nem történik takarékos, előrelátó módon, másrészt sokakat munkakerülésre csábít.

Legtávolabbról sincs szándékunkban az állam atyai gondoskodásának hatását kritika tárgyává tenni, csak esetleges anomáliák megelőzésére akarunk módot találni. Épúgy nem lehet szándékunkban az sem, hogy az egyesek fölött illetéktelen ellenőrzést gyakoroljunk, privát ügyeikbe beavatkozzunk. Csakis a gyermekek érdekében és a gyermekvédelem nevében lehet jogcímét találnunk arra, hogy e kérdéssel foglalkozzunk.

E célból fordulunk azon kéressel a törvényhatóságok kebelében megalakított központi segélyező bizottságokhoz, és általuk az egyes helyi bizottságokhoz, kérve, hogy társadalmi úton ellenőrizzék, vajjon az összegnek, mely államsegély címén kerül az egyes családokhoz, megfelelő része tényleg a gyermekek fenntartási céljaira fordított-e? Társadalmi úton kérjük a helyi bizottságok közreműködését abban, hassanak a közönségre tanáccsal és rábeszéléssel, hogy ezen pénzösszeg takarékosan, a jövőre való előrelátással használtassék fel, esetleg a háború végéig gyümölcsözőleg elhelyeztessék. Az államnak nagylelkű támogatása ne legyen kútforrása a könnyelmű, léha pazarlásnak, ne legyen henyélésnek előidézője, hanem legyen alapja a rendkívül komoly időknek megfelelő komoly életfelfogásnak. Legyen az jutalom a hazáért vérző fiainknak, amelynek áldásában ők maguk is részesedjenek még, ha a kiállott veszélyek és nélkülözések után, adja Isten, hogy minél nagyobb számban, ismét hazakerülnek.

A helyi bizottságok feladata azt is ellenőrizni, vajjon a gyermekek kellő erkölcsi felügyelet alatt állanak-e?

A gyermekeket elsősorban természetesen az anya gondozásában kell

hagyni. Ha az anya munkába jár, esetleg napközi-otthonban helyezheti el gyermekeit.

Másodsorban a gondozásra szoruló gyermekek elhelyezését saját falujában, vagy annak környékén rokonoknál, vagy erre vállalkozó jószívű idegen családoknál kell megkísérelni.

Amennyiben a gyermekvédelmi törvényekben megszabott feltételek megvannak (elhagyottá nyilvánítás esete), a gyermekmenhelyet kell igénybe venni.

Amennyiben pedig a felsorolt elhelyezések egyike sem lehetséges, a gyermekvédő liga központi irodájához (Budapest, VII., Wesselényi-utca 6.) kell fordulni.

Végül azon kéréssel fordulunk a helyi bizottsághoz, kérjék fel az összes jótékonyági egyesületeket, hogy az államsegélyek munkátlanságra vagy munkakerülésre vezethető esetleges hatásának ellensúlyozása szempontjából sziveskedjenek mindennemű segélyezést megvonni olyanoktól, akik államsegélyt élvezvén, semmiféle munkával sem foglalkoznak, kivéve természetesen azon esetet, amidőn önhibájukon kívül nem jutnak munkához. — Budapest, 1914. szeptember hó 22-én. — *Az országos hadsegélyző bizottság népjóléti albizottsága.*

3909

1914

Egy felmerült esetből folyólag a következőkre hívom fel a tiszt. lelkész urak figyelmét. N. plébános bélyegtelenül állította ki egyik hivének a keresztlevelét, amelyre a házasságkötésnél volt szükség és ráírta, hogy „házasságkötés céljából, bélyegmentes.” Az illetékes k. pénzügyigazgatóság erről a keresztlevélről megállapította, hogy jövedéki kihágás alá esik, mert kiállítása nem felel meg a bélyeg- és illetékekre vonatkozó törvények és szabályok 10. §-ának, amely így szól: „Ha az illetéki díjjegyzék határozata szerint valamely okirat, iromány, bizonyítvány vagy hivatalos kiadvány bizonyos célra bélyegmentesen kiállitható: ezeken azok célja s a fél, kinek részére kiállittatik, feljegyzendő.” — és az érdekelt plébánost az illetékszabályok 117. §-ában meghatározott minimális bírsággal rótták meg.

Figyelmeztetem ebből az esetből kifolyólag a tiszt. lelkész urakat, hogy a bélyegtelen okiratokra (a rendeltetés mellett) mindig jegyezzék fel a hatóságot vagy az ügyfélnek nevét, akinek kérelmére az okiratot kiadják, mert

Anyakönyvi
kivonat ki-
állításáról.

ennek elmulasztása a 117. §. szerint 2—100 koronáig terjedő birságot von maga után.

3910

1914

Sz. József-
szobor.

Szent Józsefnek, Jézus nevelőatyjának egy névtelen tisztelője arra határozta el magát, hogy szent József tiszteletének már a zsenge, ifju nemzedékben való előmozdítása végett édes hazánk több oly szegényebb községének, ahol egy fedél alatt legalább is három elemi iskola-terem van s ezek között előcsarnok, előszoba vagy széles folyosó, egy 42 cm. vagy 50 cm. magas szent József-szobrot ingyen juttat oly feltétel mellett, hogy a szobor az előcsarnokban vagy széles folyosón úgy helyeztessék el, hogy minden osztály növendéke a szobor előtt meghajthassa vagy szentelt vízzel meghinthesse magát, esetleg rövid imát végezessen stb. Ahol pedig ily iskola nincsen s valamely plébános úr elhatározza magát, hogy a szent József-társulatot községében még ez év folyamán meghonosítja, a templom szintén nyerhet egy ily, esetleg ennél magasabb szobrot, akár a templom, akár az iskola részére kérik a szobrot; egy községbe csak egy szobor adható.

42 cm. magas szobor csomagolása 2 koronába, 50 cm. magasé 2.50 koronába, 65 cm. magasé 3 koronába kerül. A csomagolási és szállítási díjakat a községek fizetik. Az ingyen szobor elnyeréseért a plébános urak által irt levelek Oberbauer A. Utóda céghez (Budapest, IV. Váci-utca 41.) küldendő.

3911

1914

Iskolaépüle-
teknek kato-
nai célokra
való átengede-
dése.

A nagym. vallás- és közoktatásügyi minister úrnak alábbi rendeletét a fennhatóságom alá tartozó összes tanintézetekkel tudomásul vétel végett közlöm.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministertől. — 4748/1914. eln. sz. — Az alárendelt hatóságokhoz és intézetekhez az iskolaépületeknek katonai célokra való átengedése tárgyában kibocsátott rendeletem egy példányát oly felkéréssel van szerencsém megküldeni, hogy a Főtiszt. Főhatóság a főhatósága alá tartozó hatóságokat, hivatalokat és intézeteket is hasonló értelemben értesíteni méltóztassék. — Budapest, 1914 évi október hó 10-én. *Jankovich, s. k.* — Valamennyi egyházi főtiszt. Főhatóságnak.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministertől. — 4748/1914. eln,

sz. — Tekintettel a tanítás zavartalan menetéhez fűződő fontos állami és kulturális érdekekre, már kiadott rendeleteimben akként intézkedtem, hogy a tanintézetekben a tanítás szabályszerűen kezdetét vegye.

Ennek érdekében az egyes esetekben számos, a rendkívüli körülmények okozta személyi és dologi nehézséget kellett leküzdeni. Különösen az iskolaépületeknek katonai vagy kórházi célokra való lefoglalása okoz nagyobb nehézségeket. Bár rendeleteim alapján ilyen esetekben minden lehető módon gondoskodni kell megfelelő helyiségekről, egyes esetekben az iskolaépületeknek lefoglalása olyan mérvű lehet, hogy a tanítás rendes menetének megővése már csak nehezen biztosítható.

Minthogy a kormány egyrészt mindent elkövet, hogy a hadvezetőségnek a háborúval kapcsolatos igényeit kielégítse, másrészt pedig a legnagyobb súlyt helyezi arra, hogy a társadalom polgári munkája s ennek során a tanítás változatlan erővel folyjék tovább, hogy az ifjuság tanítóinak s tanárainak példaadása mellett e nagy időkben férfias munkára, fokozott kötelességteljesítésre nevelődjék s hogy mindezek által a társadalomban a most különösen szükséges tetterős hangulat ébrentartassék, — a miniszterelnök úr kezdeményezésére *a közigazgatási hatóságok utasítást nyertek, hogy az iskolaépületeket csak végső szükség esetén vonják el eredeti rendeltetésüktől s a katonai hatóságoknak helyiségek iránt való igényét, ha csak egyáltalában lehetséges, másként elégítsék ki.*

Erről a vezetésem alatt álló tanintézeteket tudomás és mihez tartás végett azzal értesítem, hogy a tanítás zavartalan munkájához fűződő nagy érdekeket állandóan szem előtt tartva, ezeknek megóvására maguk részéről is minden lehetőt kövessenek el.

Jelen rendeletemet azok az intézetek, amelyekkel a levelezés közvetlenül történik, közvetlenül kapják kézhez, a többi intézetet a közvetítő hatóságok fogják értesíteni. Az egyházi főhatóságokat hasonló intézkedésre egyidejűleg felkértem. — Budapest, 1914. évi október hó 10-én. *Jankovich, s. k.*

3912

1914

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Minisztertől. — 66002/1914. Min. rendelet a polgári és VII/a. szám.

A polgári és felső népiskolákban használandó érdemjegyekre nézve az eddig érvényben volt intézkedések hatályon kívül helyezésével az összes használandó

érdemjegyek-
re nézve.

kir. tanfelügyelőségek és tanfelügyelői kirendeltségekhez egyidejűleg intézett rendeletem egy példányát oly tiszteletteljes kéressel van szerencsém a főt. Főhatóságnak ide mellékelve megküldeni, méltóztassék az egyöntetűség szempontjából lehetőleg mielőbb intézkedni az iránt, hogy a ftdő Főhatóság nagybecsű hatáskörébe tartozó polgári iskoláknál az 1914/15. tanévtől kezdve azonos eljárás alkalmaztassék.

Budapest, 1914. szept. 10. *Jankovich.*

Valamennyi egyházi főt. Főhatóságnak.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Minisztertől. — 66002/1914. VII/a. szám.

A polgári és felső népiskolákban használandó érdemjegyekre nézve az eddig érvényben volt intézkedések hatályon kívül helyezésével elrendelem, hogy az osztályozás az összes állami, községi, társulati (egyesületi) és magán polgári és felső népiskoláknál az 1914/15. iskolai évtől kezdve az alábbi módon történjék.

a) *Magaviselet*: 1 = jó; 2 = szabályszerű; 3 = kevésbé szabályszerű; 4 = rossz.

b) *Előmenetel*: 1 = jeles; 2 = jó; 3 = elégséges; 4 = elégtelen.

c) *Írásbeli dolgozatok külső alakja*: 1 = csinos; 2 = rendes; 3 = tűrhető; 4 = rendetlen.

d) *Szorgalom*: 1 = dicséretes; 2 = kellő; 3 = változó; 4 = csekély.

Felhivom Tanfelügyelő urat, hogy a további intézkedések céljából jelen rendeletemről az illető iskolák igazgatóit haladéktalanul értesitse.

Budapest, 1914. szept. 10. *Jankovich.*

Valamennyi vármegyei kir. Tanfelügyelő urnak és tanfelügyelőségi kirendeltség vezetőjének.

3913

1914

Távirda és
távbeszélő
gazdaságos-
sabb
használata.

Tudomásvétel és kellő miheztartás céljából közlöm a nm. vallás és közokt. miniszter urnak a távirda és távbeszélő gazdaságosabb használatára tárgyában kibocsátott rendeletét.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztertől. — 4707/1914. eln. szám.

Az alárendelt hatóságokhoz, hivatalokhoz és intézetekhez a távirda

és távbeszélő gazdaságosabb használata tárgyában kibocsátott rendeletem egy példányát azzal a felkéréssel van szerencsém megküldeni, hogy a Főtitzt. Főhatóság a főhatósága alá tartozó hatóságokat, hivatalokat és intézeteket hasonló értelemben utasítani méltóztassék.

Budapest, 1914. október hó 13.

Jankovich.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztertől. — 4707/1914. eln. szám.

A hadügyminiszter úrtól eredő felszólalás szerint egyes, a minisztériumok alá tartozó hatóságok és hivatalok, valamint a vármegyei önkormányzat hatóságai és hivatalai gyakran indokolatlan mértékben veszik igénybe a távirdát és a távbeszélőt; a táviratok szerkesztésénél rövid és tömör stílusra nem törekszenek, rövidre fogható távbeszélgetéseiket pedig hosszadalmasan bonyolítják le elannyira, hogy olykor egy-egy beszélgetés a távbeszélő vezetéket egynegyed sőt félórára is lefoglalva tartja, holott a tárgyalandó ügy lényege percek alatt lebonyolítható lenne.

Minthogy a jelenlegi komoly körülmények között a távirda és távbeszélőnek ily tulterhelése nemcsak az általános forgalom akadálytalan és gyors lebonyolítását hátráltatja, hanem és különösen a katonai érdekekben továbbítandó táviratok, illetve lebonyolítandó távbeszélgetések meggátlásával felette káros következményeket szülhet: ezennel szigorúan elrendelem, hogy a hatóságom alá tartozó hatóságok, hivatalok és intézetek egyrészt az indokolatlan táviratváltást és távbeszélgetést mellőzzék, másrészt amikor a táviratozásnak és távbeszélésnek szüksége tényleg fönforog, a táviratok szerkesztésénél rövidsége és tömörsége törekedjenek, a fölösleges és kiküszöbölhető szavakat (minő a névelő, címzéseknél különben szokásos jelzők stb.) hagyják el és a távbeszélgetéseket is lehetőleg röviden s kizárólag a tárgyakhoz tartozó dolgok elmondásával bonyolítsák le.

Ezt a rendeletemet azok az intézetek, a melyekkel a levelezés közvetlenül történik, közvetlenül kapják kézhez, a többi intézetet a közvetítő hatóságok fogják értesíteni, az egyházi hatóságokat hasonló intézkedésre egyidejűleg felkértem.

Budapest, 1914. október hó 13.

Jankovich.

3914

1914

Az országban ezidőszerezt számos Galiciából menekült, a tanügy terén működő egyén tartózkodik, akik nagy szükségét szenvednek. A galíciai

Galiciából
menekült

tansze-
mélyzetre
vonatkozó
adatok.

országos iskolai tanács ezen egyének illetményeinek utalványozása illetőleg segélyezésük iránt sürgősen intézkedni óhajt. E célból szüksége van azonban az illetőkre vonatkozó adatokra. Ezen adatok megszerzését és továbbítását a nm. m. kir. vallás- és közokt. miniszter ur folyó évi okt. 4-én 4696/el. szám alatt kibocsátott rendeletével a királyi tanfelügyelőkre bizta, kik a szükséges adatokat a községi hatóságok útján a lelkészek és tanítók közreműködése mellett veszik fel, illetve szerzik be.

Fentiek kapcsán felhivom a tisz. egyházmegyei papságot és tanítóimat, ha az emberbaráti szeretetnek ilyenén gyakorlására mód és alkalom kínálkozik, közreműködésüket készséggel ajánlják fel.

3915

1914

A háboru fo-
lyamán kath.
szellemben
végzett
működésről
feljegyzések
készítendő
és jelentés
teendő.

Elenyésző csekély kivétellel beérkeztek már egyházmegyém összes plebániáiból azok a kimutatások, melyeknek beküldését f. é. szept. 28-án XIX. körlevelem 3724. száma alatt elrendeltem. Benső örömmel látom e jelentésekből, hogy úgy a hadbavonultak lelki ellátása és küzdő katonáink szükséges felszerelése, mint az itthonmaradt családtagok segélyezése és a sebesült katonák gondos ápolása érdekében papjaim s hiveim lélekemelő buzgósággal igen sok és értékes áldozatot hoztak. *Az irgalmasság lelki és testi cselekedeteinek fáradhatatlan gyakorlása e nagy idők legfőbb szükséglete, az egyuttal legszebb emléke is.* Hogy azonban ez az emlék feledésbe ne menjen, hanem egyrészt kölcsönös épülésünkre s a jövő nemzedékek felemelő okulására is szolgáljon, elengedhetetlenül szükséges, hogy minden lelkész pontosan és részletesen jegyezze fel azt, ami plebániájában katolikus részről fenti nagy érdekek javára történt és történik. A feljegyzések méretei vidékenkint s az érdekeltség arányában különbözők lehetnek, s épen ezért azok összeállításához részletes kérdőpontokat bajos volna előírni. De ettől a tisz. egyházmegyei papság hazafias buzgósága és találékonysága is felmentenek. Csupán általánosságban emlitem meg tehát, hogy e jegyzetek írásánál kívánatos megörökíteni, hogy hány kath. hívő teljesített a háboruban katonai szolgálatot? hányan járultak hadbavonulás előtt a szentségekhez? A behívottak mily csapattesteknél szolgáltak? mily csapatok vonultak át a helységen? Miféle rendkívüli kiadásai voltak a helységnek? Mit tettek a hivek, a kath. egyesületek a hadbavonultak érdekében? Hogyan gondoskodtak az otthonmaradtak családjairól? Mit tettek a munkaerők hiányának pótlására? Merre küzdöttek katonáink? Hányan estek el? Kik haltak hősi

halált a hazáért? Hol pihennek? Hányan sebesültek, hányan betegedtek meg? Minő ájtatosságokat tartottak a háboru folyamán? Hányan járultak a szentségekhez? Milyen hatással volt a háboru a hitéletre?

Mily adományok folytak be készpénzben és természetben a háboru céljaira? Minő munkákat végeztek? Lelkészeink, tanítóink, tanítónőink, iskoláink, szerzetes házaink, kath. egyesületeink és intézményeink mit tettek a háboru bajainak enyhítésére?

Az ilyen és hasonló kérdések alapján készülő feljegyzések a háboru végével hozzám küldendők, hogy ily módon mindeme adatokat összegyűjtve, megörökíttessék a pécsi egyházmegyének a háboruban való részvétele, s a mindenütt tapasztalható áldozatkészség és nemeslelkűség emlékei e hiteles adatokban rendelkezésre álljanak.

Ugyanezen adatok röviden tömörítve a plebániák évkönyvébe (historia parochiae) is bevezetendők, minek megtörténtét a kerületi esperesek tartoznak ellenőrizni addig is, míg arról kánoni látogatásaim alkalmával a helyszínen Magam is meggyőződhetem.

3916

1914

Az orsz. kath. tanügyi tanács, mint a békés napok alatt, úgy a háborus időkben is kötelességtudásának magaslatára emelkedett. Látja és érzi, hogy nemzeti életünk és történelmünk jelen napjaiban, amikor vér és könny patakokban áztatja e sokat szenvedett ország térségeit és határait, az olyan magas erkölcsi testületnek, amilyen az orsz. kath. tanügyi tanács, ereje leend legalább a hulló könnyek árjának egy részét megállítani és felszárítani. Arról van szó, hogy a kath. néptanítószó is, úgy mint hazánk más testületeinek tagjai, nagy számban vesz részt fegyverrel kezében az ország jövőjének és életének védelmében. Fájdalom e küzdelemben sokan hősi halált is halnak s úgy ezeknek özvegyei és árvái, valamint a harcoló kath. tanítók otthonmaradottai rászorulnak kartársaik és a társadalom anyagi támogatására. Ez okból az orsz. kath. tanügyi tanács: „Hadbavonult kath. tanítók családjait segélyező országos bizottság“-ot alakított, mely bizottságnak feladata egyrészt anyagi segélyeket gyűjteni és elfogadni, másrészt a rá szorultakat anyagilag segélyezni. A bizottság már meg is kezdte működését. Gyűjtő ivateket küldött szét az egyházmegyei főhatóságokhoz s én megbízam az egyházmegyei főtanfelügyelőt, hogy ezen gyűjtőivateket a hatóságom

Hadbavonult
kath. tanítók
családjainak
segélyezése.

alá tartozó összes hadba nem vonult tanítóknak, továbbá a tanítónőknek küldje szét. Felhivom ezek alapján itt említett tanítóimat, hogy a gyűjtőiveken minél szélesebb körű gyűjtést megkísérelni s az aláírásokkal ellátott gyűjtőivet (de azon gyűjtőiveket is, amelyeken adományok nem fognak szerepelni) a gyűjtőiven megjelölt címre s a gyűjtött pénzt az ivhez csatolt csekk-lapon ugyanazon címre küldjék be.

A gyűjtőivek az illetékes plébánia hivatalok útján fognak szétszlatni.

3917

1914

Védekezés a
mezei egerek
ellen.

A jelen viszonyok között különösen káros és aggasztó a mezei egereknek (pockoknak) az ország egyes vidékein észlelhető nagymérvű elszaporodása, ami nemcsak a folyó évi terményeknek ártott már sokat, hanem mezőgazdaságunk jövő évi termését is komolyan fenyegeti. Ezen veszedelem elhárítása végett a nm. m. kir. földmívelésügyi Minister ur „Sürgős védekezés a mezei pockok (egerek) ellen“ cím alatt oktató füzetet adott ki, melyet a népiskolai tanítóknak — levelező lapon történő megkeresésre — díjtalanul megküld a m. kir. rovar-tani állomás. (Budapest, II. Kitaibel Pál-utca 1. sz.)

Sziveskedjenek tehát az iskolaigazgató lelkész urak a tanítók figyelmét erre a körülményre mindenütt, ahol a védekezés szüksége fennáll, buzditólag felhívni.

3918

1914

Országos
Paed.
Könyvtár és
Tanszer-
muzeum
részére
számfeletti
könyv és
tanszer-
példányok
átengedése.

Az országos Paedagogiai Könyvtár és tanszermuzeum elnöksége (Budapest VI., Andrássy-út 69.) azon kérelemmel fordult hozzám, hogy a hatóságom alá tartozó könyvtárakból és iskolai muzeumokból a régi magyar neveléstani munkákat, tankönyveket és tanszereket s egyéb a magyar közoktatásügy fejlődését jellemző számfeletti darabokat, duplikatumokat, nemkülönben az 1870-es évek előtti iskolai értesítőket díjmentesen átengedjem.

E kérelemnek eleget teendő, felhivom a hatóságom alá tartozó tanintézeteket, hogy amennyiben a jelzett régi munkák, tankönyvek és tanszerek, nemkülönben az 1870 év előtti értesítők *számfeletti* és *kettőspéldányait* őrzi, azokat fenti címre beküldje.

Datum Quinque-Ecclesiis, 20. Octobris a. 1914.

† Julius m. p.
episcopus.

1914.

XXI.

BENEDICTUS PP. XV.

AD UNIVERSOS ORBIS CATHOLICOS.

4100

1914

Ubi primum in beati Petri cathedra constituti sumus, equidem probe conscii, quam impares tanto essemus muneri, arcanum reverentissime adoravimus consilium Dei providentis, qui Nostrae humilitatem personae ad hanc sublimitatem gradus evexisset. Quod si, non idoneis ornati laudibus meritorum, tamen fidenter administrationem summi Pontificatus suscepisse videmur, dumtaxat divinae benignitatis fiducia suscepimus, minime dubitantes, quin is Nobis opportunam collaturus esset et virtutem et opem, qui maximum imposuisset onus dignitatis. — Iam ex hoc Apostolico fastigio ut omnem dominicum gregem, Nostrae demandatum curae, circumspeximus, continuo percussit Nos horrore atque aegritudine inenarrabili immane totius huius belli spectaculum, cum tantam Europae partem, igni ferroque vastatam, rubescere videremus sanguine christianorum. Scilicet a Pastore bono, Jesu Christo, cuius obtinemus locum in gubernanda Ecclesia, hoc ipsum habemus, ut omnes, quotquot sunt, eius agnos et oves visceribus paternae caritatis complectamur. Quoniam igitur pro eorum salute, ipsius exemplo Domini, debemus esse ut sumus, parati vel animam ponere, certum ac deliberatum Nobis est, quantum in Nostra erit potestate, nihil facere reliqui, quod ad celerandum huius calamitatis finem pertineat. In praesens autem, — antequam, more institutoque Romanorum Pontificum, sub initium Apostolatus

Litterae
apostoli-
cae.

universos sacrorum Antistites encyclicis appellemus litteris — non possumus quin Decessoris Nostri sanctissimi et immortalis memoria digni, Pii X., extremam illam decedentis excipiamus vocem, quam, in primo huius belli fragore, apostolica ei sollicitudo atque amor humani generis quodammodo expressit. Itaque dum Nosmet ipsi, oculis manibusque ad caelum sublatis, erimus Deo supplices, omnes Ecclesiae filios, praesertim qui sunt sacri ordinis, ut ille perstudiose hortatus est, ita Nos hortamur atque adeo obsecramus, pergant, insistant, contendant, privatim humili prece, publice supplicationum frequentia, arbitrum ac dominatorem rerum implorare Deum, quod suae misericordiae memor, hoc *flagellum iracundiae*, quo quidem a populis poenas peccatorum repetit, deponat. Adsit vero et faveat, precamur, communibus votis Virgo Deipara, cuius beatissimus ortus, hoc ipso concelebratus die, hominum generi laboranti, tamquam aurora pacis, illuxit, cum eum esset paritura, in quo voluit Pater aeternus reconciliare omnia, *pacificans per sanguinem crucis eius sive quae in terris sunt sive quae in caelis*. (Coloss. 1, 20.)

Eos autem, qui res temperant populorum, oramus vehementer atque obtestamur, ut iam inducant animum sua omnia dissidia saluti societatis humanae remittere; considerent iam nimis miseriarum et luctuum huic mortali vitae comitari, ut non eam oporteat longe miseriores ac luctuosiores reddere; satis esse velint quod iam editum est ruinarum, satis quod effusum est humani cruoris; properent igitur pacis inire consilia et miscere dexteris; praeclara enimvero tum sibi tum suae quisque genti ferent a Deo praemia; optime de civili hominum consortione merebuntur; Nobis autem, qui ex hac eadem tanta perturbatione rerum non mediocres difficultates in ipso auspicando Apostolico munere experimur, sane gratissimum se facturos sciant atque optatissimum.

Datum ex aedibus Vaticanis, die VIII. Septembris, in festo Mariae Sanctissimae nascentis, anno MCMXIV.

BENEDICTUS PP. XV.

4101

1914

De auctore
et de modo
compositionis

Propositis sequentibus dubiis Pontificia Commissio „De Re Biblica“ ita respondendum decrevit.

Quaer. I. Utrum dubiis, quae primis saeculis, ob haereticorum im-

epistolae ad
Hebraeos.

primis abusum, aliquorum in Occidente animos tenere circa divinam inspirationem ac Paulinam originem epistolae ad Hebraeos, tanta vis tribuenda sit, ut, attenta perpetua, unanimi ac constanti Orientalium Patrum affirmatione, cui post saeculum IV totius Occidentalis Ecclesiae plenus accessit consensus; perpensis quoque Summorum Pontificum sacrorumque Conciliorum, Tridentini praesertim actis, necnon perpetuo Ecclesiae universalis usu, haesitare liceat, eam non solum inter canonicas, — quod de fide definitum est, — verum etiam inter genuinas Apostoli Pauli epistolas certo recensere?

Resp. Negative.

Quaer. II. Utrum argumenta, quae desumi solent sive ex insolita nominis Pauli absentia et consueti exordii salutationisque omissione in epistola ad Hebraeos, — sive ex eiusdem linguae graecae puritate, dictionis ac styli elegantia et perfectione, — sive ex modo quo in ea Vetus Testamentum allegatur et ex eo arguitur, — sive ex differentiis quibusdam, quae inter huius ceterarumque Pauli epistolarum doctrinam existere praetenduntur aliquomodo eiusdem Paulinam originem infirmare valeant; an potius perfecta doctrinae ac sententiarum consensio, admonitionum et exhortationum similitudo, necnon locutionum ac ipsorum verborum concordia, a nonnullis quoque acatholicis celebrata, quae inter eam et reliqua Apostoli Gentium scripta observantur, eandem Paulinam originem commonstrent atque confirment?

Resp. Negative ad primam partem; affirmative ad alteram.

Quaer. III. Utrum Paulus Apostolus ita huius epistolae auctor censendus sit, ut necessario affirmari debeat, ipsum eam totam non solum Spiritu Santo inspirante concepisse et expressisse, verum etiam ea forma donasse quo prostat?

Resp. Negative, salvo ulteriori Ecclesiae iudicio.

Die autem 24 iunii anni 1914, in audientia infrascripto Rmo Consultori ab Actis benigne concessa, Ssmus dominus Noster Pius PP. X praedicta responsa rata habuit ac publici iuris fieri mandavit.

Romae, die 24 iunii 1914.

Laurentius Janssens, O. S. B.

Consultor ab Actis.

4102

1914

Responsum
S. Poeniten-
tiae quoad

Sacrorum Antistes Veridunensis in Gallia humillime postulabat responsum ad quaestiones uti sequuntur;

iurisdictio-
nem, irregu-
laritatem et
Breviarii
recitationem
inter bellicas
operationes.

I. Utrum miles quicumque in statu bellicae convocationis seu, ut aiunt, *mobilisationis* constitutus, ipso facto aequiparari possit iis, qui versantur in periculo mortis, ita ut a quovis obvio sacerdote possit absolvi?

II. Utrum irregularitas ab omni clerico incurratur, quem gallica lex ad exercendum active bellum aut pugnam coegit?

III. Utrum ab officii divini lege liber existat clericus in sacris constitutus, quem bellica convocatio seu, ut aiunt *mobilisatio* ad functionem adiudicavit militis vel activi vel ministrantis commilitonibus vulneratis?

Responsum: ad I. *Affirmative* iuxta regulas a probatis auctoribus traditas; ad II. Consulat orator probatos auctores. Interim S. Poenitentiaria benigne indulget, ut sacerdotes militantes, ceteris paribus, *inter bellicas operationes*, Sacrum facere et Sacramenta ministrare valeant non obstante irregularitate, quam pugnantes forte incurrerint; bello vero composito, recurrant ad competentem auctoritatem. Nihil autem obstat, quominus ipsi sacerdotes aliique clerici militantes, licet forte in irregularitatem inciderint, admittantur ad sacramenta; ad III. Durante bello eiusque proxima praeparatione *affirmative*. S. Poenitentiaria 18 Martii 1912. (Confer Kölner Pastoralblatt Nr. 10. Október 1914.)

4103

1914

Ruded onari
petunt.

Pro pensione sub nro 3900. Litt. Circ. XX. a. c. publicata infra praefixum terminum duo sacerdotes dioecesani recursus suos exhibuerunt.

Sigismundus Pártos, vicearchidiaconus em., parochus in Mözs, 67 annorum, qui non tantum variis provectae aetatis difficultatibus, sed etiam infirma valetudine — testimonio medici confirmata — a suo munere rite obeundo graviter impeditur. A suo districtu pro pensione enixe commendatur.

Julius Tóth assessor S. Sedis Consist., parochus in Szentlőrincz, 60 annorum, cuius zelum in cura animarum adusque probatum gravissima corporis incommoda adeo cohibent, ut officio suo sine gravi periculo vitae minime valeat amplius vacare. Testimonium medici pensionem absolute necessariam asserit, vota vero fratrum in districtu eandem ipsi adiudicari petunt.

Cum igitur hac vice pensio una ordinaria, altera supranumeraria concurrentibus praesto sunt, praesentibus ven. clerum provoco, ut vota sua in scriptis distincte depromant atque significant, cui qualem pensio-

nem attribui velint. Vota haec per vicearchidiaconos usque 30-um Novembris Officio dioecesano exhibenda erunt.

4104

1914

Josephus Rézbányay dr., assessor consist., prof. Theol., cubicularius Personalia.
int. supranumerarius Suae Sanctitatis, *Joannes Trinn* parochus Babarcz-
ensis capellanus int. Suae Sanct. ad honores nominati sunt.

Joannes Kapossy coop. Tamási-ensis constitutus est vicarius in
spiritualibus parochi Nagykónyi-ensis.

Ludovicus Iselstöger, cooperator Dolnji-Miholjac-ensis nominatus est
administrator parochiae Radikovci-ensis. *Antonius Milfajt* admin. interim.
in Radikovci factus est cooperator in Dolnji-Miholjac.

Georgius Gasparics cooperator Szekszárd-ensis (civ. int.), qua curatus
castrensis, ad servitium militare vocatus est.

Cooperatores translati sunt: *Josephus Bauer* e Fadd ad Szekszárd
(civ. int.); *Josephus Fehérváry* e Dombóvár ad Tamási; *Joannes Fejes* e
Nagykónyi ad Ozora; *Josephus Hegedüs* ex Ozora ad Pinczehely; *Adamus*
Jung e Himesháza ad Mágocs; *Aloysius Koch* e Pinczehely ad Dombóvár,
ibidemque catecheta etiam penes gymnasium constitutus est; *Paulus Sebő*
e Mágocs ad Fadd.

4105

1914

A. nm. vallás és közoktatásügyi miniszter ur az alábbi felhívással
fordult hozzám, hogy a legközelebb kibocsátandó hadi kölcsön ügyét tiszt.
papságom és hiveim figyelmébe ajánljam. Örömmel teszek eleget e felhi-
vásnak nemcsak azért, mert a szükséges hadi kölcsön biztosítása szinte
létérdekünk, hanem azért is, mert annak felkarolása és a kiadandó cimle-
tek jegyzése a lehető legnagyobb előnyöket szerzi meg mindazoknak, akik
a hazánk és nemzetünk fenntartásáért folytatott nagy háboru céljaira szük-
séges kölcsönhöz hozzájárulnak. A kölcsönkötvények után ugyanis 6%-ot
fizet az állam. Nem ajándékról van tehát szó, hanem mozgatható tőkéink
olyan gyümölcsöztető elhelyezéséről, amely mig egyfelől nemzetünk létét van
hivatva megmenteni, addig másfelől nagyobb kamatot biztosít, mint ami-
lyent bármily pénzintézet nyújthat.

Felhívom tehát egyházmegyém tiszt. papságát és kedvelt tanítóimat,

A hadi
kölcsön
ajánlása.

hogy a hadi kölcsönre vonatkozó tudnivalókat gondosan tanulmányozva hiveiket ugyanazokra minden lehető módon kioktassák és buzdítsák, hogy a jegyzésben tehetsége szerint mindenki résztvenni iparkodjék.

Hős fiaink életüket és vérüket áldozzák a csatatereken nemzeti létünkért, szeretett hazánkért, mi pedig, kik itthon aggódva s bizakodva nézünk a jövőbe, hozzuk s adjuk össze ezt a fontos kölcsönt, hogy vitézül küzdő seregeink acél kardja és hősie kitartása a mi lelkes segítségünk mellett kivihassa a végső diadalt.

A vallás és közoktatásügyi m. kir. minisztertől. 5270/1914. eln. szám.

A kormány az 1912. évi LXIII. törvénycikkben nyert felhatalmazás alapján legközelebb hadi kölcsönt fog kibocsátani és e célból közvetlenül fordul az ország közönségéhez. A pénzpiac helyzete kedvező, a kölcsön feltételei előnyösek, s úgy vannak megállapítva, hogy e kölcsönben a kicsitől a legnagyobbig mindenki kivehesse a részét. A siker anyagi feltételei tehát megvannak. De kétségtelen, hogy egyrészt azért, mert a hadi kiadások fedezésére igen nagy összegek szükségesek, másrészt mert a háborus időkben még ilyen egyébként az anyagi élet körébe tartozó kérdések sikeres megoldása is fokozottabb mértékben függ az erkölcsi rugók érvényesítésétől: a várt eredmény csak úgy lesz elérhető, ha az ország lakosságának hazafias áldozatkészsége is teljes mértékben fel lesz költve.

Mindnyájunkat át kell, hogy hasson az a tudat, hogy elsőrendű hazafias kötelességünk, hogy minden nélkülözhető készpénzünket kölcsön alakjában letegyük a haza oltárára.

E tudatnak a lakosság széles köreiben való felébresztése érdekében fordulok a Főtiszt. Főhatósághoz azzal a kéréssel, hogy saját maga és a kezelése alatt álló javadalmak és alapok részéről jó példa nyújtása, az alantas papságnak hasonló irányban való buzdítása, főként azonban a hivek megfelelő kioktatása útján a cél elérésére közrehatni méltóztassék.

Csak röviden óhajtom jelezni azt, hogy az a körülmény, hogy az új kölcsön jegyzésére átutalás útján igénybevehetők az egyébként moratorium alá eső pénzügyi betétek, s hogy az új kölcsön kötvényeire az Osztrák-magyar bank és a m. kir. hadi kölcsönpénztár igen előnyös feltételek mellett nyújt lombardkölcsönt, lehetővé teszi, hogy olyanok is nagyobb arányokban vegyenek részt a kölcsön jegyzésében, akik aránylag nem sok készpénzzel rendelkeznek.

De szerfelett kíváncsi az is, hogy a nép kezén levő igen nagy

menyiségű készpénzkészletek az új kölcsön cimleteibe való befektetés után a közforgalomnak vissza szereztessenek s gyümölcsöző elhelyezést nyerjenek. A pénzügyminiszter ezt lehetővé tenni igyekezett az által, hogy 50 koronás cimleteket is kibocsát, s hogy az aláírások gyűjtésével az adóhivatalok és nagyobb pénzintézeteken felül a postahivatalokat és a központi hitelszövetkezetek kötelékébe tartozó szövetkezeteket is megbizzza.

Felkérem a Főtiszt. Főhatóságot, hogy hiveinek megfelelő felvilágosítása után odahatni méltóztassék, hogy a pénzügyminiszternek ez a törekvése minél teljesebb mértékben megvalósíttassék.

Az új kölcsönre való aláírás előreláthatólag folyó hó 16. és 23-a közt fog lefolyni. Igen célszerű lenne tehát, ha a hivek a folyó hó 15-iki istentiszteleten lehetőleg a szószékről vagy alkalmas más módon buzdíttatnának lelkipásztoraik által a jegyzésben való minél tömegesebb és nagyobb arányú részvételre, ha megismertetnének velük az aláírás feltételei és módzatai, az aláírásból reájuk háruló anyagi előnyök, s ha emellett kifejtetnék előttük, hogy hazafias kötelességet teljesítenek, ha otthon őrzött készpénzüket — kamat ellenében — a haza rendelkezésére bocsátanák a háboru kedvező eredményének biztosítása érdekében s ha felvilágosíttatnának, hogy emellett saját érdekeiket is jobban megvédik, mint a készpénznek otthon tartása által, mert pénzüknék is ép úgy, mint állami kötvényeinknek tulajdonképpen csak az állam hatalma, tekintélye és fizetőképessége adja meg az értékét és szükség esetén az állami kötvények is mindenkor pénzzé tehetők.

Ily irányu kegyes közreműködését kérve, fogadja a Főtiszt. Főhatóság őszinte tisztelettem nyilvánítását.

Budapest, 1914. évi november hó 8-án.

Jankovich.

4106

1914

Nagy válságok idején a csekélyebb fontosságúnak látszó ügyek rendszerint háttérbe szorulnak. Így történt, hogy a kath. sajtó lelkes támogatására irányuló mozgalom a jelen háborus viszonyok között természetesen megcsappant, s a Magyarok Nagyasszonyának ünnepén évente tartatni szokott sajtóvasárnapi gyűjtés egyházmegyémbe is több helyen elmaradt. Sokfelé épen a Hadsegélyző Hivatal és a Vörös Kereszt egyesület céljaira elrendelt gyűjtés szorította ki. Ez ellen nem is lehet észrevételt tenni. Tekintettel azonban arra, hogy a jól értesült, nemes színvonalu s helyesen szer-

A sajtó-
vasárnap.

kesztet napi és időszakai sajtó eleven szükségét sohasem érezte annyira a társadalom, mint épen e világháboru sulyos napjaiban, a katolikus sajtó pedig impozáns módon áll hivatása magaslatán e nehéz idők forgatagában is, mikor kevesebb munkaerővel és hasonlíthatatlanul nagyobb anyagi befektetéssel és költséggel kell a mindennapos nagy munka teljesítéséről gondoskodni: elodázhatatlan kötelességünk a kath. sajtó támogatását, felkarolását most is szorgalmazni. Szeretettel kérem tehát egyházmegyémnek a kath. sajtó végtelenül fontos érdekei iránt mindenkor fogékony papságát, hogy a sajtó-vasárnapot — ott, ahol elmaradt — a helyi körülmények belátó mérlegelése után legalább advent első vasárnapjáig bezárólag megtartsa, s a gyűjtés eredményét püspöki Irodámhoz azonnal beküldje.

Lapjainktól felemelő szellemet, lelkeket átfarmáló idealizmust, beható tájékozottságot, gyors és kimerítő hirszolgálatot várunk, s igényeink állandóan növekednek. Mindennek csak úgy lesz képes a kath. sajtó megfelelni, ha lelkes támogatásáról e nehéz napokban sem feledkezünk meg. A gyűjtés eredményéhez a felesleggel bíró templompénztárakból 10—10 korona csatolható. Adományainkat ne vonjuk el e nemes céltól, hanem tegyünk meg minden lehetőt a szent ügy érdekében.

4107

1914

Meghalt
sebesült
katonák el-
temetése.

Megtörtént, hogy egyes plébánosok meghalt sebesült katonákat temettek el anélkül, hogy az illetékes tábori lelkészi hivatalt a halálesetről értesítették s a halotti anyakönyvi kivonatot annak megküldték volna. Miután a tényleges katonák, akikhez a sebesültek is tartoznak, a tábori helynökség joghatósága alá tartoznak, felhivom a plébániahivatalok vezetőit, hogy valahányszor meghalt sebesült katonák eltemetése iránt hozzájuk fordulnak, a feleket a katonai lelkészhez utasítsák, ahol ilyen van, aki a továbbiakról gondoskodni fog. Ahol katonai lelkész nincs, a sebesült katonák halálát az anyakönyvi kivonat megküldésével közölgék az illetékes katonai lelkészi hivattal. Ez az eljárás azért szükséges, mert a katonai lelkészség különben a meghalt sebesült katonákat kimutatni nem tudja.

4108

1914

Védekezés
a kolera
ellen.

A hazánkat is fenyegető kolera járvány elhárítása céljából szükséges óvintézkedésekre már f. évi okt. 20-án kelt XX. körlevelem 3907. száma alatt felhívtam a tiszt. egyházmegyei papság és hiveim figyelmét. Ugyanerre

nézve szükségesnek látom közölni a m. kir. ministerelnök ur folyó évi 7248. számú körrendeletének ama részeit, melyek a kolera ellen való védekezésre beható és alapos tájékoztatást nyújtanak.

„A reánk kényszerített nagy mérkőzés, amelyben a magyar nemzetnek életképességéről, akaraterejéről, egész erkölcsi értékéről kell tanubizonyosságot tennie s ezzel egy jobb és szebb jövő alapjait megvetnie, fokozott kötelességeket hárit az egész vonalon az itthonmaradottakra is. *Különös nyomatékkal kell érvényesülnie ennek a felfogásnak a közegészségügy terén.* Orvosi karunk nagy része elvonatott rendes foglalkozásától, a polgári hivatásuknak élő itthon maradt orvosoknak száma a rendes egészségügyi szolgálatra is elégtelen; pedig a háboru tetemesen fokozza a közegészségügyi szolgálat feladatait. Bárminő fokozott buzgalommal éljen is orvosi karunk hivatásának, a közegészségügy terén csak akkor lehetnek kielégítő állapotok, *ha az egész társadalom az orvosok segítségére siet.* Az orvossal karöltve, az orvos vezetése alatt, az ő munkáját kiegészítve kell a társadalomnak sorompóba lépnie. Lehetőleg minden községben, ahol elegendő számú orvos nem áll rendelkezésre, ki kell szemelni azt az egy vagy több alkalmas egyént, aki az orvos működésének támogatására vállalkozik. Ezeknek nevét közhírré kell tenni — megmondani, hogy orvos hiányában hozzájuk forduljon mindenki, akinek betege van. Nekik kell az orvossal érintkezésben állniok, tőle olyankor, amikor személyesen nem jelenhet meg a községben, levél vagy telefon utasítást kérniök, orvosi látogatás alkalmával pedig az orvost a beteghez elkísérniök, hogy utasításait átvehessék s azoknak megtartását, a gyógykezelés pontos teljesítését s a betegség további lefolyását felügyelhessék s akiknél a szakértelem hiányát pótolja a nép rendületlen bizalma s a nagyobb tekintély, amely meghagyásaikat övezi. Fokozott mértékben lép ez áldásos munka jelentősége járványok alkalmával előtérbe, legnagyobb mértékben pedig a kolerajárvány leküzdésekor. E járványnak borzalmas volta kizárólag a társadalom hanyagságában, ijedtségében s az óvintézkedések elmulasztásában rejlik. Amilyen szertelen pusztításokat okozhat ott, ahol emberi értelem és emberi akarat utját nem állja, céltudatos működéssel éppen olyan feltétlenül megzabolázható.

Tisztaság, ivó- és folyóvizeknek fertőzéstől való megóvása, a beteg testből eltávolodó kóros anyagoknak azonnali fertőtlenítése a fődolog. Kellő mennyiségű mész és nyers-karbol, lelkiismeretes pontosság, a közönséget felvilágosító, annak bátorságát visszaadó, bizalmat megnyerő felügyelet biztosan a célhoz vezet.

Életbevágó fontossággal bír tehát, hogy minden kolerától fenyegetett községben a hatóság a helyi viszonyok szerint a lakosság alkalmas tagjainak bevonásával alakítsa meg az 1876: XIV. t.-cz. 151. §-ában elrendelt járványbizottságot s ekként szervezze a védekezést. E védekezés sikerét leginkább az biztosítja, *hogy lehetőleg nyomban jelentkezzék, gyógykezeltesse magát és egyuttal felügyelet alá kerüljön minden koleragyanus beteg*, úgy hogy minden belőle eltávolodó fertőző anyag azonnal dezinfekció alá kerüljön.

Maga a fertőtlenítés konstatált betegnél igen egyszerű. Ágyba kell fektetni, szigoruan megtiltani, hogy szobáját elhagyja s valamely csuprot bocsátani rendelkezésére, amelybe megfelelő mennyiségű mész töltendő. Használat után a csupor tartalmát azonnal egy-egy szintén mésszel és nyers karbolla bőven dezinficiált emésztőgödörbe kell tölteni s amennyiben a beteg ágyát, ruházatát és a földet is beszennyezte volna, azt is nyomban fertőtleníteni.

A család tagjait a lehetőséghez képest kell a betegtől elkülöníteni. Arról ellenben gondoskodni kell, hogy a beteg egy vagy több családtagja részéről megfelelő ápolásban részesüljön.

Fentieken kívül még a következőket ajánlom külön a tiszt. egyházmegyei papság figyelmébe.

A lelkészeket — amint ez a dolog természetéből is világos — a kolerás betegek látogatásától nem szabad eltiltani, kötelesek azonban magukat az érvényben levő fertőtlenítési szabályoknak alávetni. A kolerás betegeket gyóntató papok a szent ténykedés alatt tartoznak testüket köpennyel vagy valamely alkalmas vászonnal védeni. A szent cselekmény után kezeiket mossák meg, lábaikat törüljék le, a beteg által érintett feszületet mártsák forró vízbe s az utolsó kenetnél használt gyapotot égessék el. Amennyiben az óvóintézkedésekhez szükséges tárgyakra másként nem volna fedezet található, indokolt esetekben hajlandó vagyok a költségeket a templompénztár terhére is engedélyezni.

Ez idő szerint megyénkben — Istennek hála — még nincs komoly veszedelem, legyünk mégis állandóan készen és buzgó imában kérjük a Mindenhatót, hogy e pusztító ragályt tartsa tőlünk távol.

4109

1914

Ministeri
döntvény a

Tudomásvétel és miheztartás céljából közlöm a hatóságom alá tartozó összes iskolai helyi érdekeltségekkel és iskolaszékekkel, hogy a nm.

vallás- és közoktatásügyi minister ur egy felebbezés kapcsán az iskolai adók kivetési kulcsa tárgyában a hitvallásos iskolák szempontjából az 1868. évi XXXVIII. t. c. 11. §-ának újabb értelmezését s ezzel egyidejűleg a közigazgatási bizottságoknak az 1876. évi VI. és XXVIII. t. c.-ben e pont körüli hatáskörének pontosabb körülírását szükségesnek látta. Mivel ezen újabb értelmezés sok vitás kérdést egyszerűen megold s egyben, különösen a róm. kath. iskolaszékeknek az iskolai adók kivetése körüli jogkörét világításba helyezi, ez okból alábbiakban a szóban forgó döntvényt egész terjedelmében közreadom:

hitvallásos
iskolai
adókulcs
megállapítá-
sának
illetékessége
ügyében.

Másolat. Vallás- és közoktatásügyi m. kir. Minister. 68212/914. VI. c. sz. Vasvármegye tek. közigazgatási bizottságának Szombathely. A közigazgatási bizottság 1913. szeptember 10-én 2888. sz. alatt kelt határozatában Ernszt János és társai szalónakhutai lakosok felebbezésének helyt adva, a felsőszénégetői rk. iskolaszék 1912. május 12-én az iskolabővítés költségeinek kivetésére az adókulcs megállapítása tárgyában hozott és egyházfőhatóságilag 1913. január hó 21-én 452. sz. alatt jóváhagyott határozatát olykép változtatta meg, hogy a felsőszénégetői rk. iskolaépítés költségei nem csupán a földadó, hanem az összes állami egyenes adókra vetendő ki. E határozatot a szombathelyi rk. püspök urnak, a közigazgatási bizottsághoz benyújtott s általam felebbezésnek tekintett 6989/913. sz. átirata alapján felülvizsgálat alá véve azt megsemmisitem. Az 1868. évi XXXVIII. tc. 11. §. értelmében a hitfelekezetek az általuk fenntartott tanintézetek felállítására és fenntartására hiveik anyagi hozzájárulását a saját képviselők által meghatározandó módon és arányban vehetik igénybe. A hitközséget képviselő iskolaszéknek ilyen, a hozzájárulás módja és aránya tárgyában hozott és az egyházi főhatóság által jóváhagyott határozata közigazgatási uton nem változtatható meg. Az 1876. évi VI. és XXVIII. tc. elvei alapján a hitfelekezeti iskolaadó kivetése körül felmerült vitás ügyekben jogosultak ugyan a vármegyei közigazgatási bizottságok másodfoku határozatot hozni, de a fenálló gyakorlat szerint a hitfelekezeti képviselőlet által e tárgyban hozott határozatokat csupán az egyéni kivetés szempontjából vizsgálhatják felül. Ellenben *nem bocsátkozhatnak a kivetés módjának és arányának felülvizsgálatába, legkevesbbé van pedig arra joguk, hogy a hozzájárulásnak az egyházi főhatóság jóváhagyásával is megállapított arányát és módját megváltoztassák, ennek megállapítása kifejezetten a hitközségek saját képviselőletének lévén fentartva.* A hitfelekezet tagjainak mindazonáltal megmarad

az a joguk, hogy az egyházi főhatóság által a kivetés kulcsa tárgyában hozott határozata ellen, a vezetésem alatt álló ministeriumhoz felebbezzenek. Erről a közigazgatási bizottságot 5013/913. sz. jelentése összes mellékleteit idezárva tudomás és további eljárás végett értesitem. Budapest, 1914. szeptember 15. A minister rendeletéből: *Jankovich* sk. ministeri o. tanácsos.

4110

1914

Bossuet elmélkedései az evangéliumról.

Az az elismerő fogadtatás, melyben a bírálók és olvasók Bossuet Elmélkedései első kötetének magyar fordítását részesítették, buzdította a budapesti növendékpapság Magyar Egyházirodalmi Iskoláját, hogy a lánglelkű meaux-i püspök elmélkedéseinek második és befejező kötetét is magyarra fordítsa és közreadja. A tavaly kiadott első kötet a hegyi beszéddel, az Üdvözítő utolsó hetére való előkészülettel foglalkozik. A most megjelent második kötet az utolsó vacsorát, illetve az olajfák hegyéig huzódó eseményeket tárgyalja. Mindkét kötetben Bossuet lángelméje nyilatkozik meg, s a vonzó elmélkedésekből merithető bőséges ismeretek a lekipásztorkodás minden ágában nagy haszonnal értékesíthetők. A felemelő, szívhöz szóló, rövid elmélkedések mindenkinek kitűnő szolgálatot tehetnek, miért is a mű beszerzését melegen ajánlom a tiszt. egyházmegyei papságnak. A mű ára kötetenkint füzve 4 korona, kötve 5 korona 50 fillér. Kapható a Magyar Egyházirodalmi Iskolánál (Budapest, IV. Papnövelde-u. 7.)

4111

1914

Müller Károly laskafalui plébános imafüzete.

Müller Károly laskafalui plébános „Zu schweren Zeiten“ címmel egy kis háborus imafüzetkét adott ki, mely rövid és megkapó intelmeivel és imáival rendkívül alkalmas arra, hogy e válságos idők szorongattatásai között oda irányítsa az aggódó lelkeket, ahonnét egyedül remélhetünk tartós segítséget; a gondviselő jóságos Istenhez, Jézus Szentséges Szívéhez és hazánk Nagyasszonyához, a boldogságos Szüzhöz. A füzetkét a német ajku hivek már eddig is rendkívül megszerették, minek világos bizonyossága, hogy immár negyedszer kellett kinyomatni. Ára 20 fillér. Kapható a szerzőnél Laskafalun és a „Dunántúl“ könyvkereskedésében (Pécs, Széchenyi-tér.)

A legmelegebben ajánlom német ajku hiveim lekipásztorainak különös figyelmébe.

4112

1914

Kriston-Rovó: „Peter

Kriston Endre egri érseki titkárnak „A két Daru testvér“ című népies elbeszélése közkedveltséget vivott ki. A megérdemelt felkarolásnak egyik

következménye, hogy legutóbb ugyanezt Rovó Lajos „Peter und Hans Kranich“ címen sikerült német fordításban is közre adta. Ezen felette érdekes és hasznos olvasmánynak a német ajku hivek körében való terjesztését melegen ajánlom a tiszt. egyházmegyei papságnak. A 42 oldalra terjedő füzet ára 20 fillér. Kapható az egri lyceumi nyomdánál.

und Hans
Kranich“ c.
füzete.

4113

1914

1. A szombathelyi Egyházmegyei Könyvnyomda kiadásában most jelent meg „Jézus legszentebb Szive nagy képes naptára az 1915. évre.“ Ez a kitűnő képes népnaptár már évek hosszú sora óta kedves olvasmánya a népnek. Ápolja benne a vallásosságot és a hazaszeretet tüzét, ellátja szükséges utbaigazitásokkal s életbevágó tanácsokkal. A jelen szám közli már a legújabb háborus eseményeket is képekkel tarkítva, s felöleli az 1914. év fontosabb mozzanatait érdekes olvasmányokkal és eredeti szöveggépekkel. Ára példányonként 60 fillér. Tömeges rendelésnél — 10 példánytól kezdve — kedvezményt ad az Egyházmegyei Könyvnyomda Szombathelyen. Kapható minden könyvkereskedésben. Ugyanez megjelent német nyelven is hasonló tartalommal s ugyanilyen árak mellett.

Naptárak
ajánlása.

2. Az Isten igéjéről nevezett missziós papok St. Gabriel-ben (Mödling mellett) „St. Michaels Kalender“ címen szintén igen tartalmas és gyönyörű kiállítású naptárt adtak ki az 1915. évre német nyelven. A vallásos, oktató és élvezetes olvasmányok valóságos tárháza. A vevők a naptár révén a szent missziók ügyét is támogatják, melyekben a fentnevezett társaság rendkívül buzgón és áldásosan működik. Megrendelhető e címen: Missionsbuchhandlung St. Gabriel, Post Mödling. (Nieder-Österreich.) Ára 60 fillér. Mindkét naptárt melegen ajánlom a tiszt. egyházmegyei papság és hiveim figyelmébe.

4114

1914

Az *Oltáriszentség imádásának kézikönyve*, melyet P. Tesnière A., az Oltáriszentség Társaságának főnöke adott ki, két kötetből áll: az egyik az eucharisztikus Krisztus személyéről szól, a másik pedig a legm. Oltáriszentséget megillető isteni és emberi címeket tárgyalja. Ez a könyv, mint a kiadó maga mondja, az Oltáriszentség imádásában mintegy szabályokkal és példákkal ellátott grammatikául szolgál.

P. Tesnière :
Az Oltáriszentség imádásának
könyve.

Általános utmutatás után az első kötetben 14, a másodikban 60

elmélkedés következik; ezek az elmélkedések egyrészt bőséges anyagot szolgáltatnak lelki öntevékenységre, másrészt pedig az elmélkedésnek oly módszerével ismertetik meg az olvasót, amelyen könnyű szerrel hosszabb ideig is összeszedetten tud az ember ájtatoskodni; prédikációhoz is kitűnő és bőséges anyagot szolgáltatnak. — A könyv több nyelven forog a papság kezében, magyarul is immár a második kiadásban jelent meg. A két kötet (XII. és 228 lap, VIII. és 336 lap) egybe kötve előkelő kiállításban, mint az „Eucharisztikus Értesítő“ kiadványa jelent meg. Ára 4 K. Megrendelhető a kiadónál, Győr, papnevelőintézet. A könyvet az egyházmegyei papságának a legmelegebben ajánlom.

Datum Quinque-Ecclesiis, 8. Nov. 1914.

† Julius m. p.
episcopus.

PEL

1914.

XXII.

4280

1914

Gubernium Hungaricum nuper edidit decretum, quo statuitur quae-
nam farinae species possint confici et in commercium venire. §. 3. dicti
decreti statuitur norma quoad commixtionem nonnullarum nutrimenti mate-
riarum cum farina e tritico confecta.

Monitum de
conficiendis
hostiis.

Cum autem hostiae et particulae consecrandae e farina puri tritici,
nulla commixtione adhibita, sint conficiendae, attentos reddo ecclesiarum
rectores, ut hostiarum et particularum e farina puri tritici conficiendarum
anxiam curam gerant. Farina siquidem e tritico puro confecta porro quoque
venui prostabit quamvis in minori quantitate. Insuper recentissime plures
domus familiarum religiosarum confectione hostiarum occupantur, apud quas
itaque ecclesiarum rectores genuinas hostias procurare poterunt.

4281

1914

A legnemesebb érzés: a hálás szeretet vetett fel egy igazán szép
eszmét, melynek kivitele a gyilkos háboru ezer baja s veszélye között is
napsugaras derűt és igaz örömet van hivatva fiainknak, véreinknek, értünk
küzdő hős katonáinknak mindenütt szerezni.

Adakozzunk
katonáink
karácsony-
fájára.

„Adjunk nekik ajándékot az ujszülött Megváltó örökszép ünnepén!”
Ezt sugja a hála, mellyel áldozatkész küzdelmükért adósaik vagyunk, s erre
biztat, serkent mindnyájunkat az igaz szeretet mely bennünket hozzájuk,
mint véreinkhez kapcsol. Erre buzdít az a felhívás is, melyet pécsi főispá-
nunk nemeslelkű neje bocsátott ki, hogy a szent karácsony örömnép le-
gyen azokra is, akik hóban, szélben, dermedt hidegben, a szabad ég
alatt, ezer veszély között saját életükkel védik a mi meleg otthonunkat, csa-
ládi fészkünket. Adjunk s gyűjtsünk tehát, hogy minden harcosunk, s első

sorban házi ezredeink minden egyes katonája és a szent ünnepen városunkban ápolts sebesültek mindegyike egy-egy megfelelő csomagot kap-hasson.

Ne vonja ki magát senki se e nemes mozgalomból, hanem adakozzék és gyűjtsön jó szívvvel, hogy a mindnyájunkból kisugárzó őszinte szeretet aján-dékunk révén örömtűzet gyújtson harcos katonáink karácsony-estéjén, bol-dogságot szerezzen nekik is a legszebb ünnepen: a Megváltó születése napján.

A gyűjtő-bizottság első sorban pénzadományt kér s vár mindenfelől, hogy a hasznos ajándéktárgyakat mihamarább be tudja szerezni. Azonban természetbeni adományokat (csokoládét, szivar-neműt s hasonló tárgyakat) szintén elfogad, s a jószívű adakozókat kéri, hogy mindennemű adományaikat sziveskedjenek a pécsi főispáni hivatalba küldeni. (Pécs, városháza.)

Szeretettel kérem a tiszts. egyházmegyei papságot és hiveimet, hogy e nemes mozgalmat felkarolni, céljaira gyűjtést rendezni s adományaikat a nevezett hivatalba mihamarabb eljuttatni sziveskedjenek.

4282

1914

Népfölkelői
szolgálatra
alkalmas ta-
nitókról sür-
gős jelentés
teendő.

Az 1878. évtől 1890. évig bezárólag terjedő időben született és fegy-verképtelennek nyilvánított, illetőleg a hadsereg vagy honvédség kötelékéből felülvizsgálat után elbocsátott egyének az 1886. évi XX. t. c. alapján uj-ból megvizsgáltatnak s alkalmasságukhoz képest népfölkelési tényleges szol-gálatra behivatnak.

A főnhatóságom alá tartozó tanítók közül is többen lesznek, akik újból megvizsgáltatnak s esetleg „alkalmas“-nak is találtatnak.

Felhivom ennélfogva a *népfölkelők bemutató szemléjén* „alkalmasnak“ talált tanítókat, hogy a szemle után azon népfölkelő igazolványi lap csato-lásával, melyet a bemutató szemlén kapnak, alkalmas voltukról saját plébá-niahivataluk után az egyházmegyei főtanfelügyelőségnek haladéktalanul je-lentést tegyenek s jelentésükbe foglalják bele születési évüket, illetőségi községük nevét, a járás és megye megnevezésével, továbbá, hogy hol volt a bemutató szemle, a bemutatásnál milyen osztályozást nyertek, hová kell bevonulniok, s hivatalos teendőik hogyan láttatnak el a bevonulás alatt.

4283

1914

A vallás- és közoktatásügyi nagymélt. m. kir. minister ur rendele- A katonák
tére az illetékes kir. tanfelügyelőségek a tankerületükben levő összes nép- karácsonyára
iskolák vezetőségeihez megfelelő számu gyűjtőiveket küldenek szét oly iskolai gyűj-
célból, hogy a tanuló ifjuság ezeken jegyezze hacsak pár fillérnyi adomá- tés ajánlása.
nyát is a hadbavonult s a harctéren küzdő katonák karácsonyi ajándékára.

Azt hiszem, nem akad senki, sem a tanulóifjuság sem a felnőttek között, aki szeretettel ne gondolna azokra a vitéz, derék harcosokra, kik a szerez-
tet nagy ünnepét, a szent karácsonyi ünnepeket családjuktól távol a harc-
téren töltik, küzdve a haza védelméért és dicsőségeért és ne kívánna te-
hetségéhez képest hacsak néhány fillérrel is hozzájárulni, miszerint édes
hazánk lelkes, bátor katonái a hazából jövő szeretetteljes megemlékezés-
ként valamely karácsonyi ajándékban részesüljenek, illetve esetleg a szegény
sorsu katonacsaládok hideg otthonába valamelyes adományt velük érző szí-
vünk melegen némi jeléül el lehessen juttatni.

Épen ezért a kir. tanfelügyelőségek által szétküldött gyűjtőivek fel-
karolását, a tanulóifjuságnak ezen nemes célú adakozásra való buzdítá-
sát az illetékes iskolaigazgató plébános uraknak, valamint lelkes, ked-
ves tanítóimnak figyelmébe a legmelegebben ajánlom azon reményben,
hogy átértvén és megszívlelvén ezen nemes társadalmi munkának jelentő-
ségét, márcsak vallásos és hazafias nevelési szempontból is oda fognak
törekedni, hogy ezen dicséretes vállalkozás megfelelő eredménnyel járjon.

A befolyt adományok a kir. tanfelügyelőségek által kijelölt *záros
határidőn belül* és pedig nyolc nap alatt portómentes postautalványon az il-
letékes kir. tanfelügyelőhöz küldendők be.

Minden iskola annyi folyószámmal ellátott gyűjtőivet kap, ahány ta-
nító van az iskolában és egyuttal ugyanannyi postautalványt.

Az adakozásban résztvevő tanulók művészi emléklapot fognak inté-
zetük útján kapni. Ezen emléklapok természetesen csak a gyűjtés befeje-
zése után fognak az illetékes kir. tanfelügyelők által az illető iskolának
az adakozó nevének és az adománynak feltüntetésével megküldetni.

Azon szeretet, melyet az Úr Jézus születése hozott és terjesztett el
az egész föld kerekiségén, hassa át és gyulassza szeretetre vallásos és ha-
zafias sziveinket és lelkeinket azok iránt, kik a harctéren életük és vérük

kockáztatásával azért harcolnak, hogy mi nemcsak sziveinkben, hanem meleg otthonunkban is élvezhessük azt a békét, melyet szent karácsony éjjelén az angyalok hirdettek.

4284

1914

A IV., V., VI.
el. isk. ta-
nulók isko-
labajárása.

3315/1914. sz. rendeletem végrehajtása körül ismételten merültek fel nézeteltérések. Sokan úgy fogták fel, hogy a IV., V. és VI. osztályu mindennapi tankötelesek a háboru idejére az iskolabajárás alól teljesen fel vannak mentve s ez irányban további intézkedésre szükség nincs. Mások kíváncsnak tartották, hogy a szóban forgó osztályok is iskolába járjanak, de sok helyen nem találtak módot a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 3939/1914. eln. sz. rendelete és a fennálló viszonyok kiegyeztetése tekintetében. Ezen okoknál fogva 3315/1914. sz. rendeletemet a következőképen egészitem ki.

Hivatkozott rendeletem nem úgy értelmezendő, hogy az már magában véve a IV., V. és VI. osztályok felmentését tartalmazza, mert az csak a felmentés elvi álláspontját fejezi ki, azonban nem érinti az iskolaszékek további intézkedését s az összes helyi hatóságoknak fenntartja a jogát, hogy a gyermekek szabadságolása tekintetében esetről-esetre határozzanak.

Ezen elvi felfogásból kiindulva utasítom a hatóságom alá tartozó összes iskolaszékeket és iskolagondnokságokat, hogy ott, ahol a IV., V. és VI. osztályu tankötelesek fennthivatkozott rendeletem alapján a szabadságolást igénybe vették, a kérdést ujból vegyék tárgyalás alá s vizsgálják meg, hogy a téli idő beálltával okvetlen szükséges-e szóban forgó tanköteleseket szabadságolni vagy nem, s e tárgyban hozzanak egészen határozott és kitérést nem ismerő érdemleges határozatot. Ahol az iskolaszékek vagy gondnokságok akként állapotodnak meg, hogy a gyermekek szabadságolása okvetlen és elkerülhetetlenül szükséges, ezen határozatokat jóváhagyás céljából az eh. főtanfelügyelői hivatalhoz haladéktalanul terjesszék be. Az előterjesztéseket mindenkor a kerületi tanfelügyelők útján tegyék meg, kik a határozatot saját véleményes jelentésükkel kapcsolatban terjesztik fel.

Ahol a gyermekek most is rendesen iskolába járnak, ez az állapot további tárgyalás alapját nem képez is az iskolabajárás érintetlenül fenntartandó. Ahol az iskolaszék vagy iskolagondnokság a még be nem iskolázott

IV., V. és VI. osztályosoknak beiskolázását határozza el, arról jegyzőkönyvet nem kell felterjeszteni, de az iskolaszéki elnök a határozatról az eh. főtanfelügyelőt hivatalosan a ker. tanfelügyelői hivatal útján értesíti.

Az iskolaszékek feladata gondoskodni, hogy a IV., V. és VI. oszt. tanulók beiskolázása által előálló tanító szükséglet rendeztessék s e tekintetben a fennhivatkozott 3315/1914. sz. rendeletem elvei irányadók.

4285

1914

Több ízben merült fel panasz az iránt, hogy az érdekelt hatóságok a véderőtörvény végrehajtására vonatkozó utasítás I. rész 1. füzet 111. §-hoz kiadott 37. minta szerinti családi értesítőket nem az előirt szabályszerű módon állítják ki. Családi értesítő kiállítása tárgyában utasítás.

Ezeknek a szabályellenességeknek megszüntetése céljából a nm. vallás és közokt. m. kir. miniszterium 146568/1914. sz. megkeresésére utasítom a lelkészeket, mint felekezeti anyakönyvvezetőket, hogy a családi értesítő kiállítása körül a legnagyobb pontossággal járjanak el.

Nevezetesen a véderőtörvényben biztosított kedvezmények iránt benyújtandó kérvényekhez szükségelt családi értesítő mindenkor kizárólag a fentemlített 37. mintának megfelelő módon és alakban, s az ezen mintán a „Megjegyzés“-ben foglalt utasításoknak megfelelőleg állítandók ki. Amennyiben az állami anyakönyvvezető által kiállított családi értesítő a felekezeti anyakönyvvezető által egészített ki, ezt ne jegyzet alakjában a családi értesítő hátlapján, vagy az „Észrevétel“ rovatban tegye, hanem a szükséges bejegyzéseket a családi értesítő első lapoldalára és ott a megfelelő rovatokba vezesse be.

Abból a célból pedig, hogy szembetűnőleg megkülönböztethető legyen az, hogy melyik bejegyzés származik a lelkésztől s melyik az állami anyakönyvvezetőtől, az állami anyakönyvvezetők által készített s a lelkészek által utóbb kiegészítendő családi értesítőbe a *felekezeti anyakönyvek alapján történt bejegyzést vörös téntával* vezessék be.

Tájékoztatásul közlöm fenthivatolt 37. mintát.

Értesítő

a keresztelési (születési), házassági és halotti anyakönyvekből a községi
járási házszám alatt lakó családjáról.

Családi és utónév és egyéb melléknév (gyermeknekél azok neve is)	Születési év, hónap és nap	Esketési év	Vallás	Mesterség, foglalkozás, vagy más élethivatás	Az esetleges el- halálozási év, hónap és nap	Észrevétel
1	2	3	4	5	6	7

Kelt 19 hó n.

Az anyakönyvekkel teljesen egybehangzó.

(Hivatalos pecsét.)

(Az anyakönyvvezető aláírása.)

- Megjegyzés. 1.** Mindenekelőtt az apát és az anyát, azután a gyermeket kell beírni koruk szerint, a legidősebbtől lefelé a legifjabbig, — a kedvezményben részesítettnek kért fiut sem hagyva ki. Kihagyni egy családtagot sem szabad, még akkor sem, ha a családon kívül él, vagy ha meghalt. Minden gyermek neve mellé kell írni, hogy fiu-e, vagy leány, fiunoka-e, vagy leányunoka. Ha valamely családtag nem él a család körében, ha kivándorolt vagy elzüllött, ezen körülményt az „Észrevétel” rovatban annak az időpontnak megjelölése mellett, hogy a családtól mióta van távol — az első két esetben a tartózkodási hely megjelölése mellett — meg kell jegyezni.
- 2.** Ha a hadköteles az egyetlen unokát megillető kedvezményre tart igényt, a családtagokat a következő sorrendben kell bejegyezni:
- a nagypapa,
 - a nagyanya,
 - ezek valamennyi fiai és leányai feleségeikkel és férjeikkel együtt.
 - ezen fiuk és leányok házasságából származott gyermekek.
- A d) alatt jelzett egyéneket, ha több családhoz tartoznak, mindig közvetlenül szülőik után, és pedig az 1. pont alatt foglalt szabályok szerint kell felsorolni.
- 3.** Ha a kedvezmény az egyetlen vő címén vétetik igénybe, az após és a vő családját külön-külön az 1. pont alatt foglalt rendelkezések szerint kell kimutatni.
- 4.** Papíralak: A, vagyis az „Értesítő” kiállításához oly papírlapok használandók, melyeknek ivmagassága 34 cm., ívszélessége 42 cm.

Datum Quinque-Ecclesiis, 23. Nov. 1914.

† Julius m. p.
episcopus.

1914.

XXIII.

4400

1914

Festo die Omnium Sanctorum a. c. prima prodiit Epistola encyclica, quam Sanctissimus Dominus Noster Benedictus divina providentia Papa XV. ad Patriarchas, Primates, Archiepiscopos et Episcopos universos orbis catholici gratiam et communionem cum Apostolica Sede habentes direxit. Hanc autem Epistolam Supremi Pastoris sacra doctrina refertam, a Nobisque filiali cum devotione susceptam clero infra communico.

Epistola
Encyclica
Benedicti
Papae XV.
publicatur.

BENEDICTUS PP. XV

Venerabiles Fratres salutem et Apostolicam benedictionem.

Ad beatissimi Apostolorum Principis cathedram arcano Dei providentis consilio, nullis Nostris meritis, ubi provecti sumus, cum quidem Christus Dominus ea ipsa Nos voce, qua Petrum, appellaret: *pasce agnos meos, pasce oves meas*¹⁾; continuo Nos summa cum benevolentiae caritate oculos in gregem, qui Nostrae mandabatur curae, convertimus; innumerabilem sane gregem, ut qui universos homines, alios alia ratione, complectatur. Omnes enim, quotquot sunt, Jesus Christus a peccati servitute, profuso in pretium suo sanguine liberavit; nec vero est ullus, qui a beneficiis redemptionis huius exceptione excludatur: itaque genus humanum divinus Pastor partim Ecclesiae suae caulis iam feliciter inclusum habet, partim se eodem compulsurum amantissime affirmat: *Et alias oves habeo, quae non sunt ex hoc ovili: et illas oportet me adducere, et vocem meam au-*

¹⁾ Joan. XXI, 15—17.

*dient.*²⁾ Equidem non vos hoc celabimus, Venerabiles Fratres: ante omnia, divina certe benignitate excitatum, sensimus in animo incredibilem quemdam studii et amoris impetum ad cunctorum salutem hominum quaerendam; atque illud ipsum fuit Nostrum in Pontificatu suscipiendo votum, quod Jesu, mox crucem subeuntis, fuerat: *Pater sancte, serva eos in nomine tuo, quos dedisti mihi.*³⁾

Iam vero, ut primum licuit ex hac arce Apostolicae dignitatis rerum humanarum cursum uno quasi obtuto contemplari, cum *lacrimabilis obversaretur Nobis ante oculos civilis societatis conditio*, acri sane dolore affecti sumus. Quo enim pacto fieret ut Nostrum communis omnium Patris animus non vehementissime sollicitaret hoc Europae atque adeo orbis terrae spectaculum, quo nullum fortasse nec atrocius post hominum memoriam fuit, nec luctuosius? Omnino illi advenisse dies videntur, de quibus Christus praenuntiavit: *Audituri . . . estis praelia, et opiniones praeliorum . . . Consurget enim gens in gentem, et regnum in regnum.*⁴⁾ Tristissima usquequaque dominatur imago belli; nec fere nunc est aliud quod hominum cogitationes occupet. Maximae sunt praestantissimaeque opulentia gentes quae dimicant: quamobrem quid mirum, si horrificis bene instructae praesidiis, quae novissime ars militaris invenit, conficere se mutuo exquisita quadam immanitate contendant? Nec ruinarum igitur nec caedis modus: quotidie novo redundat cruore terra ac sauciis completur exanimisque corporibus. Num, quos ita videris alteros alteris infestos, eos dixeris ab uno omnes prognatos, num eiusdem naturae, eiusdem societatis humanae participes? Num fratres agnoveris, quorum unus est Pater in caelis? Dum autem infinitis utrimque copiis furiose decernitur, interea doloribus et miseriis, quae bellis, tristis cohors, comitari solent, civitates, domus, singuli premuntur: crescit immensum in dies viduarum orborumque numerus; languent, interceptis itineribus, commercia; vacant agri; silent artes; in angustiis locupletes, in squalore inopes, in luctu sunt omnes.

Hisce Nos tam extremis rebus permoti, in primo tamquam limine Pontificatus maximi, Nostrarum partium esse duximus, suprema illa Decessoris Nostri, praeclarae sanctissimaeque memoriae Pontificis, revocare verba, iisque iterandis, Apostolicum officium auspicari; vehementerque eos,

²⁾ Joan. X, 16.

³⁾ Joan. XVII, 11.

⁴⁾ Matth. XXIV, 6, 7.

qui res regunt vel gubernant publicas, obsecravimus, ut respicientes quantum effusum iam esset lacrimarum et sanguinis, *alma pacis munera* red-
dere populis maturarent. Atque utinam, Dei miserentis beneficio, fiat, ut,
quem Angeli in ortu divini hominum Redemptoris faustum cecinere nun-
tium, idem, ineuntibus Nobis vicarium Ipsius munus, celeriter insonet: *In
terra pax hominibus bonae voluntatis.*⁵⁾ Audiant Nos ii, rogamus, quorum
in manibus fortuna civitatum sita est. Aliae profecto adsunt viae, rationes
aliae, quibus, si qua sunt violata iura, sarciri possint. Has, positis interim
armis, bona experiantur fide animisque volentibus. Ipsorum Nos universa-
rumque gentium amore impulsu, nulla Nostra causa, sic loquimur. Ne si-
nant igitur hanc amici et patris vocem in irritum cadere.

At vero, non solum huius cruenti dimicatio belli miserrimos habet
populos, Nosque anxios et sollicitos. *Alterum est*, in ipsis medullis hu-
manae societatis inhaerens, *furiale malum*; idque omnibus, quicumque sa-
piunt, est formidini, utpote quod, cum alia iam attulerit et allaturum sit
detrimenta civitatibus, tum huius luctuosissimi belli semen iure habeatur.
Etenim ex quo christianae sapientiae praecepta atque instituta observari
desita sunt in disciplina rei publicae, cum stabilitatem tranquillitatemque
ordinis illa ipsa continerent, necessario nutare funditus coeperunt civitates,
ac talis et mentium conversio et morum demutatio consecuta est, ut, nisi
Deus mature adiuvet, impendere iam humanae consortionis videatur exitium.
Itaque haec cernimus: abesse ab hominum cum hominibus coniunctione
benevolentiam mutuam; despiciatui haberi eorum qui praesunt, auctoritatem,
ordines cum ordinibus civium iniuriose contendere; fluxa et caduca ita
sitienter appeti bona, quasi non alia sint, eaque multo potiora, homini pro-
posita ad comparandum. His quidem *quatuor capitibus causas totidem
contineri arbitramur*, cur societas humani generis adeo graviter perturbetur.
Danda igitur communiter est opera, ut pellantur a medio, christianis nimi-
rum principiis revocandis, si vere consilium est pacare communes res rec-
teque componere.

Ac primum Christus Dominus, cum hanc ipsam ob cau-
sam de caelis descendisset, ut, quod invidia diaboli eversum fuerat,
restitueret in hominibus regnum pacis, non alio illud voluit niti
fundamento, nisi *caritatis*. Quare haec saepius: *Mandatum novum do*

⁵⁾ Luc. II, 14.

vobis: ut diligatis invicem;⁶⁾ Hoc est praeceptum meum, ut diligatis invicem;⁷⁾ Haec mando vobis, ut diligatis invicem;⁸⁾ tamquam si unum hoc suum esset officium et munus, adducere homines ut diligerent inter se. Atque huius rei gratia, quod non adhibuit argumentorum genus? Susplicere in caelum nos omnes iubet: *Unus est enim Pater vester, qui in caelis est.*⁹⁾ Omnes, nullo nationis aut linguae aut rationum discrimine, eandem docet formulam precandi: *Pater Noster, qui es in caelis;*¹⁰⁾ quin etiam affirmat Patrem caelestem, in beneficiis naturae dilargiendis, ne merita quidem singulorum discernere: *Qui solem suum oriri facit super bonos et malos: et pluit super iustos et iniustos.*¹¹⁾ Fratres etiam nos tum dicit inter nos esse, tum suos appellat: *Omnes autem vos fratres estis.*¹²⁾ *Ut sit ipse primogenitus in multis fratribus.*¹³⁾ Quod vero ad fraternum amorem excitandum, vel erga eos quos naturae superbia contemnit, valet plurimum, in infimo quoque suae ipse vult agnosci personae dignitatem: *Quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis.*¹⁴⁾ Quid, quod sub exitum vitae impensissime rogavit Patrem, ut quotquot in se ipsum essent credituri, omnes caritatis copulatione essent unum? *Sicut tu Pater in me, et ego in te.*¹⁵⁾ Denique e cruce pendens, suum sanguinem in nos omnes exhausit, unde quasi coagulati compactique in unum corpus, sic amaremus inter nos, quemadmodum inter membra eiusdem corporis summa amicitia est. — Verum longe aliter se habent *mores horum temporum*. Numquam fortasse fraternitatis humanae tanta fuit, quanta hodie, praedicatio; quin imo non dubitant, Evangelii voce neglecta, operaque Christi et Ecclesiae posthabita, hoc fraternitatis studium efferre, tamquam unum e maximis muneribus, quae huius aetatis humanitas pepererit. Re tamen vera, numquam minus fraterne actum est inter homines, quam nunc. Crudelissima ob dissimilitudines generis sunt odia; gentem a gente potius simultates, quam regiones separant; eadem in civitate, eadem intra moenia flagrant mutua invidia ordines civium; inter privatos autem omnia amore sui, tamquam suprema lege, diriguntur.

⁶⁾ Joan. XIII, 34.

⁷⁾ Joan. XV, 12.

⁸⁾ Joan. XV, 17.

⁹⁾ Matth. XXIII, 9.

¹⁰⁾ Matth. VI, 9.

¹¹⁾ Matth. V, 45.

¹²⁾ Matth. XXIII, 8.

¹³⁾ Rom. VIII, 29.

¹⁴⁾ Matth. XXV, 40.

¹⁵⁾ Joan. XVII, 21.

Videtis, Venerabiles Fratres, quam necesse sit omni studio eniti, ut Jesu Christi caritas rursus in hominibus dominetur. Hoc certe semper Nobis propositum habituri sumus, velut proprium Nostri Pontificatus opus; hoc ipsum studete vos, hortamur. Ne desistamus vel inculcare auribus hominum vel re praestare illud Joannis: *Diligamus alterutrum*.¹⁶⁾ Praeclara certe, valdeque commendanda sunt illa, quibus haec aetas abundat beneficentiae causa institutis; at enim, si quid ad veram Dei et aliorum caritatem in animis fovendam conferant, tum demum solidae utilitatis sunt: quod si nihil eo conferant, nulla sunt: nam *qui non diligit, manet in morte*.¹⁷⁾

Alteram diximus communis perturbationis causam in eo consistere, quod iam non sancta vulgo sit eorum qui cum potestate praesunt, *auctoritas*. Ex quo enim placuit omnis humanae potestatis non a Deo, rerum conditore et dominatore, sed a libera hominum voluntate deducere originem, vincula officii, quae eos inter qui praesunt et qui subsunt, intercedere debeant, adeo extenuata sunt, ut propemodum evanuisse videantur. Immodicum enim studium libertatis cum contumacia coniunctum, paullatim usquequaque pervasit; idque ne domesticam quidem societatem, cuius potestatem luce clarius est a natura proficisci, intactam reliquit; quin etiam, quod magis dolendum est, in sacros usque recessus penetravit. Hinc contemptio nascitur legum; hinc motus multitudinum; hinc petulantia reprehendendi quidquid iussum sit; hinc sexcentae repertae viae ad disciplinae nervos elidendos; hinc immania illorum facinora, qui, quum se nulla teneri lege profiteantur, nec fortunas hominum verentur nec vitam perdere.

Ad hanc opinandi agendique pravitatem, qua societatis humanae constitutio pervertitur, Nobis quidem, quibus magisterium veritatis divinitus mandatum est, tacere non licet; populosque admonemus illius doctrinae, quam nulla hominum placita mutare possunt: *Non est potestas nisi a Deo: quae autem sunt, a Deo ordinatae sunt*.¹⁸⁾ Quisquis igitur inter homines praeest, sive is princeps est sive infra principatum, eius *divina est origo auctoritatis*. Quare Paulus non quovis modo, sed religiose, id est ex conscientiae officio, obtemperandum iis esse edicit, qui pro potestate iubent, nisi quid iubeant divinis contrarium legibus: *Ideo necessitate subditi estote, non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam*.¹⁹⁾ Congruit cum

¹⁶⁾ I. Joan. III, 23.

¹⁷⁾ Ibid. 14.

¹⁸⁾ Rom. XIII, 1.

¹⁹⁾ Ibid. 5.

verbis Pauli, quod ipse Apostolorum Princeps docet: *Subiecti igitur estote omni humanae creaturae propter Deum: sive regi, quasi praecellenti: sive ducibus, tamquam ab eo missis.*²⁰⁾ Ex quo idem Gentium Apostolus colligit, eum qui homini legitime imperanti contumax obsistat, Deo obsistere ac sempiternas sibi parare poenas: *Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt.*²¹⁾

Meminerint hoc *principes rectoresque populorum*, ac videant num prudens ac salutare consilium cum potestati publicae tum civitatibus sit a *sancta Jesu Christi religione discedere*, a qua tantum ipsa potestas habet roboris et firmamenti. Etiam atque etiam considerent, num doctrinam Evangelii et Ecclesiae velle a *disciplina civitatis, a publica iuventutis institutione exclusam*, civilis sapientiae sit. Nimis experiendo cognitum est, ibi hominum iacere auctoritatem, unde exsulet religio. Quod enim primo nostri generis parenti, cum officium deseruisset, contigit, idem civitatibus usu venire solet. Ut in illo, vix voluntas a Deo defecerat, effrenatae cupidines voluntatis repudiarunt imperium; ita ubi qui res moderantur populorum, divinam contemnunt auctoritatem, ipsorum auctoritati illudere populi consueverunt. Relinquitur sane, quod assolet, ut ad turbidos motus comprimendos vis adhibeatur: sed quo tandem fructu? Vi corpora quidem, non animi comprimuntur.

Sublata igitur aut debilitata illa duplici coniunctione, unde efficitur ut omne societatis corpus cohaereat, id est vel membrorum cum membris ob caritatem mutuam, vel eorumdem cum capite ob auctoritatis obsequium, quisnam iure miretur, Venerabiles Fratres, *hanc hominum societatem dispersitam in duas tamquam acies* videri, quae inter se acriter et assidue digladiantur? Stant contra eos quibus aliquam bonorum copiam aut fortuna tribuit aut peperit industria, proletarii et opifices, propterea flagrant malevolentia, quod cum eandem naturam participant, non tamen in eadem, ac ipsi, conditione versentur. Scilicet, ut semel infatuati sunt concitatorum fallaciis, quorum ad nutum solent se totos fingere, quis eis persuadeat, non ex eo, quod homines sunt pares natura, sequi ut parem omnes obtinere debeant in communitate locum, sed eam esse singulorum conditionem, quam sibi quisque suis moribus, nisi res obstiterint, comparavit? Ita, qui tenuiores cum copiosis depugnant, quasi alienas hi

²⁰⁾ I. Petr. II, 13—14.

²¹⁾ Rom. XIII, 2.

bonorum partes occuparint, non contra iustitiam caritatemque tantum, verum etiam contra rationem faciunt, praesertim cum et ipsi possint honesta laboris contentione meliorem sibi fortunam quaerere, si velint. — Quae vero quantaque hoc invidiosum certamen ordinum tum singulis tum communitati civium gignat incommoda, dicere nil attinet. Videmus omnes deploramusque crebras cessationes ab opere, quibus civilis publicaeque vitae cursus in ministeriis etiam apprime necessariis repente inhiberi solet: item minaces turbas et tumultus, in quibus non raro accidit, ut armis res geratur et humanus effluat cruor.

Non hic videtur Nobis argumenta repetere, quibus *Socialistarum* aliorumque in hoc genere errores manifesto convincuntur. Egit hoc ipsum sapientissime Leo XIII decessor Noster in Encyclicis Litteris sane memorandis: vosque, Venerabiles Fratres, pro vestra diligentia curabitis, ut gravissima illa praecepta ne unquam oblivioni dentur, imo in consociationibus ac coetibus catholicorum, in sacris concionibus, in publicis nostrorum scriptis illustrentur docte atque inculcentur, quandocumque res postulaverit. Sed potissimum — neque enim hoc iterare dubitamus — omni argumentorum ope, quae vel Evangelium, vel ipsa hominis natura, vel publicae privataeque disciplinae ratio suppeditat, studeamus hortari omnes, ut, ex divina caritatis lege, fraternis animis inter se diligant. Cuius quidem amoris non ea certe vis est, ut conditionum ideoque ordinum distinctionem amoveat — quod non magis potest fieri, quam ut in corpore animantis una eademque membrorum omnium actio sit ac dignitas — sed tamen efficiet, ut *qui loco superiores sunt, demittant se quodammodo ad inferiores*; et non solum iuste adversus eos, quod par est, sed benigne, comiter, patienter sese gerant: hi autem illorum et laetentur prosperitate et confidant auxilio; sic prorsus, uti ex familiae eiusdem filiis minor natu maioris patrocínio praesidioque nititur.

At enim, Venerabiles Fratres, quae hactenus deplorando persecuti sumus, ea radicem habent altiore: ac, nisi ad ipsam evellendam studia bonorum incumbant, illud profecto, quod est in votis, id est rerum humanarum stabilis et mansura tranquillitas, non sequatur. Ea quae sit, monstrat Apostolus: *Radix . . . omnium malorum est cupiditas*²²). Etenim, si quis recte consideret, *mala, quibus nunc aegrotat humana societas, ex hac stirpe oriuntur omnia*. Quandoquidem et perversitate scholarum, quibus aetacula cerea fingitur, et improbitate scriptorum, quibus, quotidie aut per intervalla,

²²) I. Tim. VI, 10.

imperitae multitudinis mens formatur, et aliarum causa rerum, ad quas opinio popularis exigitur, quando, inquam, ille infusus est animis perniciosissimus error, non sperandum esse homini sempiternum aevum in quo beatus sit; hic, hic licere ei esse beato, divitiis, honoribus, voluptatibus huius vitae fruendis; nemo mirabitur hos homines, natura factos ad beatitatem, ea vi qua ad eorum adeptionem bonorum rapiuntur, eadem quicquid sibi moram in hac re aut impedimentum fecerit, repellere. Quoniam vero haec bona non aequaliter dispersita sunt in singulos, et quia socialis auctoritatis est prohibere ne singulorum libertas fines excedat alienumque occupet, idcirco et odio habetur auctoritas, et miserorum in fortunatos ardet invidia, et inter ordines civium mutua contentione certatur, nitentibus quidem aliis attingere id quovis pacto et eripere quo carent, aliis autem retinere quod habent, atque etiam augere.

Hoc ipsum Christus Dominus cum prospiceret futurum, in divinissimo illo sermone, quem in monte habuit, terrestres hominis *beatitudines* quae essent, data opera explicavit: in quo christianae philosophiae quodammodo fundamenta posuisse dicendus est. Quae quidem vel hominibus perquam alienis a Fide, singularem sapientiam et absolutissimam de religione ac moribus doctrinam conticere visa sunt: et certe consentiunt omnes neminem ante Christum, qui ipsa est veritas, nec similiter eadem de re, nec pari gravitate ac pondere, nec tanto cum sensu amoris unquam praecepisse.

Iam divinae huius philosophiae illa intima et recondita ratio est, quod quae mortalis vitae appellantur bona, speciem quidem boni habent, vim non habent; ideoque non sunt ea, quibus fruens, homo beate possit vivere. Deo enim auctore, tantum abest ut opes, gloria, voluptas beatitatem afferant homini, ut, si vere hac potiri velit, debeat iis omnibus, Dei ipsius causa, carere: *Beati pauperes . . . Beati, qui nunc fletis . . . Beati eritis cum vos oderint homines, et cum separaverint vos, et exprobraverint, et eiecerint nomen vestrum tamquam malum.*²³⁾ Scilicet per dolores, aerumnas, misérias vitae huius, si quidem ea toleremus ut oportet, aditum nobis ipsi patefacimus ad perfecta illa et immortalia bona, *quae praeparavit Deus iis, qui diligunt illum.*²⁴⁾ Verum haec tanti momenti doctrina Fidei apud plurimos negligitur, apud multos penitus oblitterata videtur. — Atqui necesse est, Venerabiles Fratres, ad eam renovari omnium animos: non alio pacto

²³⁾ Luc. VI, 20—22.

²⁴⁾ I. Cor. II, 9.

homines et hominum societas conquiescent. Quicumque igitur quovis aerumnarum genere affliguntur, eos hortemur non oculos demittere in terram, qua peregrinamur, sed tollere ad caelum, quo tendimus: *non enim habemus hic manentem civitatem, sed futuram inquirimus.*²⁵⁾ In mediis autem rerum acerbitatibus, quibus eorum periclitatur Deus in officio constantiam, saepe reputent, quid sibi paratum sit praemii, cum ex hoc periculo victores evaserint: *Id enim, quod in praesenti est momentaneum et leve tribulationis nostrae, supra modum in sublimitate aeternum gloriae pondus operatur in nobis.*²⁶⁾ Denique omni ope atque opera eniti ut revirescant in hominibus rerum fides quae supra naturam sunt, simulque cultus, desideratio, spes bonorum aeternorum, hoc debet esse vobis propositum in primis, Venerabiles Fratres, tum reliquo Clero, tum etiam nostris omnibus, qui, vario consociati foedere, Dei gloriam communemque veri nominis utilitatem student promovere. Prout enim haec apud homines Fides creverit, decrescet eorundem studium immodicum consecrandi terrestrium bonorum vanitatem, ac sensim, caritate resurgente, motus contentionesque sociales conticescent.

Nunc autem, si ab hominum communitate *ad proprias Ecclesiae res considerandas* cogitationem convertimus, est profecto, cur animus Noster, tam magna temporum calamitate percussus, aliqua saltem ex parte reficiatur. Nam, praeter argumenta, quae se dant apertissima, divinae illius virtutis ac firmitatis qua pollet Ecclesia, non parum consolationis ipsa Nobis offerunt, quae *decessor Noster Pius X*, cum Sedem Apostolicam sanctissimae vitae exemplis illustrasset, *praeclara Nobis reliquit suae actuosae providentiae munera*. Videmus enim eius opera inflammatum universe in sacro ordine studium religionis; excitatam christiani populi pietatem; promotam in consociationibus catholicorum actionem ac disciplinam; qua constitutas, qua numero auctas Episcoporum sedes; institutioni adolescentis cleri tum pro severitate canonum, tum, quoad opus est, pro natura temporum consultum; a magisteriis sacrarum disciplinarum depulsa temerariae novitatis pericula; maiestati sacrorum artem musicam digne servire iussam, auctumque liturgiae decus; novis praeconum Evangelii missionibus christianum late nomen propagatum.

Magna sunt ista quidem Decessoris in Ecclesiam promerita, quorum memoriam grate posteritas conservabit. Quoniam tamen ager *Patrisfamilias*

²⁵⁾ Hebr. XIII, 13.

²⁶⁾ II. Cor. IV, 17.

semper, Deo permittente, *inimici hominis* malignitati patet, nunquam est futurum, ut ibi elaborandum non sit, ne *zizania* luxuriantia bonis frugibus officiant. Itaque, interpretantes dictum quoque Nobis, quod prophetae Deus dixerat: *Ecce constitui te hodie super gentes et super regna, ut evellas et destruas . . . et aedifices et plantes*²⁷⁾, quaecumque erunt mala prohibenda, bona provehenda, quantum erit in Nobis, summo usque studio curabimus, quoad Pastorum Principi rationem a Nobis administrati muneris placeat repetere.

Iam nunc igitur, Venerabiles Fratres, cum vos universos primo litteris affamur, commodum videtur Nobis nonnulla attingere capita rerum, quibus praecipuas quasdam curas adhibere decrevimus: ita, maturantibus vobis vestra opera adiuvare Nostram, maturius etiam optati fructus existent.

Principio, quoniam in omni hominum societate, quavis de causa coiverint, ad successum communis causae maxime interest socios in idem summa conspiratione conniti, omnino Nobis faciendum est, ut *dissensiones atque discordiae inter catholicos*, quaecumque sunt, desinant esse, novae ne posthac oriantur, sed ii iam unum idemque omnes et sentiant et agant. — Probe Dei Ecclesiaeque hostes intelligunt, nostrorum quodvis in propugnando dissidium sibi esse victoriae: quare illam habent usitatissimam rationem, ut cum catholicos homines viderint coniunctiores, tum, callide iniicientes eis discordiarum semina, coniunctionem dirimere nitantur. Quae utinam ratio ne ita saepe ex voluntate eis evenisset, tanto cum religiosae rei detrimento! Itaque ubi potestas legitima quid certo praeceperit, nemini fas esto negligere praeceptum, propterea quia non probetur sibi: sed quod cuique videatur, id quisque subiiciat eius auctoritati, cui subest, eique, ex officii conscientia, pareat. — *Item nemo privatus*, vel libris diariisve vulgandis vel sermonibus publice habendis, *se in Ecclesia pro magistro gerat*. Norunt omnes, cui sit a Deo magisterium Ecclesiae datum: huic igitur integrum ius esto pro arbitrato loqui, cum voluerit; ceterorum officium est, loquenti religiose obsequi dictoque audientes esse. *In rebus autem, de quibus*, salva fide ac disciplina, — *cum Apostolicae Sedis iudicium non intercesserit* — *in utramque partem disputari potest*, dicere quid sentiat idque defendere, sane nemini non licet. Sed ab his disputationibus omnis intemperantia sermonis absit, quae graves afferre potest offensiones caritati; suam quisque tueatur libere quidem, sed modeste sententiam;

²⁷⁾ Jerem. I, 10.

nec sibi putet fas esse, qui contrariam teneant, eos, hac ipsa tantum causa, vel suspectae fidei arguere vel non bonae disciplinae. Abstineant se etiam nostri, volumus, iis appellationibus, quae recens usurpari coeptae sunt *ad catholicos a catholicis distinguendos*: easque non modo devitent uti *profanas vocum novitates*, quae nec veritati congruunt nec aequitati; sed etiam quia inde magna inter catholicos perturbatio sequitur, magnaue confusio. Vis et natura catholicae fidei est eiusmodi, ut nihil ei possit addi, nihil demi: aut omnis tenetur, aut omnis abiicitur. *Haec est fides catholica, quam nisi quisque fideliter firmiterque crediderit, salvus esse non poterit*²⁸⁾. Non igitur opus est apposis ad professionem catholicam significandam; satis habeat unusquisque ita profiteri: „*Christianus mihi nomen, catholicus cognomen*“; tantum studeat se re vera eum esse, qui nominatur.

Ceterum, a nostris qui se ad communem rei catholicae utilitatem contulerunt, longe aliud nunc Ecclesia postulat, quam ut diutius haereant in quaestionibus, quibus nihil proficitur; postulat, ut summo opere contendant integram conservare fidem et incolumem ab omni erroris afflatu, sequentes eum maxime, quem Christus constituit custodem et interpretem veritatis. Sunt etiam hodie, nec ita pauci sunt, qui ut ait Apostolus, „*prurientes auribus, cum sanam doctrinam non sustineant, ad sua desideria coacervent sibi magistros, et a veritate quidem auditum avertant, ad fabulas autem convertantur.*“²⁹⁾ Inflati enim elatique magna opinione mentis humanae, quae progressionibus sane incredibiles in exploratione naturae, Deo nimirum dante, fecit; nonnulli, cum prae suo iudicio auctoritatem Ecclesiae contemnerent, usque eo sua temeritate processerunt, ut ipsa Dei arcana et omnia quae Deus homini revelavit, sua intelligendi facultate metiri atque ad ingenium horum temporum accommodare non dubitarent. Itaque exstiterunt monstruosi errores *Modernismi*, quem recte Decessor Noster „*omnium haereseon collectum*“ edixit esse et sollemniter condemnavit. Eam Nos igitur condemnationem, Venerabiles Fratres, quantacumque est, hic iteramus; et quoniam non usquequaque oppressa est tam pestifera lues, sed etiam nunc hac illac, quamvis latenter, serpit, caveant omnes diligentissime, hortamur, a quavis huius contagione mali; de quo quidem apte affirmaveris quod Iob alia de re dixerat: *Ignis est usque ad perditionem devorans, et omnia eradicans genimina.*³⁰⁾ — Nec vero tantum ab erroribus

²⁸⁾ Symb. Athanas.

²⁹⁾ II. Tim. IV, 3, 4.

³⁰⁾ Job. XXXI, 12.

catholici homines, cupimus, abhorreant, sed ab ingenio etiam, seu spiritu, ut aiunt, *Modernistarum*: quo spiritu qui agitur, is quicquid sapiat vetustatem, fastidiose respuit, avide autem ubivis nova conquirit: in ratione loquendi de rebus divinis, in celebritate divini cultus, in catholicis institutis, in privata ipsa exercitatione pietatis. Ergo sanctam haberi volumus eam maiorum legem: *Nihil innovetur, nisi quod traditum est*; quae lex tametsi inviolata servanda est in rebus Fidei, tamen ad eius normam dirigenda sunt etiam, quae mutationem pati possunt; quamquam in his ea quoque regula plerumque valet: *Non nova, sed noviter*.

Iam, quia, Venerabiles Fratres, ad profitendam aperte Fidem catholicam atque ad vivendum congruenter Fidei, plurimum homines fraternis hortamentis mutisque exemplis inflammari solent, ideo Nos alias atque alias excitari *consolationes catholicorum* equidem vehementer gaudemus. Atque illae non solum optamus ut crescant, sed volumus Nostro etiam patrocinio studioque semper floreat: floreant autem, modo praescriptionibus quas haec Apostolica Sedes iam dedit vel datura eis est, constanter fideliterque obtemperarint. Quotquot igitur, earum participes societatum, pro Deo Ecclesiaque contendunt, ne sinant unquam sibi excidere quod Sapientia clamat: *Vir obediens loquetur victoriam*;³¹⁾ nisi enim Deo paruerint per obsequium in Ecclesiae ducem, nec divinam sibi conciliabunt opem, et frustra contendunt.

Ad haec omnia vero — ut eum, quem expectamus, exitum habeant — nostis, Venerabiles Fratres, illorum necessariam esse prudentem sedulamque operam, quos Christus Dominus *operarios in messem suam* misit, id est *clericorum* — Quare intelligitis praecipuam vestram curam in hoc debere versari, ut et qui apud vos de sacro ordine iam sunt, in eis consentaneam sanctimoniam foveatis, et qui sunt alumni sacrorum, eos optimis institutis praeceptisque ad munus tam sanctum rite conformetis. Id vos ut quam diligentissime facere velitis — tametsi vestra diligentia hortatione non indiget — hortamur atque etiam obsecramus. Res enim eiusmodi agitur, ut nulla sit maioris momenti ad Ecclesiae bonum: qua de re, cum decessores Nostri fel. rec. Leo XIII et Pius X egerint data opera, Nos hic plura dicere non habemus. Tantum rogamus, ut illa Pontificum sapientissimorum acta, praesertim Piana *Exhortatio ad Clerum*, suadentibus atque instantibus vobis, ne unquam obruantur oblivione, sed studiosissime observentur.

³¹⁾ Prov. XXI, 28.

Unum tamen est, quod praeteriri silentio non debet: quotquot enim sunt sacerdotes, omnes, uti filios Nobis penitus dilectos, volumus admonitos, quam plane opus sit, cum ad propriam ipsorum salutem, tum ad sacri ministerii fructum, eos quidem *suo quemque Episcopo coniunctissimos esse, atque obsequentissimos*. Profecto ab illa elatione animi et contumacia, quae horum est temporum, non omnes, ut supra deploravimus, vacant administri sacrorum; neque enim raro contingit Pastoribus Ecclesiae, ut dolorem et impugnationem inde inveniant, unde solatium et adiumentum iure exspectarint. Iam vero qui tam misere officium deserunt, etiam atque etiam recogitent, divinam esse eorum auctoritatem, quos *Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei*³²⁾, ac si, ut vidimus, Deo resistunt, quicumque potestati cuivis legitimae resistunt, multo magis impie eos facere qui Episcopis, quos Deus suae potestatis sigillo consecraverit, parere abnuant. *Cum caritas*, ita Ignatius Martyr, *non sinat me tacere de vobis, propterea anteverti vos admonere, ut unanimi sitis in sententia Dei. Etenim Jesus Christus, inseparabilis nostra vita, sententia Patris est, ut et Episcopi, per tractus terrae constituti, in sententia Patris sunt. Unde decet vos in Episcopi sententiam concurrere.*³³⁾ Quemadmodum autem Martyr illustris, ita omnes, quotquot fuerunt, Patres et Doctores Ecclesiae locuti sunt. — Ad haec, nimis grave, propter difficultates quoque temporum, sacri Pastores ferunt onus; graviore etiam in sollicitudine sunt de gregis concrediti salute: *Ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri.*³⁴⁾ Nonne crudeles dicendi sunt, qui eis, obsequium debitum recusando, id oneris, id sollicitudinis augent? *Hoc enim non expedit vobis,*³⁵⁾ diceret istis Apostolus: idque propterea quia *Ecclesia est plebs sacerdoti adunata, et pastori suo grex adhaerens;*³⁶⁾ ex quo sequitur, cum Ecclesia non esse, qui cum Episcopo non sit.

Et nunc, Venerabiles Fratres, in harum exitu litterarum, sponte redit animus ad illud, unde initium scribendi fecimus; atque huius calamitossissimi belli finem, tum societati hominum, tum Ecclesiae, iterum omnibus precibus imploramus; hominum quidem societati, ut, reconciliata cum fuerit pax, in omni civili et humano cultu vere progrediatur: Ecclesiae

³²⁾ Act. XX, 28.

³³⁾ In Epist. ad Ephes., 11.

³⁴⁾ Hebr. XIII, 17.

³⁵⁾ Ibid. 17.

³⁶⁾ S. Cypr. „Florentio cui et Puppiano ep. 66 (al. 69)“.

autem Iesu Christi, ut, nullis iam impedimentis retardata, pergat in quavis ora ac parte terrarum opem et salutem hominibus afferre. — *Ecclesia* sane iam multo diutius *non ea, qua opus habet, plena libertate fruitur*; scilicet ex quo caput eius Pontifex Romanus illo coepit carere praesidio, quod, divinae providentiae nutu, labentibus saeculis nactus erat ad eandem tuendam libertatem. Hoc autem sublato praesidio, non levis catholicorum turbatio, quod necesse erat fieri, secuta est: quicumque enim Romani Pontificis se filios profitentur, omnes, et qui prope sunt et qui procul, iure optimo exigunt ut nequeat dubitari, quin communis ipsorum Parens in administratione Apostolici muneris vere sit et prorsus appareat *ab omni humana potestate liber*. Itaque magnopere exoptantes ut pacem quamprimum gentes inter se componant, exoptamus etiam ut *Ecclesiae Caput in hac desinat absona conditione versari*, quae ipsi tranquillitati populorum, non uno nomine, vehementer nocet. Hac igitur super re, quas Decessores Nostri pluries expostulationes fecerunt, non quidem humanis rationibus, sed officii sanctitate adducti, ut videlicet *iura ac dignitatem Sedis Apostolicae defenderent, easdem Nos iisdem de causis hic renovamus*.

Restat, Venerabiles Fratres, ut, quoniam principum eorumque omnium, qui possunt vel atrocitati vel incommoditati rerum, quas memoravimus, finem imponere, in manu Dei sunt voluntates, ad Deum suppliciter attollamus vocem, atque universi generis humani nomine, clamemus: „Da pacem, Domine, in diebus nostris.“ Qui de se dixit: *Ego Dominus . . . faciens pacem*,³⁷⁾ Ipse tempestatum fluctus, quibus et civilis et religiosa societas iactatur, nostris conversus precibus ad benignitatem, sedare celeriter velit. Adsit nobis propitia Virgo beatissima, quae ipsum genuit *Principem pacis*; ac Nostrae humilitatem Personae, Pontificale ministerium Nostrum, Ecclesiam atque adeo omnium animas hominum, divino Filii sui sanguine redemptas, in maternam suam fidem tutelamque recipiat.

Auspicem caelestium munerum ac testem benevolentiae Nostrae, vobis, Venerabiles Fratres, vestroque clero et populo apostolicam benedictionem amantissime impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die festo Sanctorum omnium, I Novembris MCMXIV, Pontificatus Nostri anno primo.

Benedictus PP. XV.

Datum Quinque-Ecclesiis, 1. Dec. 1914.

† Julius m. p.
episcopus.

³⁷⁾ Isai. XLV, 6—7.

XXIV.

4461

1914

Saepius contingit fideles de repente ad servitium militare vocatos tempore hoc vetito connubia prius celebrare velle. Cum igitur pluries non suppetat tempus pro opportuna dispensatione ad Ordinariatum recurrenti, praesentibus facultatem concedimus omnibus parochis, parochiarumque administratoribus dioecesis nostrae, ut in his casibus matrimonio absque recursu — servatis servandis — assistere possint.

Connubia in
tempore
vetito.

In matricula tamen observatio addatur matrimonium cum dispensatione sub numero supra assignato obtenta celebratum esse. Relatio dein in scriptis Ordinariatui substernenda erit.

4462

1914

Missae sollemnes parochiales diebus Dominicis et festivis tenore mandati in Litt. circ. XII. sub Nro 3156/1914. emanati tempore belli cum expositione SSi Sacramenti sunt celebrandae. Pluribus in parochiis tamen tum ob penuriam sacerdotum, qui propter hanc causam binare tenentur, tum vero ob locorum et temporis hiemalis adiuncta sollemnitas expositionis vix, aut ne vix quidem celebrari potest. Ut igitur difficultates superari queant concedimus, ut tempore hiemali sollemnitas expositionis iis in locis, ubi durante S. Missae sacrificio commode retineri non posset, post meridiem in solitis litaniis tantum celebretur.

Expositio
SSi in missis
sollemnibus.

4463

1914

Pensio.

Vota cleri dioecesani pensionem ordinariam Julio Tóth assessori consist., parcho Szentlőrincz-ensi, supranumerariam vero Sigismundo Pártos em. vicearchidiacono, parcho in Mözs adiudicarunt. Accedente igitur consensu Capituli Cathedralis supradictos parchos in numerum sacerdotum annua pensione provisorum suscepi.

4464

1914

Concursus
pro beneficio
Szentlőrincz.

Beneficium parochiale Szentlőrincz propter rudedonationem vacaturum, patronatui Exmi Domini Nicolai Principis Esterházy obnoxium, praesentibus usque 31. Dec. anni currentis concursui publico exponitur. Sacerdotes dioecesanos beneficium istud obtinere cupientes, in examine prosynodali approbatos provoco, ut recursus suos usque dictum terminum Mihi submittant.

4465

1914

Concursus
pro parochia
Mözs.

Pro beneficio parochiali Mözs, ob recessum proprii pastoris in statum quietis vacaturo, patronatui fundi studiorum obnoxio, hisce usque 31 — um Dec. a. c. concursum publico. Sacerdotes igitur dioecesani, secus approbati dicto beneficio potiri anhelantes inviantur, ut libellos supplices tymbro legali provisos et Exmo Domino Ministro cultus et instit. publicae inscribendos, infra terminum praefixum Ordinariatui exhibeant.

4466

1914

Personalia.

Josephus Bok cooperator in Máriakéménd, *Franciscus Kemény* coop. in Bonyhád, *Franciscus Navracsics* coop. in Podgajci, *Joannes Perhács* coop. in Petrijevci, *Julius Scheich* coop. in Kurd, *Joannes Tihanyi* praeb. Ecclesiae Cathedr. Quinque-Ecclesiensis tamquam curati castrenses ad servitium activum milit. vocati sunt.

Cooperatores translati sunt: Aemilius Leicht e Pécsbányatelep ad Püspökbogád, *Casimirus Loschert* e Somberek ad Palotabozsok, *Adalbertus Magyar* e Palotabozsok ad Szakcs.

4467

1914

Azon felette fontos kulturtörténeti célból, hogy a most folyó háborus vonatkozó anyag a későbbi történetkutatásnak biztosíttassék, a nm. válás és közokt. m. kir. miniszterium 5461/1914. eln. sz. megkeresésére f. é. XX. sz. körlevelemben 3915/1914. sz. a. e. tárgyban már kiadott utasításom kiegészítéseül elrendelem, hogy a joghatóságom alá tartozó összes hivatalok s intézmények a háborus eseményekkel kapcsolatos ügyiratokat gondosan megőrizték.

Háborus eseményekkel kapcsolatos ügyiratok megőrzése.

4468

1914

F. évi szept. 18-án 2791/1914. sz. alatt egyházmegyei főtanfelügyelőm útján buzdítottam a tisztelendő lelkészkedő papság és kedves tanítóim által egyházi főhatóságom alá tartozó iskolák tanulóit a hadsereg részére szükséges szederccserjelevél szedésére és gyűjtésére. A beérkezett jelentések-ből a legnagyobb örömmel szereztem tudomást, hogy a kedvezőtlen időjárás dacára 12 métermázsán felül gyűlt egybe száraz szederccserjelevél s így felhívásom, buzdításom sikerre vezetett. De sokkal több még ennél a tényleg gyűjtött szederccserjelevél sulya, mert nem jelezték mindazok, akik gyűjtöttek, a száraz levelek sulyát, nem lévén képesek az előirt időre megszáritani.

A szederccserjelevelek gyűjtésének eredménye.

Midőn ezért mindazoknak, kik ezen szép eredmény létrejötté körülserénykedtek, buzgólkodtak, őszinte köszönetet mondok, ugyanakkor értesítem a tiszt. iskolaigazgató plébános urakat, hogy az egybegyűjtött szederccserjeleveleket *zsákokban* a Magyar Királyi Honvédelmi Ministerium Hadsegélyző Hivatalának Budapestre küldjék minden késedelem nélkül. A M. Á. V. és a Kassa-Oderbergi vasút magyarországi vonalain a szederccserjelevél csomagok *vasuti szállítása ingyenes*, mint a vallás- és közoktatásügyi nm. minister urnak 5102/1914. eln. sz. alatt kiadott utasításából kitűnik, melyet ehm. főtanfelügyelőm f. évi nov. 24-ikén mindazon iskolák részére megküldött, melyek a gyűjtésről jelentést tettek.

Nem mulaszthatom el, hogy külön fel ne emlitem Alsószentmárton község tanulóit, kik 120 kg. és Pélmónostor község tanulóit kik 100 kg. szederccserjelevelet gyűjtöttek.

4469

1914

A Vörös Kereszt Egylet és a Magyar Hadsegélyző Hivatal részére f. é. XIX. körlevelemben elrendelt gyűjtés eredményét. Az általam jegyzett 2000 koronával együtt összesen 13635 K 22 f. folyt be fent megjelölt magasztos célokra; oly összeg ez, mely nyilvánvaló bizonyossága küzdő harcosainkkal s azok gyámolításra szoruló itthon maradt családjaival való legbensőbb együttérzésnek. Adja a jó Isten, hogy amit nemes felbuzdulásban a szent ügyért áldoztunk, dicsőséges győzelemben teremje meg bőséges áldását.

	K	f.
Saját jegyzésem	—	2000
Székeskáptalan	—	800
Rézbányay János	—	20
Körmendy Károly	—	30
Glatt Ignác	—	50
Streicher Péter	—	15
Czuppon Károly	—	5
Békefy Kálmán	—	2
Kulcsár János	—	5
Ollé Fülöp	—	4
Péhm Kristóf	—	2
Dr. Rézbányay József	—	50
Dr. Késmárky István	—	20
Dr. Gyömöre Zsigmond	100	—
Komócsy István	—	50
Szentkirályi István	—	20
Dr. Mosonyi Dénes	—	100
Dr. Sipos István	—	10
Dr. Szőnyi Ottó	—	20
Dr. Jakab Béla	—	50
Gábor György	—	20
Cserti István	—	10
Czindery Endre	—	10
Dr. Mérő József	—	50

Átvitel : 3443 —

	K	f.
Áthozat:	3443	—
Gaál János	—	10
Dr. Kéthelyi József	—	20
Dr. Gebauer Miklós	—	50
Tihanyi János	—	5
Rumsauer János	—	5
Györkös József	—	6
N. N.	—	5
Abaliget	—	53·04
Alsómocsolád	—	5·50
Apar	—	25
Babarcz	—	50
Bakonya	—	11
Baranyabán	—	235
Baranyakisfalud	—	19·17
Baranyaszentgyörgy	—	20
Baranyaszentistván	—	80
Baranyavár	—	25
Bár	—	11
Báta	—	27·83
Bátaszék	—	18
Bedeg	—	40

Átvitel : 4164·54

	K	f.	Áthozat :
	4164	54	
Bellye — — — — —	40	—	
Beremend — — — — —	70	—	
Berkesd — — — — —	121	—	
Bizovac — — — — —	10	—	
Bogdása — — — — —	35	35	
Bonyhád — — — — —	28	—	
Bonyhádvarasd — — — — —	55	80	
Bölcske — — — — —	10	—	
Brodjanci — — — — —	15	—	
Bükkösd — — — — —	6	98	
Čepin — — — — —	15	—	
Czikó — — — — —	17	50	
Darázs — — — — —	20	—	
Dályok — — — — —	32	52	
Dárda — — — — —	52	74	
Diósberény — — — — —	20	—	
Dolnji-Miholjac — — — — —	56	36	
Dombóvár — — — — —	66	37	
Döbrököz — — — — —	47	—	
Dunaföldvár — — — — —	20	—	
Dunakömlőd — — — — —	31	64	
Dunaszekcső — — — — —	45	37	
Egerág — — — — —	40	—	
Értény — — — — —	29	70	
Fadd — — — — —	52	—	
Feked — — — — —	28	—	
Felsőireg — — — — —	52	—	
Felsőmindszent — — — — —	60	—	
Felsőnyék — — — — —	28	86	
Felsőszentmárton — — — — —	20	—	
Garé — — — — —	10	—	
Gödre — — — — —	72	—	
Átvitel :	5373	73	

	K	f.	Áthozat :
	5373	73	
Görcsöny — — — — —	120	—	
Grábócz — — — — —	12	32	
Gyulaj — — — — —	49	33	
Gyűd — — — — —	28	47	
Harcz — — — — —	27	—	
Harkanovci — — — — —	30	—	
Herczegszőlős — — — — —	125	—	
Hetvehely — — — — —	15	—	
Himesháza — — — — —	248	92	
Hird — — — — —	20	—	
Hosszuhetény — — — — —	81	26	
Högyész — — — — —	188	12	
Ibafa — — — — —	5	—	
Izsép — — — — —	43	60	
Kajdacs — — — — —	13	—	
Kakasd — — — — —	150	—	
Kánya — — — — —	33	11	
Kárász — — — — —	30	—	
Keszü — — — — —	57	60	
Kisasszonyfa — — — — —	20	—	
Kisdorog — — — — —	161	52	
Kiskőszeg — — — — —	84	—	
Kisszékely — — — — —	9	10	
Kistengelicz — — — — —	21	04	
Kisvaszar — — — — —	15	—	
Kocsola — — — — —	50	10	
Koppányszántó — — — — —	30	—	
Köblény — — — — —	37	54	
Kővágószőlős — — — — —	75	08	
Kurd — — — — —	30	—	
Lakócsa — — — — —	27	40	
Lapáncsa — — — — —	50	—	
Átvitel :	7262	24	

	K	f.
Áthozat:	7262	24
Laskafalu — — — — —	200	—
Lánycsók — — — — —	22	—
Lengyel — — — — —	54	—
Lippó — — — — —	100	—
Lovászhetény — — — — —	20	—
Lőcs — — — — —	50	—
Magyarhertelend — — — — —	40	—
Magyarkeszi — — — — —	38	30
Magyarszentiván — — — — —	9	48
Magyarszék — — — — —	24	53
Majs — — — — —	30	16
Marijanci — — — — —	11	70
Mágocs — — — — —	40	20
Máriakéménd — — — — —	136	56
Mecsekjánosi — — — — —	15	—
Mecsekszabolcs — — — — —	60	24
Miszla — — — — —	7	90
Mohács ad S. Cruc. — — — — —	54	80
Mohács ad S. Mich. — — — — —	455	—
Mozsgó — — — — —	30	—
Mözs — — — — —	29	71
Mucsi — — — — —	7	—
Nagybicsérd — — — — —	74	42
Nagykónyi — — — — —	21	—
Nagymányok — — — — —	75	50
Nagynyárád — — — — —	90	—
Nagyvejke — — — — —	43	—
Nak — — — — —	24	—
Németbóly — — — — —	201	—
Németi — — — — —	15	—
Németkér — — — — —	22	—
Németmárok — — — — —	43	—
Átvitel:	9307	74

	K	f.
Áthozat:	9307	74
Olasz — — — — —	90	—
Ozora — — — — —	20	73
Paks — — — — —	140	37
Palotabozsok — — — — —	58	10
Pálfa — — — — —	12	—
Pári — — — — —	52	—
Pellérd — — — — —	40	—
Petrijevci — — — — —	50	—
Pécs-Székesegyház — — — — —	87	20
Pécs-Belváros — — — — —	103	—
Pécs-Budaikülváros — — — — —	30	—
Pécs-Szigetkülváros — — — — —	100	—
Pécs-Irgalmasok temploma — — — — —	9	17
Pécsbányatelep — — — — —	20	78
Pécsvárád — — — — —	248	32
Pélmonostor — — — — —	30	—
Pinczehely — — — — —	22	25
Podgajci — — — — —	25	—
Püspökbogád — — — — —	20	—
Püspöklak — — — — —	30	—
Püspöknádasd — — — — —	40	—
Püspökpuszta — — — — —	115	23
Püspökszenterzsébet — — — — —	30	—
Püspökszentlászló — — — — —	104	—
Radikovci — — — — —	5	—
Ráczmecske — — — — —	19	34
Ráczpetre — — — — —	44	26
Rácztöttös — — — — —	35	25
Ráczváros — — — — —	301	—
Regöly — — — — —	65	—
Sásd — — — — —	102	63
Siklós — — — — —	38	20
Átvitel:	11396	57

	K	f.		K	f.
Áthozat :	11396	57	Áthozat :	12530	50
Siklósbodony — — — —	10	—	Tamási — — — — —	52	80
Simontornya — — — —	4	30	Tengőd — — — — —	80	—
Sióagárd — — — — —	60	—	Tevel — — — — —	50	—
Šljivoševci — — — — —	50	—	Tolna — — — — —	100	—
Somberek — — — — —	50	—			
Sumony — — — — —	23	76	Vajszló — — — — —	5	—
Szabadszentkirály — —	120	—	Valpovo — — — — —	21	—
Szajk — — — — —	54	28	Várdomb — — — — —	12	—
Szakadát — — — — —	40	—	Vásárosdombó — — — —	167	12
Szakály — — — — —	49	64	Veliškovci — — — — —	30	—
Szakcs — — — — —	49	64	Véménd — — — — —	125	—
Szalatnak — — — — —	18	10	Viljevo — — — — —	50	—
Szálka — — — — —	1	28	Villány — — — — —	221	80
Szászvár — — — — —	150	—	Vókány — — — — —	40	—
Szebény — — — — —	40	—	Vörösmart — — — — —	30	—
Szekszárd-Belváros — —	52	—			
Szekszárd-Ujváros — —	120	—	Závod — — — — —	30	—
Szentdienes — — — — —	50	—	Zomba — — — — —	90	—
Szentlászló — — — — —	30	—			
Szentlőrincz — — — — —	99	08	Összesen :	13635	22
Szigetvár — — — — —	61	85			
Átvitel :	12530	50			

4470

1914

A folyó évben a következő adományok folytak be a Pius-internátus Adományok a
céljaira : Pius-inter-
nátusra.

Dr. Frey János orsz. képvis., himesházai esp. pl. 50 k., N. N. 100 k.,
Klein Tivadar pélmonostori pl. 50 k., N. N. 1000 k., Suligói András 2000
k., Dr. Sipos István theol. tanár 30 k., Dr. Szilvek Lajos kanonok 1000 k.,
Gábor György székesegyh. sekrestyeig. 200 k., N. N. 50 k., N. N. 175 k.,
Komócsy István t. pápai k. 200 k., Magyar Zsigmond koppányszántói esp.
pl. 25 k., I. b. Spies János prael. kanonok hagyatékából 141,67 k., Dombó-
vári esp. ker. 32 k., I. b. Sláby Vilma hagyománya 2000 korona.

Fenti adományokon kívül főméltóságu herceg Esterházy Miklós v. b.

t. t., egyházmegyénk több plebániájának fenkölt lelkü kegyura a Pius-Internátusban nevelendő egy tanuló ellátásdíjának biztosítására 17500 korona névértékű m. koronajáradékkötvényt, Hanny Gábor pápai praelatus, apátkanonok pedig ugyancsak egy tanuló javára 14000 koronát tett le alapítványul első sorban a saját rokonságából származó gyermekek javára.

A nagylelkű adakozóknak és az alapítványok létesítőinek ehelyütt is benső köszönetet mondok azzal az óhajtással, vajha e nemes példákat mentől többen követnék a jövőben is.

4471

1914

Hajós Gy.:
„A természet-
ben Isten
nyomain.”

Hajós György fejeéregyházmegyei áldozár, bicskei s. lelkész „A természetben Isten nyomain” (nagy nyolcadrét, 468 oldal) című apologetikus munkával gazdagította hitvédelmi irodalmunkat. A célszerűségi istenbizonyítékot dolgozta fel széles olvasottsággal és kiváló elmeéllel a szorgalmas író, s a modern természettudományok alapján és a keresztény bölcsélet igazságainak fényénél ezen legujabb művében is derék munkát végzett. A szerző a természet szeretetére és megértésére buzdítja a művelt olvasót. Végigvezeti őt a csillagok világában, azután földünk célszerűségét és szépségét tárja eléje. Felfedi az élőlények titokzatos világát. Rámutat az ember testi és lelki fölényére. Mindenütt rávilágít a modern természettudományok fényével a valóságra és meggyőző szakértelemmel bizonyítja a divatos monista természetfelfogással szemben, hogy a világban kézzelfogható rend és célszerűség van, amely a világ felett álló törvényhozót, *teremtőt* tételez fel, ami a személyes Isten létéről tanuskodik. Az egész mű kilenc fejezetből áll, s a két utolsó fejezetben a szerző bölcséletileg bizonyítja azt, amit természettudományi alapon, költői nyelvezettel az előző fejezetekben kifejtett. A munka kiválóan korszerű nemcsak azért, mert ellenfeleink is természettudományi alapon támadnak ellenünk, s a szerző e támadásokat a legujabb kutatások eredményeinek könnyed felhasználásával veri vissza, hanem azért is, mert e könyv felette alkalmas arra, hogy az olvasóban megerősítse a Gondviselésbe vetett hitet, mire e világháboru borzalmi között mindenekfelett szükség van. Ép ezért a legmelegebben ajánlom e könyvet a tiszt. egyházmegyei papság és az intelligens világi hivek figyelmébe. A könyv Buzárovits Gusztáv kiadásában (Esztergom) jelent meg. Ára fűzve 6 korona. Megrendelhető Pécsen a Dunántul könyvkereskedésében is.

Datum Quinque-Ecclesiis, 6. Dec. 1914.

† Julius m. p.
episcopus.

XXV.

4600

1914

Első szent királyunk, amint földi elmulását közeledni érzé, országát ^{A pécsi egyházmegye felajánlása} s nemzetét a Szent Szűznek, az Isten anyjának ajánlotta, hogy ő legyen égi hadvezére, mennyei oltalma. Nagyasszonya, pátronája lett ő eként a Jézus szentséges Szívének. magyar nemzetnek, kihez búban, bajban, örömben és boldogságban, béké-
bon és háboruban gyermeki lélekkel, benső bizalommal fordulhat mindenki: a koronás király, az ország nagyjai és a köznép fia.

Fenségesen megkapó jelenet. Az első ezerév derengő hajnalán a fia halálát gyászoló, s nemzete jövőjén aggódó szent István segélyt, támaszt és égi oltalmat keres — és talál is az Isten anyjában, kit országa védőjéül, nemzete anyjául hagyott a magyarra. És az Isten anyja, Magyarország égi pátronája kilencszáz éven át óvta, védte, pártfogolta e szegény nemzetet s ezer vész, harc és vihar után is megőrizte a három hegy s a négy folyó népét, hogy a magyar nemzet sértetlenül léphesse át a második, az új ezer évnek reményeink szerint jobb jövőbe vezető küszöbét.

S ime az új ezer év kezdetén pusztító fergeteg kerekedik Magyarország körül. Az emberi önzés, a kaján irigység, az aljas boszuvágy háborut idéz fel és az ellenségek egész áradata tör hazánk, nemzetünk és királyunk ellen. S midőn ma milliók állnak véres harcban és fiaink száz-
ezrei küzdenek s véreznek az igazság győzelméért számtalan csatában, midőn hazánk határait a gyilkos ellenség környékezi, hogy e drága földet elrabolják tőlünk, s megingassák szent István országát, összetörjék trónját, koronáját és minden emlékét: Felséges királyunk, aki nemzetünket az új ezer évbe Isten segélyével nemrég bevezette, — mint egykor szent István — égi oltalmat kér és a Szent Szűz Szeplőtelen Fogantatásának örök szép ünnepén felajánlja magát, felséges családját, s koronáit az Ur Jézus szentséges Szívének. Annak a szent Szívnek, melyet Isten mindenhatósága a Szűz Anya méhében alkotott, s melytől Nagyasszonyunk minden dicsősége, hatalma származik. Annak a szent Szívnek, mely csak azért tört meg a

keresztfán, hogy bűneink bilincseit összezúzza s utat nyisson nekünk újból az egekbe. Annak a szent Szívnek, mely vére ontásával vivta ki győzelmét a bűn és az örök halál felett.

Győzedelmes szív lett a halálban: az örök szeretet, az isteni jószág és a mérhetetlen irgalom diadalát aratta így értünk. Drága vére hullásának s örök győzelmének emlékeül pedig megtartotta szent Szívének megdicsőült sebét, hogy annak látása bizalmat fakasszon és békét hirdessen. „Confidite, ego vici mundum“¹ „Bizzatok, én meggyőztem a világot.“ „Pax vobis: ego sum, nolite timere“² „Békeség nektek: ne féljete, én vagyok“.

Ehez a Szent szívhez, az Ur Jézus győzedelmes, Szentséges Szívéhez fordult e napokban szent István utóda, koronás királyunk, hogy e szent Szív a béke áldását visszaadja nekünk, melynek védelméért ádáz elleneink erőszakkal fegyvert nyomtak nemzetünk kezébe.

Erős hittel, törhetetlen bizalommal tekintünk és fohászkodjunk mi is e szent Szívhez, hogy midőn fiaink, testvéreink vére hitünkért, hazánkért, királyunkért folyó küzdelmünkben patakokban hullik, a béke zálogát, a döntő győzelmet kiesdhessük tőle.

Igen, győzelemért könyörgünk előtte. Győzelmet kívánunk ezeréves, szeretett hazánk, mely a hitért és az igazságért már annyiszor vérzett és most újból rettentő harcot viv; győzelmet, diadalt a mi hőseinknek, akik feláldozva mindent, ami szíveiknek kedves, testükkel, vérükkel védik hazájukat, nemzetüket, honfitársaikat; győzelmet és békét végül mindazoknak, akik a harcokban szenvednek, véreznek, s közben ki is mulnak.

Győzelemért imádkozunk tehát, hogy békénk lehessen, hogy a jogrend visszaálljon, a bécsület, az igazság újból uralkodjék, s a szeretet visszatérjen a nemzetek közé. Győzelmet kérjünk az Ur Jézus győzelmes Szívétől, hogy ennek nyomában ama vigasztaló ígét is hallhassuk: Béke nektek! Az én békém nektek!

A magyar püspöki kar Felséges Urunk példáján indulva elhatározta hogy 1915. január 1-én egyházmegyéiket ünnepélyesen az Ur Jézus szentséges Szívének ajánlják, örök és szent szövetségben egyesítve vele hiveiket, hogy az isteni szív védje meg e válságos időkben a vérző nemzetet és a döntő győzelem által maradandó békéhez segítse.

Készséges örömmel csatlakoztam én is a magasztos tervhez s ugyan-

¹ Joan. XVI. 33.

² Luc. XXIV. 36.

ezt megvalósítandó ezennel elrendelem, hogy a pécsi egyházmegye területén 1915. jan. 1-én felajánló ájtatosság tartassék az összes plebánia- s egyéb nyilvános templomokban, amelyekben rendes istenitisztelek szoktak végeztetni.

A legközelebbi vasárnapon, illetve ujév napján a szentmisével kapcsolatos szent beszédben fejtsék ki a lelkipásztorok hiveik előtt a felajánlás jelentőségét s ama kegyelmeket, melyek az Ur Jézus szentséges Szívének gyengéd tiszteletéből oly bőven fakadnak. A felajánlás maga, ott ahol a háboru tartama alatt a rendes esti ájtatosságot megtartják: ennek megszőkott órájában; a többi templomokban mindenütt délután 5 órakor történjék a legméltóságosabb Oltáriszentség ünnepélyes kitétele mellett. A f. évi XIII. körlevélben előirt ájtatosság rendje annyiban változik, hogy a Mindenszentek litániája helyett Jézus Szive litániája végzendő a szokásos könyörgésekkel, melyek után az alább következő felajánló imádság lesz befejezésül elmondandó. Ahol a körülmények megengedik, kívánatos, hogy az ájtatosság szent beszéddel tartassék.

Óhajtandó hogy Felséges Urunk példája nyomán az összes polgári és katonai hatóságok is részt vegyenek a felajánló ájtatosságon; miért is azok az ájtatosság idejének pontos jelzésével eleve meghivandók.

Azokban a templomokban, amelyekben vásár- és ünnepnapokon délutáni istenitisztelek nem szokott tartatni, a felajánlás a szent mise után végzendő a kitett Oltáriszentség előtt.

Pécs, 1914. dec. 21.

† Gyula s. k.
püspök.

Fölajánló imádság.

(A pécsi egyházmegye hivatalos imádsága 1915. január 1-én.)

Úr Jézus, akinek a mennyei Atya örökségül adta a népeket és birtokul a föld határait, hozzád fordulunk a megpróbáltatásnak nehéz napjaiban és esedezve kérünk, vedd oltalmadba örökségedet, a háboru csapása alatt vérző magyar hazánkat. Emlékezzél meg őseink buzgóságáról, akik szent Nevednek dicsőségeért küzdöttek, emlékezzél a mártírok vérérl, amely erre a földre ömlött, a hitvallók és szüzek imádságáról, amelyet a hazának jóvoltáért mondtak el egy évezreden át. Annyiszor tapasztaltuk oltalmazó segítségedet a veszélyek idején, azért bizalommal járulunk most az élet-halálharc óráján oltárod zsámolyához és kérjük szentséges Szivedet, amely

ezt az országot szeretetébe fogadta, öntse ki ránk minden tudományt felülhaladó szeretetét és engedje meg kegyesen, hogy apostoli királyunkat, szent István koronájának viselőjét, a hazának püspökeit és hatóságait, a vitéz hadsereget, a hiveket Neki szenteljük. A te isteni Szived megígérte, hogy áldásainak teljével halmozza el, békét, támogatást és vigasztalást nyújt mindazoknak, akik őt tisztelik. Ime mi mindnyájan, a szorongatott magyar hazának polgárai szentséges Szivednek ajánljuk magunkat és kérjük a jogainkért és az igazságért folyó harcunkban a győzelem kegyelmét és a tartós békének áldását. A te szentséges Szived drága vérének hullásával legyőzte az emberi nem üdvösségének ellenségét. Engedd, kérünk, hogy ez a győzelmes Sziv legyen a mi hadseregünknek győzelmi zászlaja, az aggódó szülőknek reménye, az elhagyott özvegyeknek és árváknak vigasztalása. Fogadd ezt a nemzetet atyai kebledre, amint a szeretett tanítványt halálküzdemed előestéjén szerető szivedre ölelted. Aki nem akarod a bűnösnek halálát, tedd, hogy a harcban elesett hőseinknek isteni Szived legyen boldog nyugvóhelyük.

Az élőket kapcsold oly szorosan magadhoz, hogy azok soha többé el ne szakadjanak tőled. Szítsd föl a mi sziveinkben az irántad való szeretetnek lángját. Örömmel adjuk át sziveinket Neked, hogy azokat alakítsd át ten Szived szerint.

Tudjuk, hogy méltatlanok vagyunk a te kegyelmedre és bűneinkkel megérdemeltük a szörnyű csapást, amely országunkat sújtja és azt mély gyászba borítja. De e nagy veszedelem pillanataiban megismertük gyarlóságainkat és szivünk mélyéből fakadó bűnbánattal kérünk irgalmas Szivedtől bocsánatot.

Uj frigyét akarunk kötni Veled, amely örökre biztosítsa nekünk atyai szeretetedet és hathatós oltalmadat. Amint az ószövetséget az áldozatok vére pecsételte meg, az ujszövetség pecsétje pedig a te szent Szivednek drága vére volt: úgy fogadd a mi különös frigyünknek zálogául testvéreinknek a csatatereken kiömlött vérét, melyet szent neved dicsőségére s egyben bűneink bocsánatára ezennel Neked ajánlunk.

Add, hogy a Veled való szent szövetségben a béke áldásait élvezhessük s a te hűséges szolgálatodban eltöltött földi vándorlásunk után megdicsőült szenteiddel az örök béke hazájában szakadatlanul imádhassunk téged, aki élsz és uralkodol az Atyával és a Szentlélekkel egyetemben mindörökön örökké. Amen.

E felajánló imádságot imakönyv alakban magyar és német nyelven Buzárovis Gusztáv is kiadta: Esztergomban. Ára 100 példányonként 1 kor. 50 fillér. Kapható Pécsett a Dunántúl könyvkereskedésében is.

1914.

XXVI.

4671

1914

Ex audientia Ssmi, die 10 novembris 1914.

Pius f. r. Papa X, annuens precibus quas Eidem obtulerat R. P. Norbertus Monjaux, O. F. M., rector Instituti sacris scapularibus inter milites propagandis, rescripto, die 22 martii anno 1912. a Secretaria Status dato, benigne concessit ut omnes milites ex copiis terrestribus et maritimis, sub armis constituti, pro lubitu possent legitime, quovis tempore, sacris scapularibus adscribi eisque definitive adscripti permanere atque adnexas indulgentias et gratias lucrari, ea tantum conditione, ut metallicum numisma, supremae S. Congregationis S. Officii decreto diei 16 decembris 1910 praescriptum riteque benedictum, deferent, nec tamen prius scapularia ex panno, uti par est, recipiendi lege tenerentur.

Unicuique
sacerdoti
conceditur
facultas, prae-
senti bello
durante, in
militum uti-
litem, sin-
gulis scapu-
larium bene-
dictionibus
numismata
ditandi.

Cum autem ab eodem pii Operis rectore S. Sedi nunc nuntiatum sit ingentem sane militum numerum quam plurimi facere spirituale numismatis illius gestandi beneficium, idque vehementer optare, nec ipsis pro rei necessitate praesto esse sacerdotes qui facultatibus singulas scapularium benedictiones numismati attribuendi polleant, Ssmus Dominus noster Benedictus divina providentia Papa XV, referente me infrascripto sacrae Congregationis Negotiis Ecclesiasticis Extraordinariis praepositae Secretario, ad eosdem milites in optimo proposito confirmandos, ad ferventiores in iis excitandos pietatis sensus, atque etiam ad favores omne genus sacratissimi Cordis Iesu et beatissimae Virginis ipsis hoc miserrimo tempore conciliandos, benigne indulgere dignatus est ut omnes sacerdotes ex utroque clero, licet nondum ad confessiones adprobat, in utilitatem militum cuiusvis gradus, qui e nationibus sint bellum gerentibus, usque dum hoc idem bellum ardeat, singulis scapularium benedictionibus ditandi praescripta a S. Officio numismata plenam habeant facultatem, eaque libere omnino uti possint ac valeant.

Contrariis quibuslibet, iis nominatim quae statuta sunt in Motu Proprio diei 7 aprilis anno 1910, minime obfuturis.

Datum Romae, e Secretaria eiusdem S. Congregationis, die, mense et anno praedictis.

Eugenius Pacelli, *Secretarius*.

4672

1914

Ordinatio.

Stephanus Papp diaconus, catecheta in Gyulaj, die 21. Decembris a. c., festo S. Thomae Apostoli per impositionem manuum Nostrarum episcopali ad ordinem s. presbyteratus in Sacello Nostro domestico Quinque-Ecclesiensi promotus est.

4673

1914

Personalia.

Sua Caes. et Apost. Regia Maiestas altissima sua resolutione Rssmum Dominum *Richardum Povischil*, Canonicum Ecclesiae Metropolitanae Colonicensis, abbatem titularem S. Michaelis Archangeli de Báta clementissime nominare dignata est.

Josephus Bende cooperator Bükkösd-ensis vicarius in spiritualibus et temporalibus aegroti parochi Kisvaszarensis;

Stephanus Cserti et *Andreas Czindery* cooperatores Quinque-Ecclesienses in Suburbio Budensi erga preces Ignatii Károly t. abbatis, parochi Quinque-Ecclesiensis ad S. Augustinum, vicarii eiusdem in spiritualibus constituti sunt.

Josephus Bótz cooperator antea in Püspökbogád valetudinis curandae gratia a serv. dioecesano ad interim relevatus, *Josephus Marek* cooperator e Lakócsa ad Petrijevci dispositus est.

4674

1914

Népfölkelési

tényleges
szolgálat alól
a papok fel-
mentetnek.

Vallás- és közoktatásügyi ministertől. — 5261. eln. sz. — Értesítés. — Az 1878. évtől 1890. évig bezárólag terjedő időben született és fegyverképtelennek nyilvánított, illetőleg a hadsereg vagy honvédség kötelékéből felülvizsgálat útján elbocsátott egyének az 1886. évi XX. törvénycikk alapján összeíratnak, újból megvizsgálatnak s alkalmasságukhoz képest népfölkelési tényleges szolgálatra behivatnak.

A vallás- és közoktatásügyi minister hatósági és illetékességi, illetőleg főfelügyeleti körében az összeírás a népfölkelési szemlén való megje-

lenés és egyuttal bizonytalan időre a népfölkelési tényleges szolgálat alól is föl vannak mentve azon népfölkelésre kötelezett egyének, akik a népfölkelési tényleges szolgálat alól már eddig is névszerint felmentve voltak, továbbá a bevett és a törvényesen elismert vallásfelekezeteknek felmentett papjai, illetőleg felavatott lelkészei és papi jellegű tanárai. — Budapest, 1914. évi november hó 7-én. — Jankovich s. k.

4675

1914

Az Orsz. Hadsegélyző Bizottság és a közigazgatási hatóságok megkeresése alapján a következőkre hívom fel a tiszt. egyházm. papság figyelmét: A háboru által előidézett súlyosabb gazdasági helyzet kívánatossá teszi, hogy a közönséget minden illetékes oldalról a józan takarékosagra intsek. Takarékoskodni kellene mindenekelőtt az élelmi szerekben és ezek között is főleg a gabonafélék felhasználásában. A kormány azon kezdeményezése, mely a buza és rozslisztnek, árpa, tengeri és burgonya liszttel való keverését rendelte el, a szélesebb rétegekben is népszerűsítendő, természetesen oly módon hogy ebből a buza és rozskészletekre vonatkozólag a valóságnál kedvezőtlenebb hírek ne kerüljenek forgalomba. Mindkét gabonanemből annyi van ma az országban, hogy a szükséglet fedezése a jövő évi termésig import nélkül is biztosítottnak látszik, ha a közönség vele takarékosan bánik. Akkép történjék azonban ez a felvilágosítás, nehogy akaratlanul is hozzájáruljunk a gabona- és lisztárak még nagyobb emelkedéséhez. Figyelmeztetendő a közönség arra is, hogy ne engedje magát félrevezetni lelkiismeretlen üzérek által, kik amint hallatszik, az ország több vidékén rémhírek terjesztésével a magánvagyon biztosságába vetett hitet megingatni és ez által különösen a kisgazdák állatállományát értéken alól összevásárolni igyekeznek. Nem lehet eléggé hangsúlyozni, mekkora érdek fűződik állatállományunk csonkítatlan fenntartásához, nem is szólva arról, mekkora kárt szenved a gazdaközönség az ár leszorítása által.

Takarékos-
ság az élelmi
cikkekkel, ki-
vált a gabo-
nafélékkel. Az
állatállomány
fenntartása.

Üdvös és hazafias szolgálatot teljesít a tiszt. papság, ha a szószék-
ről s a néppel való érintkezés során a hiveket ily irányban felvilágosítja és
nekik jóakaró tanácsokkal szolgál.

4676

1914

A nm. vallás és közokt. minister urnak az óvodák lehető nyitva-
tartása ügyében kiadott rendeletét azzal teszem közzé, hogy az a hatósá-

Min. rendelet
az óvodák

nyitvatartása
ügyében. gom alá tartozó óvodai felügyelő bizottságokkal tudomásvétel és miheztar-
tás végett közöltessék.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Minisztertől. 163366/1914.
szám. VI/d.

A kisdedóvóintézetekben rendszeresített egy havi szünidőnek az 1915.
év január haváról való elhalasztása tárgyában a kir. tanfelügyelőkhöz inté-
zett körrendeletemet másolatban oly tiszteletteljes kéressel van szerencsém
a főtitzt. Főhatóságnak megküldeni, hogy mivel a rendelkezés alapjául
szolgáló indokok a hitfelekezeti kisdedóvó-intézeteknél is fennállanak, a fő-
hatósága alá esetleg tartozó ily intézetekre nézve saját hatáskörében meg-
felelően intézkedni méltóztassék. Budapest, 1914. december hó 12-én.
Jankovich.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztertől. 163366/1914.
szám. VI/d.

KÖRRENDELET.

A háboru által előidézett rendkívüli közállapotokra való tekintettel
sulyt helyezek arra, hogy a kisdedóvóintézetek állandóan működésben
maradjanak s ilykép a téli hónapokban is megszakítás nélkül a gondozásra
és felügyeletre szoruló kisdedeknek rendelkezésére álljanak. Ehhez képest
folyó évi 108815/1914. VI/d. szám alatt kelt körrendeletem kapcsán elren-
delem, hogy a kisdedóvási intézetekben rendszeresített egy havi szünet az
1915. év január havában az állami és községi intézetekben ne tartassék
meg. Fenntartom magamnak, hogy az így elmaradó egy havi szünidőt az
óvónők részére, normális közviszonyok helyreállta után, később megál-
lapítandó időben, engedélyezzem. Budapest, 1914. december hó 12-én.
Jankovich.

4677

1914

A Magyar
Hadsegélyző
Hivatal kö-
szönete.

A Magyar Hadsegélyző Hivatal és a Vörös Kereszt-Egylet javára
eszközölt egyházmegyei gyűjtés eredményéből 6820 koronát küldöttem fel
a Hadsegélyző Hivatalnak, míg a gyűjtés másik felét a Vörös Kereszt Egy-
let pécsi fiókjának rendelkezésére bocsátottam. A Magyar Hadsegélyző Hi-
vatal elnökének meleg köszönetét tudomásvétel céljából alább egész terje-
delmében közreadom.

10193. Hd. H. Méltóságos gróf Zichy Gyula püspök urnak Pécs.

Méltóságos Püspök Ur!

Méltóságodnak 4545/914. sz. nagybecsü átirata kapcsán hozzánk juttatott 6820 korona hazafias és nemes adományáért fogadja Méltóságod mélyen érzett hálánk és köszönetünk kifejezését, és tisztelettel kérjük, hogy azt a Méltóságod körlevelében megjelölt adakozóknál is tolmácsolni méltóztassék.

Ez alkalomból engedtessek megjegyezni, hogy a midőn a művelt és hazafias közönség minden rétege teljes szívvvel siet segítségünkre az elénk tűzött nemes cél megvalósításában, különös lelkesedéssel tölt el az a tudat, hogy Méltóságodban és a magas Klerusban törekvéseinknek oly nagylelkű támogatóit tisztelhetjük, akiknek példás hazaszeretete és önzetlen jótékony-sága minden magyar embernek követendő példaképül szolgál s ezért tevékenységünk sikerének leghathatósabb biztosítékát képezi.

Fogadja Méltóságos Püspök Ur kitűnő tiszteletem és nagyrabecsülésem őszinte nyilvánítását.

A Hadsegélyző Hivatal vezetője: Kirchner cs. és kir. altábornagy.

4678

1914

Az ujévi üdvözetek megváltása tárgyában a Magyar Hadsegélyző Hivatal elnöke megszívlelésre méltó felhívást intézett Hozzám. A benne foglalt kérelmet a tisztt. egyházmegyei papság és hiveim jóindulatu támogatásába ajánlom annyival is inkább, mert mindnyájan napról-napra tapasztalhatjuk, hogy a véres világháboruban elesett honfitársak és a segélyezésre szoruló hátramaradottak száma állandóan emelkedik. Ujév napján egyházmegyéinkben már amugy is gyűjtés van elrendelve, arra a napra tehát újabb gyűjtést nem engedélyezhetek, ahol azonban az ó-év utolsó napján az özvegyek és árvák javára gyűjtés eszközölhető, annak megtartását szívesen megengedem. Az ujévi üdvözlések megváltásából és az esetleges gyűjtésből eredő összegek egyenesen a Magyar Hadsegélyző Hivatal címére (Budapest, IV. Váci-u. 38.) küldendők. Az ujévi üdvözléseket 200 koronával magam is megváltottam.

Az uj évi
üdvözetek
megváltása.

Méltóságos, Gróf Püspök Ur!

Ugy a sajtóban, mint a közvéleményben évről-évre elhangzik az a fel-szólalás, hogy az ujévi üdvözlések atavisticus, de belénk nevelt szokását az üdvözlés költségeinek jótékonycélra való megváltásával pótoljuk.

Az idén, amikor az újév első napján is ágyuk dörögnek: szinte bántó az emberek konventionális újévi köszöntése. — Sajnos — nem chablonos időket élünk, s minden chablon ki is rí e történeti napok kereiből.

Ha valaha, úgy ma kell megszívlelnie a társadalomnak, hogy e stereotip üdvözlések megváltásával könnyeket lehet felszárítani, fájdalmakat lehet enyhíteni.

A háboru méretei előre nem láthatott dimensiokat öltöttek, az öldöklő fegyverek a technika minden raffináltságával pusztítják véreinket, akik kétségbeesett hitveseket, siró, éhező gyermekeket hagytak otthon.

Az újévi üdvözlések a legegyszerűbb polgári háztartás budgetjéből is elvonnak jelentékeny filléreket, irodák, vállalatok pedig koronákat költenek reá. — Mindez elszigetelten jelentéktelenül hangzik, ha azonban a nemzet egész társadalma hazafias és philantropikus felbuzdulásában mint egy ember mozdul meg, az eredmény nem is remélhető dimensiokat ölthet.

E mozgalom nem az emberek egymás iránti szeretetének és a jó kívánságokban rejlő kedves és emberi érzéseknek a csökkentetését célozza, csak azt vitatjuk, hogy az újévi mozgalom a socialis együttérzésnek igen jelentéktelen tényezője, a tervezett megváltási actio sikere ellenben a nemzet nagy solidaritásának lenne dicső symboluma.

Kérem Méltóságodat, kegyeskedjék ezt a mozgalmat lelkes kezeibe venni és egyházmegyéje papságához intézendő köriratot kibocsátani, amely az újévi üdvözlések megváltására jó példával való előljárássra buzdítja a lelkészeket s az ő utjokon a hiveket. Azt hiszem nincs kegyetlenség abban, ha e szeretetmozgalom a szószékről is irányítást nyer.

Méltóságod a hadsegélyezés érdekei iránt eddig is meleg érdeklődést és tettekben nyilvánuló támogatást tanusított. Ennek kitűnő jelét látnám abban is, ha az újév napján és Sylveszter estéjén kegyes volna megengedni, hogy az özvegyek és árvák javára a templomokban adományokat gyűjthesse.

Ugy az újévi üdvözlések megváltása révén jelentkező bevétel, mint e templomgyűjtés eredménye is „szeretetadomány a katonai özvegyek és árvák javára“ portomentesen juttatható el a Hadsegélyező hivatalhoz (Budapest IV. Váczi-utca 38. sz.) s a hadsegélyező hivatal gondoskodni fog arról, hogy azokra való tekintettel, akiket ennek a társadalmi conventiónak elmaradása fészélyez, az összes újévi üdvözlésmegváltások hirlapilag nyerjenek elismerést.

A katonai özvegyek és árvák ellátása állami feladat ugyan, de a társadalom önzetlen támogatása nélkül korunknak és generationknak ezen rendkívül súlyos problémája kielégítő módon nem oldható meg. — Segély-actionknak — sajnos — az eddigi eredmények dacára is, csak a kezdetén vagyunk s a fenti actio, amely az ujévi ajándékokra ráutalt szegény embe-
rektől sem óhajtja ezt a bevétel forrásukat elvonni, az egész társadalom egységes megmozdulása esetén óriási lökést adhatna az özvegyek és árvák javára kifejtett mozgalmunknak.

Fogadja Méltóságod mély tisztelem őszinte nyilvánítását.

A Hadsegélyző Hivatal vezetője: *Kirchner* cs. és kir. altábornagy.

4679

1914

A magyarországi latin és görög szertartásu rk. tanítók segélyalapjának középponti bizottsága f. évi szept. 20-án tartotta XXX. közgyűlését, amelynek jegyzőkönyvéből egyházmegyéim tanítóinak tájékoztatása végett a következőket közlöm.

Orsz. kath.
tanítói
segélyalap
közp. bizott-
ságának gyű-
léséről érte-
sítés.

A segélyalap 2000 K-t osztott ki segély és 3000 K-t ösztöndíj címén. Segélyezésért 81 kérvény érkezett be s ezek közül 50 folyamodó részesült segélyben fejenként 40—40 K-val. Egyházmegyémből Balla Sándor szekszárdi tanító és özv. Uj Jánosné abaligeti lakós részesültek segélyben.

Az 1914. évben felosztás alá esik 10289 K 24 f., melyből ösztöndíjakra 3086 K. 77 f., segélyezésre 4115 K 69 f., a létesítendő orsz. kath. tanítói árvaház alapja javára 2057 K 85 f., a netán létesítendő orsz. kath. tanítói tápintézet alapjára 1028 K 93 f. jut. Elnök e kimutatás alapján előterjeszti a jövő évi költségvetést, mely szerint ösztöndíjakra és segélyekre 5000 K., ezenkívül időközi segélyezésekre és kiadásokra 2363 K 9 f. jut. A bizottság az elnök által előterjesztett költségvetést elfogadja s egyben felhatalmazza az elnököt, hogy a rendelkezésre bocsátott 2363 K 9 f.-ből különösen a hadbavonult tanítók családjainak sürgős segélyeket utalhasson ki és a bizottság intézkedései szerint fizetéseket eszközölhessen.

Végül felszólalás történt, miszerint a kath. tanitóság nem pártolja eléggé az alapot, holott az egyesület minden erejével arra törekszik, hogy a segélyalap minél nagyobb eredményt érhessen el s hogy a 20000 tagból álló tanítói testület gyermekeiből minél többet lehessen segélyezni. Ép ezért ismételten felhivom kedves tanítóimat, hogy az orsz. kath. tanítói

segélyalapot minden erejükkel támogassák, a tagdíjakat pontosan fizessék s akik esetleg még nem volnának tagjai, azok iparkodjanak mielőbb ez alap tagjai sorába belépni.

4680

1914

A „Tábori
levelek“
ajánlatnak.

A sebesült és beteg katonákra, valamint az itthon maradt aggódó családtagokra is felette nagy áldás egy-egy felemelő és üdvös olvasmány. Az ily olvasmányok nemcsak szórakoztatják, hanem fel is üditik és meg is acélozzák a betegek és csüggedők lelkét. E nemes célt kívánják szolgálni az „Élet“ kiadásában eddig megjelent és még kiadandó „Tábori levelek.“ Ezek a füzetkék az isteni igazságokat az érdekes olvasmány felüdítő örömével szinte észrevétlenül ültetik a szivekbe s a fogékony lelkeket az igaz erősség és a vigasztalás örök forrásához, az Ur Jézushoz vonzzák. Terjesztésüket a legmelegebben ajánlom a tiszt. egyházmegyei papság és hiveim figyelmébe. Megrendelhetők az „Élet Irodalmi és Nyomda R. T.“-nál Budapesten (I. Fehérvári-ut 15.), vagy Pécsen a „Dunántúl“ könyvkereskedésében. Áruk füzetenkint 14 fillér.

„Kriegsbriefe“ címmel német nyelvű hasonló füzeteket adott ki a Kath. Vereinsbuchhandlung Salzburg-ban. Darabja 10 fillér. Nagyobb rendeléseknél 50 drb. 4 korona, 100 drb. 7 korona, 1000 drb. 50 korona.

Datum Quinque-Ecclesiis, 26. Dec. 1914.

† Julius m. p.
episcopus.

CONSIGNATIO OBOLORUM PETRI

DE ANNO DOMINI 1914.

I. E foundationibus perpetuis:

1. Census foundationis parochi Spiltiner	1340	c	49	f.
2. Census foundationis Illmi Francisci Troll	1000	"	—	"
3. Census foundationis parochi Huimann	21	"	64	"
4. Census foundationis parochi Mike	5	"	—	"
5. Census foundationis parochi Gregorii Andrin 2400	120	"	—	"
6. Census foundationis parochi Francisci Krecht	10	"	—	"
7. Census foundationis parochi Joannis Németh	10	"	—	"
8. Census foundationis parochi Josephi Magyar	5	"	—	"
9. Census foundationis parochi Henrici Dobos	10	"	—	"
10. Census foundationis parochi Pancratii Gombárovics	12	"	50	"

Universim: 2534 c 63 f.

II. Ex oblatiis Cleri gremialis non curati:

Illmus Dominus Episcopus	5000
Venerabile Capitulum Ecclesiae Cathedralis	2000
Ecclesia Cathedralis	200
RSS. D. Joannes Rézbányay	10
" Carolus Körmendy	5
" Ignatius Glatt	10
" Petrus Streicher	5
" Ignatius Károly	2
A. R. D. Carolus Czuppon	2
" Joannes Kulcsár	5
R. D. Philippus Ollé	1
" Christophorus Péhm	1
A. R. D. Josephus Rézbányay	20
" Stephanus Késmárky	10
" Sigismundus Gyömörey	5
" Alexander Mándoky	5
Lat.:	7281

7281

A. R. D.	Stephanus Komócsy	5
„	Stephanus Szentkirályi	5
„	Dionysius Mosonyi	20
„	Stephanus Sipos	5
„	Otto Szőnyi	5
R. D.	Adalbertus Jakab	5
„	Georgius Gábor	5
„	Julius Lajos	2
A. R. D.	Josephus Mérő	6
R. D.	Stephanus Braun	2
„	Joannes Gaál	5
„	Bartholomeus Tolnai	1
„	Nicolaus Gebauer	3
„	Colomannus Galambos	1
„	Joannes Rumsauer	1
„	Georgius Hajós	1
Alumni	Gymn. Maj. O. Cist.	93
R. D.	Carolus Sebestyén	4
N. N.		350

Summa:

7800

III. Ex Oblatis Cleri Curati et fidelium.

Parochiae:	E fiscis Ecclesiar.		A Parocho		A Cooperat.		A fidelibus		Summa					
	S e m e s t r i													
	I.		II.		I.		II.		I.		II.			
	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.
Abaliget	2		2		5	370	1		1		2	330	20	
Alsómocsolád	1		1		2	2					250	360	12	10
Apar	1	50	1	50	2	2					1	175	9	75
Babarcz	2		6		2	5	1		1			262	19	62
Bakonya			4			206					3	94	10	
Bár	3		2		2	2					290	410	16	
Baranyabán	5		5		5	2	2		2		15	31	67	
Baranyakisfalud	1		1		1	1					3	5	12	
Baranyaszentistván	2		2		2	2					312	312	14	24
Baranyaszentgyörgy											6	6	12	
Baranyavár	3		3		153	460					147	240	16	
Báta	2		2		2	2					705	661	21	66
												Lat.:	230	37

Parochiae:	E fiscis Ecclesiar.		A Parocho		A Cooperat.		A fidelibus		Summa					
	S e m e s t r i													
	I.		II.		I.		II.		I.		II.			
	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.
Translata :													230	37
Bátaszék	6		6		3	4	94	2	2	19	16	06	59	
Bedeg	2		2		2	2				3	60	3	80	15
Bellye	1		1		2	2				3	04	3		12
Beremend	4		4		2	3	37	1	2	5	77	12	63	34
Berkesd	5		5		5	10		1	1	20	26			73
Bikal										4	3			7
Bizovac					2	2		1		4	10			19
Bogdása	6		6		2	2		1	1	1	10	1		20
Bonyhád	2		2		2	2		1		2	66	2	66	14
Bonyhádvarasd	5		5		2	4				11	64	23	34	50
Bölcske	4		4		2	2				2	3			17
Brodjanci	7		7		5	5				23	50	36	20	83
Bükkösd	4		6		1	50		2		5	52	4	20	23
Čepin	3		3		3	2				14	12			37
Czikó	3		3		2	4		1	2	3	35	20	85	39
Darázs	4		4		9	5				11		7	30	40
Dályok	6		6		4	4				6	6			32
Dárda	2		2		2	50	2	50		4	65	4	65	18
Diósberény	2		2		2	1	40			5	25	5	10	17
Dolnji-Miholjac	20		9		3	6		1	1	4	48	13	56	58
Dombóvár	2		2		2	2		1	1	30	35	31		75
Döbrököz	5		5		2	2		1	1	7	77	10	60	34
Dunaföldvár	10		10		5	5		2	2	3	3			40
Dunakömlőd	2		2		4	6				4		4	40	22
Dunaszekcső	5		5		3	3		1	1	3	36	4	58	25
Egerág	4		4		3	3		1	1	5	63	8	82	30
Értény	2		2		3	2				5		4	76	18
Fadd	2		2		2	2		1	1	3	40	2		15
Feked	1		1		1	1				2				6
Felsőireg	3		3		3	3				11		8		31
Felsőmindszent	1		1		1	1				4		5		13
Felsőnyék	1		1		1	1				4	07	1	66	9
Felsőszentmárton	3	64	2		2	50	2	60		2	86	3	40	17
Garé	2		2		1	1				2	2			10
Lat. :													1251	85

Parochiae :	E fiscis Ecclesiar.		A Parocho		A Cooperat.		A fidelibus		Summa		
	S e m e s t r i										
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	c.	f.	
	c. f.	c. f.	c. f.	c. f.	c. f.	c. f.	c. f.	c. f.			
Translata :									1251	85	
Gödre	4	4	1	1	1	1	4	8	24		
Görcsöny	1	1	10	10			5	4	31		
Grábócz		1	1	1			90	225	6	15	
Gyulaj	3	3	3	3	1	50	290	342	19	82	
Gyűd							480	656	11	36	
Harcz	1	1	1	1			210	2	8	10	
Harkanovci	6	6	3	4			640	7	32	40	
Herczegszőlős	6	12	10	20	1	2	320	962	63	82	
Hetvehely	2	2	2	3			2	3	14		
Himesháza	4	10	2	5	1	3	658	1082	42	40	
Hird	2	2	150	240			150	360	13		
Hosszuhetény	5	7	5	5	1	1	1794	2047	62	41	
Hőgyész	4	6	2	2	1		188	72	88	88	
Ibafa	1	202	2	2			232	198	11	32	
Izsép	5	5	3	3			320	450	23	70	
Kajdacs	3	3	2	2	1	1	642	26	44	42	
Kakasd	6	6	6	720			3	680	35		
Kánya	2	2	2	5			520	701	23	21	
Kárász	15	15	1455	3349			1045	2151	110		
Keszü	7	5	1	5	2		872	1360	42	32	
Kisasszonyfa	2	2	2	440			2	360	16		
Kisdorog	2	2	2	2			3	751	18	51	
Kiskőszeg	2	2	2	2			5	8	21		
Kisszékely	2	2	2	2			2	264	12	64	
Kistengelicz			2	2			453	620	14	73	
Kisvaszar	1	3	1	5			450	7	21	50	
Kocsola	2	2	2	2			180	650	16	30	
Koppányszántó	2	2	10	13			10	10	47		
Köblény	4	4	4	4			122	138	18	60	
Kövágószőlős	6	6	3	3			2342	1473	56	15	
Kurd	4	4	4	6	1	1	741	8	35	41	
Lakócsa	5	5	5	5		1	5	668	32	68	
Lánycsók	2	2	5	5			8	360	25	60	
Lapáncsa	1	1	1	1			1312	440	21	52	
Lat. :										2316	80

Parochiae :	E fiscis Ecclesiar.		A Parocho		A Cooperat.		A fidelibus		Summa					
	S e m e s t r i													
	I.		II.		I.		II.		I.		II.			
	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.
Translata :													2316	80
Laskafalu				2		4		1		1		17	35	60
Lengyel	6		6		2		2					2	5	23
Lippó	4		4		2		2					4	460	2060
Lovászhetény	2		1		1		2					120	250	970
Lőcs	720		720		240		375					1440	2032	5527
Mágocs	4		4		4		3		1		1	13	12	42
Magyarhertelend	5		4		237		2					1063	10	34
Magyarkeszi	2		2		2		2		1		1	8	15	33
Magyarszék	4		6		2		2		1		1	3	135	2035
Magyarszetiván	2		2		2		2					220	278	1298
Majs	2		5		4		5					1740	12	4540
Máriakéménd	250		250		5		5		2		1	430	1120	3350
Marijanci	2		2		5		5					4	5	23
Mecsekjánosi					5		8					250	2	1750
Mecsekszabolcs	2		3		5		5		1		1	604	620	2924
Miszla	150		150		1		1					280	270	1050
Mohács külváros	514		10		489		10		3		4	1507	491	5701
Mohács belváros	16		16		1063		1293		3		3	2137	2207	105
Mozsgó	2		4		2		4					1	1	14
Mózs	2		2		2		2					864	1172	2836
Mucsi	250		250		2		2					130	331	1261
Nagybicsérd	2		2		3		2							9
Nagykónyi	4		4		10		10		1		2	12	5	48
Nagymányok					250		250					2	2	9
Nagynyárad	2		2		2		2		1			6	18	33
Nagyvejke	2		2		2		2					2	2	12
Nak	3		3		3		5					374	402	2176
Németbóly	4		4		2		2		1		1	18	18	50
Németi	2		2		495		1080					505	720	32
Németkér	1		1		2		2				1	2	2	11
Németmárok	4		5		1		2					5	9	26
Olasz	6		6		2		2		1		1	5	350	2650
Ozora	6		6		5		2		2		2	743	912	3955
Pári	2		1		2		2					2	1	10
Lat.:													3331	63

Parochiae:	E fiscis Ecclesiar.		A Parocho		A Cooperat.		A fidelibus		Summa	
	S e m e s t r i									
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	c.	f.
	c. f.	c. f.	c. f.	c. f.	c. f.	c. f.	c. f.	c. f.		
Translata:									3331	63
Paks	5	5	3	3	4	4	10	15 34	49	34
Pálfa	1	1 25	1	1					4	25
Palotabozsok	2	2	1	1	1	2	4 53	11 24	24	77
Pécsvárad	4	2	3	5	2	5	4 50	8	33	50
Pécs székesegyház	6	4			4	6	59	18 05	97	05
„ belváros	2	4	2	2 02	2	2	46 19	32 98	93	19
„ budai külv.	2	4	2	4	2	4	2	4	24	
„ szigeti külv.			10				100	130	240	
„ bányatelep	2 50	2 50	3 40	3 90	1	1	19 60	6 60	40	50
Pélmonostor	2	2	2	2			3	7	18	
Pellérd	10	10	23	25 37			7	14 63	90	
Petrijevci	8	8	10	10 60	1	1	11	8 40	58	
Pinczehely	3	3	2	2	1	1	4 18	4 92	21	10
Podgajci	5	6	2	2		1	6 50	6	28	50
Püspökbogád	5	5	2 50	2 50			12	3 05	30	05
Püspöklak	4	8	2	5	1	2	3	5	30	
Püspöknádasd	5	5	5	5		1	5	5	31	
Püspökpusztá			2	2			3	2 50	9	50
Püspökszenterzsébet	4	4	2	2	2		6 96	4	24	96
Püspökszentlászló	2	2	5	10			3	25	47	
Radikovci	2 50	1 50	2	2	1		1 24	6	16	24
Ráczmecske	2 50	2 50	1	1			2 77	1 48	11	25
Ráczpetre	5	5	2	2	2	2	13 24	14 72	45	96
Rácztöttös	2	2	2	1			10 50	2 20	19	70
Ráczváros	4	4	4	2			11 21		25	21
Regöly	2	2	3	4	2		5	8	26	
Sásd	3	3	2	2			6 18	8 32	24	50
Siklós							7 60	8	15	60
Siklósbodony	2	2	2	2			1	2	11	
Simontornya			5				3 23	85	9	08
Sióagárd	4	4	3	3 60			3	6 40	24	
Šljivoševci	4	4	5	5			16	19	53	
Somberek	7	4	3	2	1	1	6 48	10 70	35	18
Sumony	1	1	1	1 01			3 40	1 49	8	90
									Lat.:	4651 96

IV. E censibus intercalaribus :

Census intercalares 539 cor. 77 f.

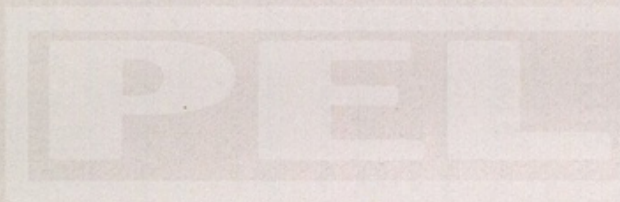
R e c a p i t u l a t i o :

I. E foundationibus perpetuis	2534 cor. 63 f.
II. Ex oblati Cleri gremialis non curati	7800 „ — „
III. Ex oblati Cleri curati et fidelium	5689 „ 77 „
IV. E censibus intercalaribus	539 „ 77 „

Summa totalis : 16564 cor. 17 f.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 31-a Decembris 1914.

Cancellaria Episcopalis.

CONSIGNATIO

Symbolarum per dioecesim in emolumentum S. Missionis
Africanae, Custodum S. Sepulcri et Societatis S. Ladislai
pro a. 1914. conflatarum.

Ex oblatis Ven. Cleri gremialis	Pro Miss.		Ex oblatis Ven. Cleri gremialis	Pro Miss.	
	cor.	f.		cor.	f.
			Translata :	206	
Illmus D. Steph. Szeifricz	40	—	A. R. D. Sigism. Gyömörey	5	—
" D. Antonius Walter	20	—	" Steph. Szentkirályi	3	—
" D. Gabriel Hanny	20	—	" Stephanus Komócsy	5	—
Rssmus D. Josephus Pozsgay	10	—	" Dionysius Mosonyi	5	—
Illmus D. Josephus Wurster	10	—	" Otto Szőnyi	5	—
" D. Julius Wajdits	20	—	" Stephanus Sipos	4	—
Rssmus D. Aloysius Döbrössy	20	—	R. D. Adalbertus Jakab	5	—
" Ludovicus Szilvek	10	—	A. R. D. Josephus Mérő	4	—
" Adalbertus Igaz	20	—	R. D. Stephanus Braun	2	—
" Josephus Streicher	10	—	" Joannes Gaál	5	—
" Joannes Rézbányay	10	—	" Josephus Kéthelyi	2	—
" Josephus Magenheim	2	—	" Barth. Tolnai	1	—
" Petrus Streicher	2	—	" Nicolaus Gebauer	2	—
A. R. D. Joannes Kulcsár	5	—	" Ladislaus Bencze	2	—
R. D. Philippus Ollé	1	—	" Colom. Galambos	1	—
" Christoph. Péhm	1	—	" Josephus Györkös	1	—
A. R. D. Josephus Rézbányay	5	—	" Georgius Hajós	1	—
Lat.:	206	—	Summa :	259	—

Nota ! Rogantur RD. Parochi, ut pia oblata tempore *prae*fixo mittere velint.

Ex oblati parochiarum	Pro Miss.		Pro Custod.		Ex oblati parochiarum	Pro Miss.		Pro Custod.	
	cor.	f.	cor.	f.		cor.	f.	cor.	f.
Abaliget	5	—			Translata :	369	92	23	20
Alsómocsolád	3	70							
Apar	13	—			Dunaszekcső	6	21	13	10
Babarcz	7	59			Egerág	6	40		
Bakonya	2	—			Értény	11	03	4	57
Bár	3	—			Fadd	5	50		
Baranyabán	40	—	10	—	Feked	2	—		
Baranyakisfalud	2	07	3	—	Felsőireg	20	—		
Baranyaszentgyörgy	4	—			Felsőmindszent	4	50		
Baranyaszentistván	4	62			Felsőnyék	4	67		
Baranyavár	6	—			Felsőszentmárton	7	—		
Báta	7	92			Garé	2	40		
Bátaszék	14	—			Gödre	4	—		
Bedeg	5	40			Görcsöny	13	—		
Bellye	3	—			Grábócz	1	95		
Beremend	6	30			Gyulaj	5	03	10	40
Berkesd	25	—			Gyüd	3	40		
Bikal	6	12			Harcz	3	08		
Bizovac	10	—			Harkanovci	11	—		
Bogdása	5	16			Herczegszöllős	18	64		
Bonyhád	3	05			Hetvehely	5	—		
Bonyhádvarasd	27	20			Himesháza	13	74		
Bölcske	4	—			Hird	1	—		
Brodjanci	13	—			Hosszuhetény	15	—		
Bükkösd	5	23			Hőgyész	24	24	2	—
Čepin	9	—	7	—	Ibafa	2	96		
Czikó	7	40			Izsép	4	—		
Darázs	10	—			Kajdacs	8	—		
Dályok	5	—			Kakasd	20	—		
Dárda	15	60			Kánya	4	74		
Diósberény	4	50			Kárász	15	—		
Dolnji-Miholjac	29	84			Keszü	20	—		
Dombóvár	34	22	3	20	Kisasszonyfa	5	—		
Döbrököz	13	—			Kisdorog	3	40	2	—
Dunaföldvár	12	—			Kiskőszeg	8	—		
Dunakömlőd	3	—			Kisszekely	3	10		
					Kistengelicz	5	50		
Lat. :	369	92	23	20	Lat. :	658	41	55	27

Ex oblati parochiarum	Pro Miss.		Pro Custod.		Ex oblati parochiarum	Pro Miss.		Pro Custod.	
	cor.	f.	cor.	f.		cor.	f.	cor.	f.
Translata :	658	41	55	27	Translata :	1079	84	139	42
Kisvaszar	5	—			Nagyvejke	3	—		
Kocsola	3	50			Nak	8	63		
Koppányszántó	12	88	6	—	Németbóly	50	—		
Köblény	13	03			Németi	10	—		
Kövágószöllős	12	—			Németkér	4	—		
Kurd	8	56	3	—	Németmárok	10	—		
Lakócsa	16	94			Olasz	6	50		
Lánycsók	6	07			Ozora	5	25		
Lapáncsa	3	50			Pári	4	—		
Laskafalu	30	—			Paks	23	—		
Lengyel	6	—	2	—	Pálfa	3	—		
Lippó	5	—			Palotabozsok	19	84		
Lovászhetyén	6	60			Pécs székesegyház	19	44		
Lőcs	8	64			„ belváros	18	69	10	—
Magyarhertelend	26	50			„ budai külv.	10	—		
Magyarkeszi	13	—			„ szigeti külv.	52	—	50	—
Magyarszék	6	40			„ bányatelep	3	83		
Magyarszentiván	7	60	10	—	Pécsvárad	14	40		
Majs	15	42			Pellérd	30	—		
Mágocs	24	—			Pélmonostor	22	—	2	—
Máriakéménd	8	73			Petrijevci	30	—		
Marijanci	5	50	5	—	Pinczehely	25	83		
Mecsekjánosi	5	20			Podgajci	10	—		
Mecsekszabolcs	11	42			Püspökbogád	10	—		
Miszla	4	09			Püspöklak	20	—		
Mohács ad s. Cruc.	46	60	58	15	Püspöknádasd	10	—		
Mohács ad s. Mich.	30	—			Püspökpuszta	6	—		
Mozsgó	4	—			Püspökszenterzsébet	4	82	4	—
Mözs	10	—			Püspökszentlászló	5	—		
Mucsi	4	85			Ráczmecske	3	15		
Nagybicsérd	27	52			Ráczpetre	16	56		
Nagykónyi	10	—			Rácztöttös	4	25	7	50
Nagymányok	3	88			Ráczváros	13	—		
Nagynyárad	19	—			Radikovci	5	—	5	—
Lat. :	1079	84	139	42	Lat. :	1561	03	217	92

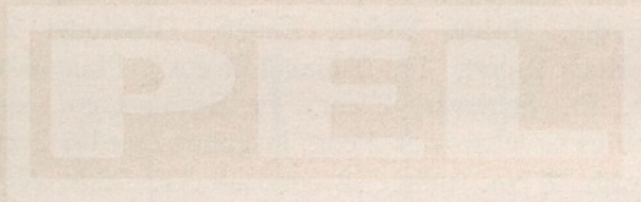
Ex oblati parochiarum	Pro Miss.		Pro Custod.		Ex oblati parochiarum	Pro Miss.		Pro Custod.	
	cor.	f.	cor.	f.		cor.	f.	cor.	f.
Translata :	1561	03	217	92	Translata :	1799	41	284	26
Regöly	40	—			Tengőd	—	95		
Sásd	6	10			Tevel	9	50	3	—
Siklós	3	04			Tolna	10	—		
Siklósbodony	3	—			Vajszló	2	04		
Simontornya	0	96	9	63	Valpovo	15	—		
Sióagárd	10	—			Várdomb	2	50		
Sljivoševci	10	—	8	—	Vásárosdombó	1	85		
Somberek	7	50			Veliškovci	5	—	5	—
Sumony	6	50			Véménd	11	—		
Szabadszentkirály	7	50			Viljevo	14	—	5	—
Szajk	10	—			Villány	50	—		
Szakadát	3	—			Vókány	4	30		
Szakály	12	96	8	41	Vörösmart	6	10		
Szakcs	19	74			Závod	9	—		
Szalatnak	3	—			Zomba	5	50		
Szálka	1	20							
Szászvár	7	25			Summa :	1958	15	297	26
Szebény	3	—							
Szekszárd-Ujváros	10	—	20	30	Distr. Qu.-Eccl.	8	24	—	—
Szekszárd-Belváros	30	—	20	—	„ Gödre	9	—	—	—
Szentdienes	5	—			„ Valpovo	—	—	17	—
Szentlászló	2	34			„ Dunaföldvár	12	—	—	—
Szentlőrincz	10	84			Ex obl. Cleri grem.	259	—	—	—
Szigetvár	8	29			E censibus intercal.	100	43	9	66
Tamási	17	16							
Lat.:	1799	41	284	26	Summa totalis	2346	82	323	92

Pro Societate S. Ladislai: *In Districtu Qu.-Eccles.:* Ignatius Károly 4 cor., — *II. Distr. Németi:* Paulus Németh 2 cor., Arthur Stefan 2 cor., Adalbertus Horváth 2 cor., Martinus Molnár 2 cor., Josephus Dióssy 2 cor., Andreas Horacsek 2 cor., Franciscus Varga 2 cor., univ.: 14 cor., — *III. Distr. Szentlőrincz:* Franc. Krecht 2 cor., Steph. Ábrahám 2 cor., Gabr. Nunkovich 2 cor., Franciscus Fehér 2 cor., Julius Tóth 2 cor., Abel Káin 2 cor., Ludovicus Beck 2 cor., Adalbertus Csurda 2 cor., Geysa Ujváry 2 cor., univ.: 18 cor., — *IV. Distr. Siklós:* Carolus Schultz 2 cor., Antonius Pataki 2 cor., Eduardus Koch 2 cor., Josephus Kuhl 2 cor., Gerardus Kovács 2 cor., Oswaldus Oslay 2 cor., Josephus Reif 2 cor., univ.: 14 cor., — *V. Distr. Dárda:* — *VI. Distr. Baranyavár:* Aloysius Zádor 2 cor., Geysa Fridrik 2 cor., Michael Zsivkó 2 cor., Edm. Kirschanek 2 cor., Steph. Krisztánics 2 cor., Theodorus Klein 2 cor., Desiderius C. Ujlaki 2 cor., Emericus Moyzis 2 cor., univ.: 16 cor., — *VII. Distr. Mohács:* — *VIII. Distr. M.-Kéménd:* Dr. Joannes Frey 2 cor., Michael Takács 2 cor., Simon Nyári 2 cor., Ludovicus Liebbald 2 cor., Ant. Reisz 2 cor., Adamus Gött 2 cor., Aloysius Schmeller 2 cor., Josephus Balog 2 cor., univ.: 16 cor., — *IX. Distr. Németbóly:* Antonius Schell 1.44 cor., Camillus Plank 1.44 cor., univ.: 2 cor. 88 f., — *X. Distr. Pécsvárad:* Adalb. Schmidt 2 cor., — *XI. Distr. Mágocs:* — *XII. Distr. Götre:* Balth. Kemény 2 cor., Ludov. Fájth 2 cor., Ludov. Horváth 2 cor., Math. Rudolf 2 cor., Stephanus Fülöp 2 cor., Joseph. Szűcs 2 cor., Joannes Cselenkó 2 cor., Joannes Polgár 2 cor., univ.: 16 cor., — *XIII. Distr. Szigetvár:* Franciscus Hofmeister 2 cor., Josephus Pál 2 cor., Henricus Dobos 2 cor., Ferdin. Hirling 2 cor., Eugen. Gosztonyi 2 cor., Josephus Herger 2 cor., Julius Koch 2 cor., Fr. Tillinger 2 cor., Franciscus Sebestyén 1 cor., Josephus Marek 1 cor., Fr. Fehérváry 2 cor., Fr. Szabó 1 cor., univ.: 21 cor., — *XVI. Distr. Valpovo:* Pancratiuss Gombárovics 2 cor., Josephus Zserdin 2 cor., Ladislaus Charvát 2 cor., Michael Horváth 2 cor., univ.: 8 cor., — *XV. Distr. Miholjac:* Josephus Kuzmics 2 cor., Carolus Erdélyi 2 cor., Georg. Moransch 2 cor., Alexander Gadó 2 cor., Antonius Mátyay 2 cor., Joannes Horváth iun. 2 cor., Mich. Bergovecz 1 cor., Antonius Milfajt 1 cor., Ludovicus Iselstöger 1 cor., Fr. Navracsics 1 cor., univ.: 16 cor., — *XVI. Distr. Bonyhád:* Josephus Klein 2 cor., Dr. Joannes Jozgits 2 cor., Aloysius Rausz 1 cor., Emmanuel Varga 2 cor., univ.: 7 cor., — *XVII. Distr. Dombóvár:* Geysa Frühwirth 2 cor., Carolus Hradek 2 cor., Aladarus Nyárády 2 cor., Josephus Kristóf 2 cor., Josephus Fodor 2 cor., Antonius Kovács 2 cor., Francisc. Vitkovits 2 cor., Sig. Offenmüller 2 cor., univ.: 16 cor., — *XVIII. Distr. Értény:* Julius Fetter 2 cor., Joannes Kövesdy 2 cor., Stephanus Kiss 2 cor., Ladisl. Dubniczky 2 cor., Sigism. Magyar 2 cor., Christoph. Vörös 2 cor., Colomannus Varga 2 cor., Andreas Kemény 2 cor., Josephus Hortobágyi 2 cor., univ.: 18 cor., — *XIX. Distr. Simontornya:* Paulus Francsics 2 cor., Steph. Palkó 2 cor., Guil. Fuchs 2 cor., Steph. Mozolányi 2 cor., Carolus Pintér 2 cor., Fr. Schunk 2 cor., Ignatius Szánthó 2 cor., Vinc. Budanovich 2 cor., Simontornya 2 cor., univ.: 18 cor., — *XX. Distr. Dunaföldvár:* Dr. Geysa Onczay 2 cor., Emericus Biró 2 cor., Dr. Josephus Loncsár 2 cor., Dionys. Horváth 2 cor., Georg. Reinhardt 2 cor., Joan. Scharfenberger 2 cor., univ.: 12 cor., — *XXI. Distr. Szekszárd:* Georgius Zányi 2 cor., — *XXII. Distr. Völgység:* Josephus Schäfer 2 cor., Carolus Prikler 2 cor., Carol. Major 2 cor., Guilelmus Pévald 2 cor., Conr. Gestettner 2 cor.,

Josephus Palkó 2 cor., Adamus Faludi 2 cor., Steph. Lerch 2 cor., Arpadus Pelz 2 cor., Ludovicus Razgha 2 cor., Joannes Rajczy 2 cor., univ.: 22 cor. — **Summa gen.:** 240.88 cor.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 31-a Dec. 1914.

Cancellaria Episcopalis.

KIVONAT

A PÉCSEGYHÁZMEGYEI ALAPITVÁNYI HIVATAL

1914.

ÉVI ZÁRSZÁMADÁSÁBÓL

A FŐTISZTELENDŐ

EGYHÁZMEGYEI PAPSÁGOT ÉRDEKLŐ PÉNZTÁRAKRÓL.

BEVÉTEL

Aggpapi

K e l e t		T á r g y	T ő k e		K a m a t	
			korona	fill.	korona	fill.
Január	1	1913. évi maradvány	211198	93	—	—
"	1	1914. évi kamat	—	—	9064	95
Decemb.	31	Értékpapir kamata	—	—	1233	20
Bevétel:			211198	93	10298	15
Kiadás:			—	—	10298	15
Maradvány:			211198	93	—	—
A 211198 kor. 93 fill. tőke fedezete:						
1. Telekkönyvileg biztosított kölcsön .			181298	93		
2. 4 ⁰ / ₀ -os Magyar koronajáradék kötvény			11300	—		
3. 4 ² / _{10 0} -os egyes. államadós kötvény .			18600	—		
Összesen:			211198	93		

pénztár 1914.

KIADÁS

K e l e t		T á r g y	T ő k e		K a m a t	
			korona	fill.	korona	fill.
Decemb.	31	Nyugdíjakra: bevételbe a papi nyugdíjalap számadás 4-ik tétele alatt	—	—	10298	15
Összesen:			—	—	10298	15

PEL

Papi nyugdij-

Jegyzet: 100000 K.né. Hadikölcsön kötvény a bevételek között az 1915. évi számadásban fog szerepelni.

alap 1914.

KIADÁS

Tételszám	T á r g y	Illetmény		Kiadás		Kifizetendő hátralék	
		korona	fill.	korona	fill.	korona	fill.
A) Nyugdíjak :							
1	Körmendi Károly	2000	—	2000	—	—	—
2	† Fülöp György	1598	10	1500	—	98	10
3	Medgyesy Ede	2000	—	2000	—	—	—
4	Szalay Alajos	2500	—	2500	—	—	—
5	Holndonner Ferenc	2000	—	2000	—	—	—
6	Biscán Vitus	2000	—	1666	64	333	36
7	Ollé Fülöp	2000	—	2000	—	—	—
8	Kovács József	2000	—	1500	—	500	—
9	Fekete Sándor	2000	—	2000	—	—	—
10	Sipos Imre	2000	—	2000	—	—	—
11	† Götz Sándor	1000	—	1000	—	—	—
12	Csonka Nándor	1000	—	1000	—	—	—
13	Péhm Kristóf	2000	—	2000	—	—	—
14	Streicher Péter	2000	—	1500	—	500	—
15	Kulcsár János	2000	—	2000	—	—	—
16	Szalczér Sándor	2000	—	1500	—	500	—
17	Bundalla Béla	2000	—	2000	—	—	—
18	Haragó József	2000	—	1500	—	500	—
19	Gianone Gyula	2500	—	2000	—	500	—
20	Szabó Imre	2000	—	1500	—	500	—
21	Bubreg Béla	2000	—	1500	—	500	—
22	Körműves Gyula	2500	—	2000	—	500	—
		43098	10	38666	64	4431	46
B) Segélyek:							
1	Svercsics Domonkos	800	—	600	—	200	—
2	Paulay Ferenc	1600	—	800	—	800	—
C) Kikötött kamatok:							
1	Glaser Mária 10000 K.	615	—	410	—	205	—
2	László Teréz 5289 K.	216	86	216	86	—	—
3	Némedy Emma 10000 K.	615	—	615	—	—	—
4	Gauszer Anna 4400 K.	180	40	180	40	—	—
5	Szabó Julianna 2487.21 K.	101	98	101	98	—	—
6	Lieber Anna	958	—	958	—	—	—
D) Idegen pénzek:							
1	Horváth István hagyatéka	299	70	299	70	—	—
2	Herr Ágoston	335	—	335	—	—	—
3	Lieber György ügyvéd tiszteletdíja	200	—	200	—	—	—
E) Kamatok.							
1	Járulékok címén térítmény	10	—	10	—	—	—
2	97000 K. hadi kölcsönre jegyzés után kamatleírás	601	40	601	40	—	—
3	Tőkésített kamat	8509	54	8509	54	—	—
Összesen :		58140	98	52504	52	5636	46

Tanítóí

BEVÉTEL

K e l e t		T á r g y	T ő k e		K a m a t	
			korona	fill.	korona	fill.
Január	1	1913. évi maradvány	60300	—	1006	05
„	1	1914. évi kamat			3015	—
Decemb.	31	Tőkésített kamat	1700	—		
Bevétel:			62000	—	4021	05
Kiadás:			—	—	2940	—
Maradvány:			62000	—	1081	05
A tőke fedezete:						
Telekkönyvileg biztosított tőke			62000	—		

A tisztelendő Plébánia-hivatalokat felkéri a Pécsegyházmegyei alapítványi hivatal: ha netán a nyugdíjasok közül valaki elhal, azt a hivatallal közölni sziveskedjenek.

nyugdíj alap 1914.

KIADÁS

K e l e t		T á r g y	T ö k e		K a m a t	
			korona	fill.	korona	fill.
Decemb.	31	Nyugdíjakra	—	—	1240	—
„	31	Tőkésített kamat	—	—	1700	—
Összesen :			—	—	2940	—

Névjegyzéke

a tanítói nyugdíjalap illetményeseinek.

Sorszám		Évi illetmény		Sorszám		Évi illetmény	
		kor.	fill.			kor.	fill.
	I. osztály.				Áthozat :	850	—
1	Özv. Csizmadia Alajosné	100	—		II. osztály.		
2	Petz András	100	—	10	Schmeller József	70	—
3	Özv. Elter Ferencné	100	—	11	Özv. Mezey Józsefné	70	—
4	† Özv. Czury Józsefné	50	—	12	„ Moszbacher Antalné	70	—
5	Fuchs Simon	100	—	13	„ Goszmann Ádámné	70	—
6	Özv. Kerner Jánosné	100	—	14	Szondy Alajos	70	—
7	Heyer István	100	—		III. osztály.		
8	Özv. Szekeres Ágostonné	100	—	15	Özv. Lambert Jánosné	40	—
9	„ Kapossy Györgyné	100	—				
	Átvitel :	850	—		Összesen:	1240	—

Pécsi magyar kath. egyetem 1914.

K e l e t		B e v é t	K a m a t		T ő k e	
			korona	fill.	korona	fill.
Január	1	1913. évi maradvány	—	—	79697	98
"	"	1914. " kamat	3972	39	—	—
Novemb.	21	bonyhádi esp. kerület	—	06	12	—
"	"	Értékpapir kamata	10	—	—	—
			3982	45	—	—
Decemb.	31	Tőkésített kamat	3982	45	3982	45
Összesen:			—	—	83692	43
A tőke fedezete:						
Telekkönyvileg biztosított tőke .			—	—	83442	43
Pécsi Katholikus körü kötvény . .			—	—	250	—
Összesen:			—	—	83692	43

Pécs, 1914. december 31.

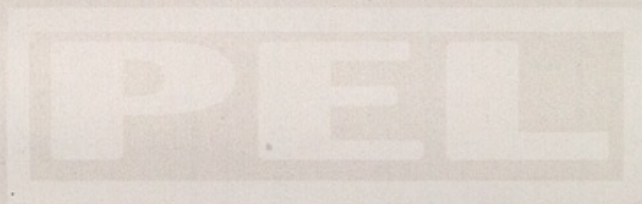
Auguszt Ferenc
igazgató.

Ezen számadásokat átvizsgáltuk, a főkönyvekkel és naplókkal egyezők és helyesek.

Pécs, 1914. december hó 31-én.

Wajdits Gyula,
számvizsg. kanonok.

Dr. Wurster József,
számvizsg. kanonok.

CONSIGNATIO OBOLORUM PRO PRELO
CATHOLICO.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Offerentes:	Summa	
	C.	f.
<u>Translata :</u>	3127	74
Illmus ac Rssmus D. Episcopus	5000	—
Districtus V.-A.-D. Valpovo	29	—
N. N.	8	26
	8165	00

Datum Quinque-Ecclesiis, die 31. Dec. 1914.

Cancellaria Episcopalis.